

ПАРАФІЯЛЬНИЙ ІНФОРМАТОР

26 НЕДІЛЯ РЯДОВОГО ПЕРІОДА – 25 ВЕРЕСНЯ 2022

Duše má, chval Hospodina.

SERVIRE DEO REGNARE EST - SLOUŽIT BOHU ZNAMENÁ KRALOVAT.

Pan František Hroza z Pustiměřských Prus - služebník Božího Slova - při Eucharistii na poděkování za 95 let života (*24. září 1925, Zelená Hora - + 17. září 2022; pohřben 24. září 2022 - v den nedožitých 97. narozenin).

MODLITBA VĚŘÍCÍCH

K: Bratři a sestry, s důvěrou v Boha, kterého nám Ježíš zjevuje jako Otce veškerého milosrdenství, pokorně prosme:

L: MILOSRDNÝ BOŽE, VYSLYŠ NÁS.

- Prosme za papeže Františka, aby Církev pod jeho vedením se stávala domem setkání s Tebou, Otcem veškerého milosrdenství.
- Na přímluvu sv. Michaela, knížete vojska nebeského, uvrhni satana války proti Ukrajině do pekel; skrze archanděla Rafaela uzdrav rány zmučeného ukrajinského národa, a pošli archanděla Gabriela, ať všem přinese radostnou zvěst spásy.
- Na přímluvu sv. Václava, hlavního patrona českého národa, žehnej naší obci a zvláště těm, kdo za ni po volbách převezmou odpovědnost.
- Modleme se za to, aby v zákonech všech zemí světa byl zrušen trest smrti, který poškozujee nedotknutelnost a důstojnost osoby.
- Za umírající, aby pro tvou milost došli odpuštění svých vin.

K: Otče, ty slyšíš hlas chudého a činíš divy lásky. Přijmi tyto prosby, které ti předkládáme skrze Krista našeho Pána.

L: Amen.

**„SVATÝ VÁCLAVE, VÉVODO ČESKÉ ZEMĚ, KNÍŽE NÁŠ,
PROS ZA NÁS BOHA, SVATÉHO DUCHA! KRISTE ELEISON.
TY JSI DĚDIC ČESKÉ ZEMĚ, ROZPOMEŇ SE NA SVÉ PLÉMĚ,
NEDEJ ZAHYNOUTI NÁM NI BUDOUCÍM!“**

Poutníci a poutnice u oltáře svého křestního patrona v bazilice sv. Petra v Římě.
Peregrinatio In Honorem Apostolorum Gentium Slavorum, 9. července 2019, Řím.

„NON EST VOBIS OPUS HANC QUAM AEDIFICAVI BASILICAM DEDICARE IPSE ENIM QUI CONDIDI ETIAM CONSECRAVI“
(„Není třeba světit tuto baziliku. Já sám ji zbudoval i posvětil“). **„TERRIBILIS EST LOCUS ISTE. HIC DOMUS DEI EST
ET PORTA COELI“** (Toto místo je strašné. Je to dům Boží a brána nebes), jeskyně-bazilika sv. Michaela, archanděla,
Monte Sant'Angelo, Itálie. Anni Paulini Peregrinatio, 2.7.2009. *Peregrinatio Ad Loca Sanctitatis et Historiae*, 2.-4. 7. 2018.

„AŤ TI PÁN ŽEHNÁ A OCHRAŇUJE TĚ. AŤ TI UKÁŽE SVOU TVÁŘ A JE TI MILOSTIVÝ. AŤ K TOBĚ OBRÁTÍ SVŮJ POHLED A DOPŘEJE TI POKOJE. PÁN TI ŽEHNEJ“ (požehnání sv. Františka z Assisi). Eucharistie u hrobu sv. Františka z Assisi, krypta dolní baziliky, *Peregrinatio In Honorem Apostolorum Gentium Slavorum*, 29. června 2019, Assisi, Itálie.

„Ó posvátný růženci, sladký řetězci, co nás spojuješ s Bohem, pouto lásky, co pojíš nás s anděly, věži spásy při útocích zla, bezpečný přístave v ztroskotáních světa, už tě nikdy neopustíme. Budeš nám útěchou v hodině úzkosti, tobě patří poslední polibek hasnoucího života. Posledním vzdechem našich rtů pak bude tvé přesladdké jméno, Královno růžencová, naše drahá Matko, Útočiště hříšníků, Potěšení zarmoucených. Budiž všude požehnaná, na nebi i na zemi, nyní a navěky. Amen.“ Bazilika Panny Marie Růžencové v Pompejích. *Peregrinatio In Honorem Apostolorum Gentium Slavorum*, 8. července 2019, Pompei, Itálie.

„V lůně tvém, v ráji, přijmi Pane Ježíši svou služebnici! Tys mě světlo, drahocenná perla, kterou jsem milovala, vroucně hledala a nyní toužím kontemplovat jako Krále všech věků“ (modlitba sv. Justiny před mučednickou smrtí, 7. října 304). Benediktinské opatství s bazilikou sv. Justiny - hlavní oltář s relikviářem první mučednice Padovy a patronky Uherského Brodu. *Peregrinatio In Honorem Apostolorum Gentium Slavorum*, 11. července 2019, Padova, Itálie.

ПАРАФІЯЛЬНИЙ ІНФОРМАТОР

27 НЕДІЛЯ РЯДОВОГО ПЕРІОДА – 2 ЖОВТНЯ 2022

Kéž byste dnes uposlechlí jeho hlasu! Nezatvrzujte svá srdce!

Eucharistie v papežské bazilice Panny Marie Růžencové v Pompejích.
Peregrinatio In Honorem Apostolorum Gentium Slavorum, 8. července 2019, Pompei, Itálie.

MODLITBA VĚŘÍCÍCH

K: Bratři a sestry, spolu s učedníky prosme Pána za dar víry a za upřímnou ochotu konat vždy jeho vůli.

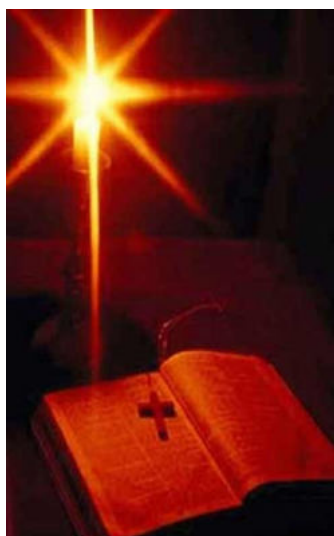
L: PANE, SMILUJ SE.

- Za Církev, aby skrze stále hlubší poznávání Kristovy přítomnosti v Eucharistii čerpala sílu k neohroženému svědectví evangelium.
- Za věřící, aby každodenní modlitbou svatého růžence ke Královně míru zastavili satanskou Putinovu válku proti Ukrajině a zmučený ukrajinský národ, Evropa i svět tak znovu poznají moc Královniny vítězné.
- Za nás, kteří slavíme tuto mši svatou, abychom v síle Eucharistie - andělského chleba a pod ochranou andělů strážných přinášeli Kristovu naději našim těžkým a kritickým časům.
- Modleme se, aby církev, věrná evangelium a odvážná při jeho ohlašování, byla místem solidarity, bratrství a otevřenosti a stále více žila v atmosféře synodality.
- Modleme se, aby nově zvolení senátoři vykonávali svůj úkol poctivě a spravedlivě.
- Prosme za ty, kteří nás předešli se znamením víry a spí spánkem pokoje, ať do nebe uvedou je andělé.

K: Všemohoucí Bože, děkujeme Ti za dar tvé nevýslovné lásky a prosíme Tě, dej nám víru, abychom dokázali žít v Kristu Ježíši, našem Pánu

L: Amen.

LITURGICKÉ TEXTY 26. NEDĚLE V MEZIDOBÍ

1. ČTENÍ – AM 6,1A,4-7

Čtení z knihy proroka Ámosa.

Toto praví všemohoucí Pán: ”Běda těm, kdo si zpupně žijí na Sióně, bezstarostně na samařské hoře! Léhají na ložích ze slonoviny, hoví si na divanech, jídají jehňata ze stáda a telata vykrmená v chlévě. Prozpěvují si za zvuku harfy, vymýšlejí si jako David hudební nástroje. Z misek pijí víno, nejlepším olejem se natírají, ale nad Josefovou zkázkou se netrápí. Proto nyní půjdou v čele vyhnanců do zajetí, skončí jásot povalečů!”

ŽALM 146

Hospodin zachovává věrnost navěky, – zjednává právo utlačeným, – dává chléb lačným. – Hospodin vysvobozuje vězně. Hospodin otvírá oči slepým, – Hospodin napřimuje sklíčené, – Hospodin miluje spravedlivé. – Hospodin chrání přistěhovalce. Hospodin podporuje sirotka a vdovu, – ale mate cestu bezbožníků. – Hospodin bude vládnout na věky, – tvůj Bůh, Sióně, po všechna pokolení.

2. ČTENÍ – 1TIM 6,11-16

Čtení z prvního listu svatého apoštola Pavla Timotejovi.

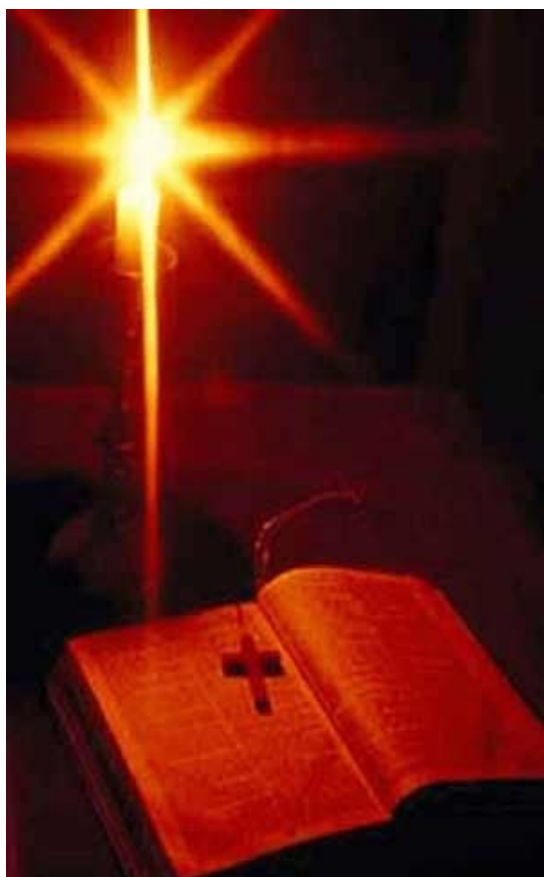
Boží muži, usiluj o spravedlnost, zbožnost, víru, lásku, trpělivost, mírnost. Dobře bojuj pro víru, zmocni se věčného života. K němu jsi byl povolán, a proto jsi složil před mnoha svědky slavnostní vyznání. Před Bohem, který všemu dává život, a před Kristem Ježíšem, který před Ponciem Pilátem vydal slavnostní svědectví, ti nařizují: Uchovej nauku bez poskvrny a bez úhony až do slavného příchodu našeho Pána Ježíše Krista. Ten příchod nám ukáže ve svůj čas blahoslavený a jediný Panovník, Král králů a Pán pánů. On jediný má nesmrtelnost a přebývá v nepřístupném světle. Nikdo z lidí ho neviděl, ani uvidět nemůže. Jemu patří čest a věčná moc! Amen.

EVANGELIUM – LK 16,19-31

Slova svatého evangelia podle Lukáše.

Ježíš řekl farizeům: ”Byl jeden bohatý člověk, oblékal se do šarlatu a kmentu a každý den pořádal skvělou hostinu. U jeho dveří léhal jeden žebrák – jmenoval se Lazar – plný vředů a rád by utišil hlad aspoň z toho, co padalo z boháčova stolu; a ještě k tomu přicházeli psi a lízali mu vředy. Žebrák umřel a andělé ho odnesli do Abraháмова náručí. Pak umřel i boháč a byl pohřben. V pekle v mukách zdvihl oči a viděl z dálky Abraháma a v jeho náručí Lazara. A zvolal: ‚Otče Abraháme, slituj se nade mnou a pošli Lazara, ať omočí aspoň koneček prstu ve vodě a ovlaží mi jazyk, protože zakouším muka v tomto plamenu.‘ Abrahám však odpověděl: ‚Synu, uvědom si, že ty ses měl dobře už zaživa, Lazar naproti tomu špatně. A nyní se tu on raduje, a ty zakoušíš muka. A k tomu ke všemu zeje mezi námi a vámi veliká propast, takže nikdo nemůže přejít odtud k vám, i kdyby chtěl, ani se dostat od vás k nám.‘ Boháč řekl: ‚Prosím tě tedy, otče, pošli ho do mého otcovského domu. Mám totiž pět bratrů, ať je varuje, aby se také oni nedostali do tohoto místa muk.‘ Abrahám odpověděl: ‚Mají Mojžíše a Proroky, ať je uposlechnou!‘ On však odporoval: ‚Ne, otče Abraháme! Ale když k nim někdo přijde z mrtvých, pak se obrátí.‘ Odpověděl mu: ‚Jestliže neposlouchají Mojžíše a Proroky, nedají se přesvědčit, ani kdyby někdo vstal z mrtvých.‘”

LITURGICKÉ TEXTY 27. NEDĚLE V MEZIDOBÍ

1. ČTENÍ – HAB 1,2-3; 2,2-4

Čtení z knihy proroka Habakuka.

Jak dlouho již volám o pomoc, Hospodine, – ty však neslyšíš; křičím k tobě: ”Násilí!” – ty však nepomáháš. Proč mi dáváš hledět na bezpráví? Můžeš se dívat na soužení? Zpustošení a násilí je přede mnou, povstávají hádky, rozmáhá se svár. Tu mi Hospodin odpověděl: ”Napiš vidění, vyryj ho zřetelně na desky, aby ho mohl každý snadno přečíst. Na určený čas totiž ještě čeká vidění, spěje však k naplnění a nezklame. I když ještě prodlévá, počkej na ně, neboť jistě se splní, nedá se zdržet. Hle, zahynul ten, kdo nebyl upřímný v duši, spravedlivý však bude žít pro svou věrnost.”

ŽALM 95

Pojďme, jásejme Hospodinu, – oslavujme skálu své spásy, – předstupme před něho s chvalozpěvy – a písněmi mu zajásejme! Pojďme, padněme, klaňme se, – poklekněme před svým tvůrcem, Hospodinem! – Neboť on je náš Bůh – a my jsme lid, který pase,

stádce vedené jeho rukou. Kéž byste dnes uposlechli jeho hlasu: – ”Nezatvrzujte svá srdce jako v Meribě, – jako tehdy v Masse na poušti, – kde mě dráždili vaši otcové, – zkoušeli mě, ač viděli mé činy.”

2. ČTENÍ – 2TIM 1,6-8.13-14

Čtení z druhého listu svatého apoštola Pavla Timotejovi.

Milovaný! Vybízím tě: zase oživ plamen Božího daru, který ti byl dán vzkládáním mých rukou. Vždyť Bůh nám nedal ducha bojácnosti, ale ducha síly, lásky a rozvážnosti! Proto se nestyď veřejně vyznávat našeho Pána ani se nestyď za mě, že nosím kvůli němu pouta. Naopak: Bůh ti dej sílu, abys nesl jako já obtíže spojené s hlásáním evangelia. Jako vzoru zdravé nauky se drž toho, cos ode mě slyšel, a měj přitom víru a lásku v Kristu Ježíši. Ten drahocenný, tobě svěřený poklad opatruj skrze Ducha svatého, který v nás bydlí.

EVANGELIUM – LK 17,5-10

Slova svatého evangelia podle Lukáše.

Apoštolové prosili Pána: ”Dej nám více víry!”

Pán řekl: ”Kdybyste měli víru jako hořčičné zrnko a řekli této moruši: ‚Vyrvi se i s kořeny a přesad se do moře!‘, poslechla by vás.

Když někdo z vás má služebníka a ten orá nebo pase, řekne mu snad, až se vrátí z pole: ‚Hned pojď a sedni si ke stolu?‘ Spíše mu přece řekne: ‚Připrav mi večeři, přepásej se a obsluhuj mě, dokud se nenajím a nenapiji. Potom můžeš jíst a pít ty.‘ Děkuje snad tomu služebníkovu, že udělal, co mu bylo přikázáno?

Tak i vy, až uděláte všechno, co vám bylo přikázáno, řekněte: ‚Jsme jenom služebníci. Udělali jsme, co jsme byli povinni udělat.‘”

LITURGICKÉ TEXTY SLAVNOSTI SV. VÁCLAVA

1. ČTENÍ – MOUDR 6,9-21

Čtení z knihy Moudrosti.

Vládcové, k vám se obrazení má slova, abyste se naučili moudrosti a neklesli. Ti totiž, kdo svatě střeží svaté příkazy, budou uznáni za svaté, ti, kdo jsou o nich poučeni, najdou ospravedlnění. Buďte tedy žádostiví mých slov, mějte po nich touhu, a poučí vás. Moudrost září a nevadne, snadno ji vidí ti, kdo ji milují, dává se nalézt těmi, kdo ji hledají. Předchází ty, kdo po ní touží, a ukazuje se jim první. Neunaví se, kdo k ní časně přichází, najde ji, jak mu sedí u dveří. Myslet totiž na ni je svrchovaná prozíravost, kdo kvůli ní bdí, brzy je bez starosti. Vždyť sama obchází a hledá ty, kdo jsou jí hodni, na cestách se jim ukazuje s přízní a při každé myšlence jim vychází vstříc. Neboť její začátek je zcela upřímná touha poučit se, chtít se poučit je láska k ní, láska k ní je zachovávat její přikázání, dbát o přikázání je zajistit si nesmrtelnost, nesmrtelnost pak dává místo u Boha. A tak touha po moudrosti přivádí ke kralování. Vládcové lidí, když se tedy těšíte z trůnů a žezel, ctěte moudrost, abyste kralovali navěky.

Ty, Hospodine, vládneš nade vším.

ŽALM : 1KRON 29,11ABC.11D-12A.12BCD

Tvá je, Hospodine, velikost a moc, nádhera, lesk i vznešenost, neboť tobě patří všechno na nebi i na zemi. Tobě, Hospodine, přísluší kralovat, ty jsi svrchovaně povýšený nade vším, od tebe je bohatství a velebnost. Ty vládneš nade vším, v tvé ruce je síla a moc, z tvé ruky pochází všechna velikost a vláda.

2. ČTENÍ – 1 PETR 1,3-6; 2,21B-24

Čtení z prvního listu svatého apoštola Pavla Petra.

Buď veleben Bůh a Otec našeho Pána Ježíše Krista! Protože je tak nesmírně milosrdný, znovu nás zrodil, takže zmrtvýchvstáním Ježíše Krista máme živou naději na dědictví, které nepomine, na dědictví skvělé a trvalé. Je pro nás připraveno v nebi; protože totiž máte víru, chrání vás Boží moc a vede ke spáse, která se má ukázat nyní poslední době. A proto budete potom jásat, i když vás musí trápit teď ještě na krátký čas všelijaké zkoušky. Vždyť i Kristus trpěl za vás a zanechal vám tak příklad, abyste šli v jeho šlépějích. 'On nezhřešil a nikdo od něho neslyšel nic neupřímného.' Když mu spílali, on jim to spíláním neoplácel, když trpěl, nevyhrožoval, ale ponechal vše tomu, který soudí spravedlivě. On sám na svém těle vynesl naše hříchy na dřevo kříže, abychom byli mrtví hříchům a žili spravedlivě. Jeho ranami jste uzdraveni.

EVANGELIUM – MT 16,24-27

Slova svatého evangelia podle Matouše.

Ježíš řekl svým učedníkům: „Kdo chce jít za mnou, zapři sám sebe, vezmi svůj kříž a následuj mě! Neboť kdo by chtěl svůj život zachránit, ztratí ho, kdo však svůj život pro mne ztratí, nalezne ho. Neboť co prospěje člověku, když získá celý svět, ale ztratí svou duši? Nebo jakou dá člověk náhradu za svou duši? Syn člověka přijde ve slávě svého Otce se svými an-děly a tehdy odplatí každému podle jeho jednání.“

*„Slyšte Slovo, vyšlé od Boha, Slovo, jež krmí lidské duše,
Slovo, jež sílí srdce i rozum, Slovo, jež vede k poznání Boha“
(Proglas, č. 24–27)*

LITURGICKÉ MEZIDOBÍ

S TOMÁŠEM KARDINÁLEM ŠPIDLÍKEM, S.J., *čestným občanem Pustiměře*

a

P. FRANTIŠKEM BENÍČKEM

PONDĚLÍ 26. TÝDNE V MEZIDOBÍ - 26. ZÁŘÍ 2022

Ježíšovi učedníci začali uvažovat, kdo z nich je největší. Ježíš věděl, o čem v srdci uvažují. Vzal dítě, postavil ho vedle sebe a řekl jim: „Kdo přijme takové dítě kvůli mně, mne přijímá; a kdo mne přijme, přijímá toho, který mě poslal. Neboť kdo je mezi vámi všemi nejmenší, ten je největší.“ Jan se ujal slova a řekl: „Mistře, viděli jsme někoho, jak vyhání zlé duchy v tvém jménu a bránili jsme mu, protože není tvým učedníkem jako my.“ Ježíš mu však řekl: „Nebráňte! Neboť kdo není proti vám, je s vámi.“ (Lk 9,46-50)

Kdo přijme takové dítě kvůli mně, mne přijímá. Výraz „jménem“, „ve jménu“ známe i z naší mluvy. Úředníci vystupují jménem státu, ve jménu zákona. Tento způsob mluvy je vlastně zbytkem starého pojetí. V dnešní společnosti nemá jméno tak velký význam, nahrazuje se někdy i číslem. Pro Židy však bylo ještě jméno výrazem poslání, jaké kdo má ve světě. V této souvislosti pochopíme vypravování Genese, že Bůh „nazval den, noc, nebe, zemi, moře“ (Gn 1,3-10) a jmenování zvířat svěřil Adamovi (Gn 2,20). Tím totiž dostává stvoření smysl. I později dávají lidé jména místům, kde něco prožili nebo která jsou k něčemu určena. Zvláštní jména dával Bůh prorokům a někteří muži Boží měli tzv. jména jahvistická, která naznačovala zvláštní spojení s Bohem, zvláště Emanu-El, tj. Bůh s námi (Iz 7,14; Mt 1,23). Kristus od nás žádá, abychom jednali se všemi lidmi v souvislosti s Bohem a přijímali je v jeho jménu, protože se se všemi ztotožňuje.

Kdo mne přijme, přijímá toho, který mě poslal. Není snadné ztotožnit jednu osobu s druhou. Obyčejně to bývá omylem, vnější podobností. Bible to naopak vyjadřuje typickým výrazem: poslání. Židé si byli dobře vědomi, že jediný, komu patří čest a sláva, koho musí ve všem respektovat, je Bůh sám. Má-li se vzdávat úcta člověku, má-li se přijmout to, co říká, může to být jenom proto, že ho Bůh poslal. Takoví byli starozákonní proroci. Tak představuje sám sebe i Ježíš. Je ten, kterého posílá Otec. Tito „poslaní Bohem“ byli ve Starém zákoně přesto zjevem jakoby výjimečným. Jejich poslání se vztahovalo na nějaký určitý úkol. Vlastností Nového zákona je jeho všeobecnost, duchovní šířka. Proto všichni lidé, s kterými se v životě setkáme, jsou jistým způsobem poslání od

Boha. Boží Prozřetelnost nám je přivedla. Tím, že je přijímáme jako Boží posly, se změnil náš postoj k nim a k celému světu. Setkání s lidmi se stává bohoslužbou.

Viděli jsme někoho, jak vyhání zlé duchy v tvém jménu. Křesťan tedy přijímá jiné lidi jako ty, které mu Bůh sám posílá v jeho jménu. Ale pak z toho plyne i druhý závěr. My sami máme přicházet k jiným ve jménu Kristově. Apoštolům to bylo svěřeno jako funkce, úřad. Ale v jistém stupni je apoštolem každý z nás a máme si toho být vědomi. Toto poslání pak dává člověku zvláštní autoritu a zvláštní moc. Sami apoštolové se tomu divili, když někdo, koho neznali, jménem Ježíšovým i zlé duchy vyháněl. Druhý vatikánský koncil mluví o prorocké a kněžské funkci Božího lidu. Nemíní se tím umenšovat hierarchická moc biskupů a kněží, ale spíš se chce ukázat, z čeho vyrůstá, tj. ze sjednocení křesťanů s Kristem. To pak má různé stupně. Jako si musíme uvědomit svou moc, tak také i její ohraničenost. Kdo může říci, že se už s Kristem plně ztotožnil? Usilujme o to podle svých sil a možností!

Dospělý křesťan se pozná podle toho, nakolik je dítětem. Pokušení moci, postavení, vlády nad druhým, stále je v nás i kolem nás. Poslouchat, sloužit, obětovat se - to už nějak neletí. Jeden známý tenista pronesl výrok: "Chcete-li být úspěšní, musíte být drzí, arogantní a sobečtí!" Jistě se tímto pravidlem řídí někteří lidé, ovšem to není cesta, kterou nám ukazuje Kristus. Apoštolové byli také silně ovlivněni touhou být lepším než je ten druhý. Ježíš však ukazuje dítě. A to samozřejmě ve smyslu jisté pokory, že se snaží považovat druhého za lepšího, než je sám, všímá si nakonec i těch drobných maličkostí všedního dne, kterých využívá, aby druhému posloužil radou, pomocí, úsměvem či pozdravem. Kéž bychom i my měli smysl pro maličkosti ve svém životě, protože z nich se nakonec celý život skládá. Nečekejme něco převratného, ohromného, velkolepého, čím bychom se mohli ukázat jako křesťané, ale každá malá služba lásky, kterou můžeme vykonat ve prospěch kohokoliv je naší radostí.

ÚTERÝ 26. TÝDNE V MEZIDOBÍ - 27. ZÁŘÍ 2022

Když se přibližovala doba, kdy Ježíš měl být vzat (vzhůru), pevně se rozhodl jít do Jeruzaléma. Poslal před sebou posly a ti cestou přišli do jedné samaršské vesnice, aby tam připravili nocleh. Ale (Samaritáni) ho nepřijali, protože měl namířeno do Jeruzaléma. Když to viděli učedníci Jakub a Jan, řekli: „Pane, chceš, abychom svolali z nebe oheň, aby je zahubil?“ On se však obrátil a přísně je pokáral. Pak šli do jiné vesnice. Když se přibližovala doba, kdy Ježíš měl být vzat (vzhůru), pevně se rozhodl jít do Jeruzaléma. Poslal před sebou posly a ti cestou přišli do jedné samaršské vesnice, aby tam připravili nocleh. Ale (Samaritáni) ho nepřijali, protože měl namířeno do Jeruzaléma. Když to viděli učedníci Jakub a Jan, řekli: „Pane, chceš, abychom svolali z nebe oheň, aby je zahubil?“ On se však obrátil a přísně je pokáral. Pak šli do jiné vesnice. (Lk 9,51-56)

Samařané je nepřijali na nocleh. Antipatie národnostní nejsou zvláštností naší doby. Vždycky byly. Tam pak, kde se motivují nábožensky nebo ideologicky, ospravedlňují se jako čestné jednání. Jistě to není náhoda, že dal Ježíš v podobenství tak čestné místo „milosrdnému Samaritánu“ (Lk 10,31-37). Je to odpověď na otázku, kdo je náš bližní. Je to každý, v kom vidíme na prvním místě člověka a u kterého si všimneme hned toho nejdůležitějšího: V čem mu můžeme pomoci? Kristus nezvolil postavu Samaritána proto, že všichni takoví byli. I u nich byl šovinismus silný, jak vidíme ze zprávy, že nenechali ani přespát ty, co šli do Jeruzaléma. Ale právě proto ukázal, že jsme schopni se od takové národnostní fanatičnosti osvobodit, že dokážeme přemoci davové sympatie a antipatie, s kterými se často setkáváme. Mísením národů a ras v poslední době se stanou tyto problémy víc a víc naléhavější.

Pane, chceš, abychom svolali z nebe oheň, aby je zahubil? Kdo by čekal tak divokou reakci u apoštolů? Prozrazuje, že byli velmi rozčilení. Rozčilený člověk se chce hned pomstít. A rád by do své pomsty zapojil i vyšší síly, celou přírodu i Boha. Vyjadřují to staré výrazy, jako např. „Ať se pod tebou země propadne! Ať do tebe blesk udeří! Ať tě Bůh potrestá!“ Jak je máme hodnotit? Zaklínání magickými silami bylo pohanské. Izraelité svolávali naopak pomstu Boží. To je ovšem daleko lepší v tom smyslu, že Bůh není slepá síla, ale dobrá bytost, ta pak se k ničemu zlému nepropůjčí. Ale Bůh je také spravedlivý a spravedlnost zjedná. Odvolat se k Božímu soudu, když jsme rozčileni a když nás hněv popouzí, abychom se pomstili, je tedy v duchu Písma. I v Žalmech se svolává Boží hněv na nepřátele, na ty, kteří by nám chtěli uškodit. Ale nesmíme zapomenout, že jako křesťané máme docela jinou ideu o trestajícím Bohu, než je „Perun, který smete“ toho, kdo je proti nám.

Přísně je pokáral. Pak šli do jiné vesnice. Je přirozené, že se uražený člověk rozčílí. Ale je lidské, že se vzápětí snaží ovládnout svůj hněv. Pro některé charaktery je to snazší, pro jiné těžší, zvláště pro tzv. choleriky. Ale příklady světců ukazují, že je to vždycky možné. Po psychologické stránce byl např. cholerik sv. Ignác z Loyoly; tak se ovládal, že ho považovali někteří za flegmatika. Když mu pak žertem dali dotaz, jestli by se rozčilil, kdyby mu papež nařídil spálit pravidla řádu, která dlouho a s velkým duchovním úsilím psal, odpověděl upřímně, že ano. Dodal však, že by mu s Boží pomocí stačilo čtvrt hodiny, aby se znovu uklidnil. Pro nás pro všechny platí to, co je vyjádřeno v malé poznámce evangelia: „Šli do jiné vesnice.“ To, co nás rozčilí, se opustí a začne se jinde, obrátí se pozornost jinam, vždyť je svět velký.

"Neznalost Písma svatého je neznalost Krista". To jsou slova svatého jeronýma, učitele církve. Jistě je dobré Boží slovo číst, rozjímat, ale nejtěžší je podle něho žít. Dnešní Boží slovo nám ukazuje Ježíše, který se rozhodl jít do Jeruzaléma přes Samařsko, tedy přes "nepřátelské území". Dalo se jistě čekat, že jim neumožní přespát v samařské vesnici. Jakub a Jan - synové hromu - pro svou prudkou povahu, chtějí všechno řešit ohněm a mečem. Ježíš je však přísně kárá. Duch evangelia je totiž duchem odpuštění, smíření, ne pomsty a trestu. I církev s tím má neblahé zkušenosti - žádné

exkomunikace či kacířské hranice nepomohly zlo vymýtit. Zlo je nutné přemáhat ještě větším dobrem.

STŘEDA - 28. ZÁŘÍ 2022 - SV. VÁCLAV

Ježíš řekl svým učedníkům: „Kdo chce jít za mnou, zapři sám sebe, vezmi svůj kříž a následuj mě! Neboť kdo by chtěl svůj život zachránit, ztratí ho, kdo však svůj život pro mne ztratí, nalezne ho. Neboť co prospěje člověku, když získá celý svět, ale ztratí svou duši? Nebo jakou dá člověk náhradu za svou duši? Syn člověka přijde ve slávě svého Otce se svými anděly a tehdy odplatí každému podle jeho jednání.“ (Mt 16,24-27)

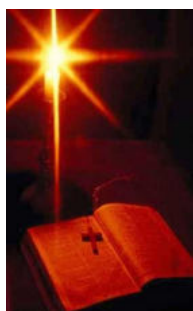

Válečníci vítězí nad nepřítelem tím, že ho zničí. Zahubí jeho tělo. Kristus zvítězí, když přemůže hřích a hříšníka získá. Často se mluví o tom, že je potřeba nepřátelům odpustit, zapomenout na zlé, nemstít se. Cit pro spravedlnost se však obyčejně proti tomu bouří. Je možné tak snadno zapomenout na zločiny? Lidé, kteří dnes ukradli malou věc, sedí ve vězení a ti, kteří popřípadě mají na svědomí životy jiných, mají beztrestně chodit po ulici? Jedná tak sám Bůh, abychom ho napodobili? Bůh doopravdy odpouští a chce odpustit všem. Ale Bůh má i sílu, aby působil nejdřív na jejich duši tak, že se ozve hlas svědomí, že oni sami svůj hřích uznají a sami se snaží o to, aby jej napravili. Jen pak se dá mluvit o opravdovém odpuštění. Taková je však i síla jeho svatých. Stávají se hlasem svědomí ve svém prostředí, svědomím svého národa. A stávají se tím ne proto, že káží, ale vlastní existencí, protože jsou. Je skoro neuvěřitelné, jak málo přímých památek máme o životě sv. Václava a velké většiny našich světců. Otcové Církve, např. sv. Augustin, zanechali své vlastní paměti a spoustu pojednání o duchovním životě. Je tedy snadné se vžít do jejich vnitřního života, jejich slova se stávají svědectvím, programem, příležitostmi k zamyšlení. Sv. Václav nic nenapsal. Legenda, která líčí jeho umučení je pěkná, ale stylizovaná, má ráz ikonografické všeobecnosti. A přece světec je tajemně přítomen v dějinách, ve svědomí národa, a jako Boleslava přivádí i mnoho jiných "ku pokání a ku poznání hříchů jejich". To když se stane opravdově, cesta do nové budoucnosti se otvírá dokořán. Setká se spravedlnost s milosrdenstvím, hřích s dopuštěním, přestálé utrpení s novou nadějí. Tato svatováclavská meditace byla živá v celých našich dějinách. Ale zdá se, že právě dnes se její aktualita cítí na všech stranách, nemáme-li zahynout my ani budoucí. Kyrie eleison, Pane, smiluj se!

Prezident Masaryk označil sv. Václava za symbol vzdělanosti a mravnosti. O tom svědčí i gobelín v pražském Karolínu, kde císař Karel IV. klečí před světce a podává mu zakládací listinu univerzity, kterou sám založil. Navíc můžeme připomenout, že právě Karel IV. v soutěži "o největšího Čecha" stál na prvním místě. Tady jasně vidíme, že osoba sv. Václava je spojována se vzdělaností

vůbec. On byl velmi mladý, když se ujal vlády. Vynikal však vysokou inteligencí, diplomatickými schopnostmi a také křesťanskými ctnostmi. Je to výzva pro vás děti a mladé, abyste se snažili co nejlépe učit, četli kvalitní knihy, studovali jazyky, poznávali svět. Jen tak z vás budou osobnosti. Nemarněte čas vysedáváním u televize, která nám nabízí většinou jen vulgární a neslušné pořady. Předkládá nám "vyvolené", jež jsou spodinou této společnosti a lidské trosky. Ne jinak tomu bylo, když se projednával v našem parlamentu návrh, zda-li slavit den sv. Václava jako státní svátek. Ukázalo se, jak je rozdílný postoj našich politických reprezentantů k osobě vládce a světce v jedné osobě. Nějak podobně to bylo i před deseti staletími, kdy vládl. Našli se jeho příznivci i odpůrci, jak už to bývá. Pro nás věřící je rozhodující, že se sv. Václav ve všem královském působení řídil křesťanskými zásadami. Bojoval všemi způsoby proto nešvarům své doby: mnohoženství, zabíjení poddaných, prodávání otroků, apod. Naopak se snažil vlastním příkladem ukázat, že je nutné se vzdělávat, nemarnit čas lovy a bujarými pitkami, jak tomu bylo v jeho době. Tato jeho horlivost však byla potlačena nenávisť jeho okolí, vlastních příbuzných či nejbližších - matky Drahomíry a bratra Boleslava, který se postaral o ukončení jeho života jako mučedníka. Světce nemáme jen obdivovat, ale především následovat. Dnes nemáme u nás mnohoženství, otroctví, poddanství, jak tomu bylo v době sv. Václava. Pohanské způsoby života však vidíte i kolem sebe: mladí žijí spolu jako manželé a přitom jimi nejsou, spousty času se zabije vysedáváním u televize, počítače či jiné zábavě, namísto abychom šli do kostela, vedli tam i své děti a tak jasně ukazovali, kde jsou ty pravé hodnoty. To dobře věděla babička sv. Václava, sv. Ludmila, která v tomto duchu vedla svého vnuka Václava. V čem spočívá svatováclavské dědictví? Jaký je jeho odkaz pro naši dobu? Jistě ne pouze ten, že se lidé často scházeli pod jeho sochou v dobách zlých či převratných v našich dějinách. Jeho příklad života nám chce ukázat, že národ, farnost, rodina, budou jen tehdy pevnými společenstvími, pokud nepůjdou cestami, které ukazuje moderní doba, nýbrž stezkami našeho Mistra a Pána. Prosme dnes sv. Václava, aby v nás a v celém našem národě probudil touhu po duchovních hodnotách, bez nichž nelze budovat civilizaci lásky, spravedlnosti a pokoje.

ČTVRTEK - 29. ZÁŘÍ 2022 - SV. MICHAEL, GABRIEL A RAFAEL

Ježíš uviděl Natanaela, jak k němu přichází, a řekl o něm: „To je pravý Izraelita, v kterém není lsti.“ Natanael se ho zeptal: „Odkud mě znáš?“ Ježíš mu odpověděl: „Viděl jsem tě dříve, než tě Filip zavolal, když jsi byl pod fíkovníkem.“ Natanael mu na to řekl: „Mistře, ty jsi Boží syn, ty jsi král Izraele!“ Ježíš mu odpověděl: „Proto věříš, že jsem ti řekl: ‘Viděl jsem tě pod fíkovníkem’? Uvidíš ještě větší věci.“ A dodal: „Amen, amen, pravím vám: Uvidíte nebe otevřené a Boží anděly vystupovat a sestupovat na Syna člověka.“ (Jan 1,47-51)

Věříš, že jsem ti řekl: Viděl jsem tě pod fíkovníkem. Mít košatý fíkovník u domu byl starobylý palestinský zvyk. Nese ovoce, ale široké listy dávají stín. Pod stromem se v horku lépe odpočívá než v dusné světnici. Není na tom tedy nic zvláštního, že byl pod fíkovníkem i Natanael. Ale udivilo ho, že o tom mluvil Ježíš, který ho tam neviděl. Jsme

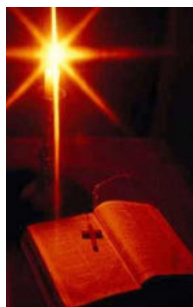
vždycky překvapení, když objevíme, že nás někdo zná víc, než by se dalo očekávat. Může to být ve špatném nebo v dobrém smyslu. Dobré vlastnosti však objeví jenom ten, kdo má druhého rád. Mistrovsky to umějí zamilovaní. Jeden o druhém ví najednou víc, než sami znali o sobě. Bůh, který je láska, nás zná nejlíp a chce, abychom v jeho službě uplatnili své vlohy, své možnosti. Pro Natanaela se stala jasnou známkou povolání okolnost, že ho Ježíš zná. Do jisté míry se tento prvek vyskytuje při každém volání Božím k vyšší dokonalosti. V takových okamžicích si uvědomíme, že od nás Bůh žádá něco, co je v jeho plánu, ale že počítá s námi. Natanaela to udivilo, překvapí to tedy i nás. Ale je to výzva k následování Krista.

Uvidíte nebe otevřené a boží anděly vystupovat a sstupovat na Syna člověka. Je to zřejmá narážka na vidění Jakubovo v knize Genesis (Gn 28,12). Bůh ho v tomto prorockém snu ujistil, že bude s ním na všech jeho cestách a že mu pomůže při všem, co podnikne. Tento zážitek se opakuje v celých dějinách Starého zákona. Židé prožili mnoho těžkých chvil, ale vždycky zakusili, že je Bůh s nimi, že jsou pro ně otevřená nebesa. Tím víc bude zřejmý tento styk s nebem v činnosti Mesiáše. Tento zážitek pak zůstane charakteristický pro všechny, kdo půjdou za Kristem. Denně zakusí, že do jejich života vstupují andělé, tj. že se setkávají s těmi, které jim Bůh posílá. Nebe je jim otevřené. Mluví s Bohem a slyší jeho hlas. Je to opak hříchu. Ten nebe uzavírá, působí zapomenutí Boha. Člověk tedy zůstane osamocen ve stínu svého fíkovníku, svého malého životního prostoru, který dusí a bere chuť k životu. Dnešní člověk má lék, jak tomu osamocení uniknout: cestuje, mění bydliště, chce rozšířit horizonty. Ale neuspokojí se, dokud se mu neotevrou horizonty nebe.

Slovo "anděl" pochází z řeckého slova "angelos", což je v překladu *posel*. Andělé jsou Boží poslové, služebníci, kteří sdělují lidem Boží záměry. Početem je jich mnoho, rozdělují se do různých "kúrů" a na nejvyšším stupni jsou archandělé, které dnes uctíváme. Známe je z Písma svatého celkem tři: *Michael* - věrný Boží anděl, který neodmítl poslušnost Bohu a sám bojoval s odpadlým andělem, d'áblem a svrhl ho na zem. Jeho jméno znamená "Kdo jako Bůh". Vzávejme proto tohoto anděla zvláště v pokušeních těla, světa, d'ábla, známou modlitbou "*Svatý Michaeli...*". *Gabriel* - "muž Boží", sdělil Zachariášovi a Alžbětě, kteří nemohli mít dlouho děti, že se jim narodí syn a dokonce bude předchůdcem, očekávaného Mesiáše, Božího Syna. Byl jím samozřejmě sv. Jan Křtitel. O něco později tento anděl sděluje nejkrásnější událost v dějinách lidstva mladičké dívce v Nazaretě, Panně Marii, že se stane Matkou Božího Syna. Tento anděl je ochráncem všech, kteří předávají lidem nejrůznější zprávy. Dodnes je patronem poštovních úředníků a novinářů. *Rafael* - "Bůh uzdravuje", je patronem cestujících a nemocných. Známe ho ze Starého zákona. Zbožný muž jménem Tobit oslepl a poslal svého syna Tobiáše, aby obešel všechny jeho příbuzné, přinesl mu od nich peníze a on si mohl zaplatit nejlepšího lékaře. Aby se cestou synovi nic nestalo, měl si vzít sebou společníka. Tím se stal mladý neznámý průvodce Azarjáš. Když se jednou Azarjáš koupal v řece, uchopila ho velká ryba. Azarjáš ho zachránil, rybu zabil a její žluč schoval. Pak přikázal Tobiášovi, aby tou žlučí potřel oči svému otci. Ten skutečně

prohlédl. Neznámý průvodce Azarjáš se však dal všem poznat a řekl, že je Rafael. Pak jim zmizel z očí a nikdo ho víc nespapřil. Kromě těchto andělů má každý z nás svého anděla strážce. Chrání nás od zla na těle i na duši, nabádá k dobrému. Modleme se k nim ve chvílích pokušení, ale také když se máme rozhodovat, abychom vždy jednali moudře ve shodě s vůlí Boží.

PÁTEK 26. TÝDNE V MEZIDOBÍ - 30. ŘÍJNA 2022

Ježíš řekl: „Běda tobě, Chorazine, běda tobě, Betsaido! Kdyby se staly v Tyru a Sidónu takové zázraky jako u vás, už dávno by se obrátili k pokání v zínici a v popelu. Ale Tyru a Sidónu se povede na soudu lehčeji než vám. A ty, Kafarnaum, budeš snad vyvýšeno až do nebe? Až do pekla klesneš! Kdo poslouchá vás, poslouchá mne, kdo pohrdá vámi, pohrdá mnou; kdo však pohrdá mnou, pohrdá tím, který mě poslal.“ (Lk 10,13-16)

Běda tobě, Chorazine, běda tobě, Betsaido! Český výraz „Běda ti!“ je už oslabený, neznamena mnoho. Nejsme už zvyklí zlořečit, svolávat „bídu“ na někoho. Hebrejský slovník je naopak v tomto smyslu velmi bohatý. Východní národy zlořečily často, tj. svolávali vyšší síly, především démonické, aby zasáhly proti někomu nebo něčemu živému. Jak si to vysvětlit psychologicky? Je tu celkem stejný postup, jako když děti žalují na své společníky u velkých lidí. Nestačí jim se bránit, zavolají si tedy na pomoc velké. I Židé svolávali trest Boží na své nepřátele. Ale poněmáhle tu vystupuje do popředí jiný prvek, méně magický, ale víc prorocký. Je to vědomí, že to nejsme my, kteří chceme svolávat trest na zlé, ale naopak jsou to oni sami, kteří jdou svými zlými skutky do neštěstí. Zlořečení Kristovo je tohoto druhu. Je to prorocké varování: Nevzdorujte Boží milosti, nebo vás stihne „bída“.

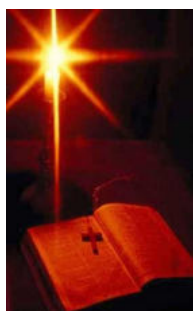
A ty, Kafarnaum, budeš snad vyvýšeno až do nebe? Až do pekla klesneš! Poutníci a turisté, kteří dnes navštíví zříceniny Kafarna, si ovšem povzdychnou: Nejsou tu snad nejposvátnější místa na světě? Zde přece Ježíš učil, zde si vybral apoštoly. Tu by měla stát svatopetrská bazilika, a ne zříceniny staré synagogy! A přece právě ty zříceniny jsou výmluvným znamením. Jsou obraz duše, která dostala od Boha mnoho poučení, ale nesledovala je. Je takových málo? Už pohanský filosof Platón se vážně pozastavil nad tím, že se celými dějinami lidstva táhne obrovský protiklad mezi tím, co myslíme, co se nám líbí, když to zůstane jako krásná idea, a skutečností, která tomu ve světě neodpovídá. Platón považuje ten rozpor za neřešitelný. Myšlenky budou podle něho tím krásnější, čím víc utečou od denního života. Křesťanství vidí stejný rozpor, ale vybízí nás stále, abychom jej překonávali. Kristus je Boží myšlenka a vtělil se na zemi. Také nás vede k tomu, abychom jeho myšlenky a slova stále vtělovali. Jsou k tomu, aby svět stavěly, ne aby po nich zůstaly zříceniny.

Kdyby se staly v Tyru a Sidónu takové zázraky, už dávno by se obrátily. Je to stará zkušenost, že lidé, kteří nikdy nebyli v kostele, bývají dojata, když slyší poprvé pěkné

kázání. Pravidelní návštěvníci si naopak na slova navykli a neberou je vážně. Zvyk je naprosto nutný k životu, zmechanizuje to, co musíme často dělat, ale nač nemůžeme stále myslet. Zvyk chrání to, co se nemá měnit a co má zůstat. I to je nutné pro život, aby tu byla jistá stálost. Ale vidíme okamžitě, že právě tyto dva prvky se stávají problematickými v náboženském životě. Evangelium od nás žádá úsilí o stálé obrácení, stálý pokrok. Obrátit se však musíme dobrovolně a vědomě, ne zvykově. Jak se tedy zachovat? Navykli jsme si chodit do kostela, zvykově recitujeme jisté modlitby. Křesťané se však vybízejí, aby o těch věcech „rozjímali“, tj. aby se uměli častěji zastavit a znovu si uvědomili, co dělají, proč to dělají, kam chtějí dospět. Tak se Boží slova, která slyšíme, stávají znovu živými a účinnými.

Sedmero hlavních hříchů asi všichni známe. Hned na prvním místě je jmenována pýcha - vychloubání se, nadutost, nadřazování se nad druhé. Pán Ježíš vyslovuje své běda na adresu měst, kde vykonal snad nejvíce svých zázraků, pronesl hodně kázání, ale stejně to nic nepomohlo, lidé zůstali stejní, k Bohu se neobrátili. Navíc se ještě chlubili, že asi jsou lepší než obyvatelé pohanských měst Tyru a Sidónu. Pán Ježíš však je přísně napomíná, aby nepovažovali druhé za horší než jsou oni sami, i když jsou třeba nevěřící. Myslím, že i pro nás je to potřebná lekce. Taky se nás někdy zmocní tento pocit jakési nadřazenosti nad ostatními, kteří třeba nejsou pokřtěni, do kostela nechodí. To ovšem, bratři a sestry, není záminkou, že by byli špatní. Právě to, že jsme pokřtěni, v Boha věříme, do kostela chodíme, žijeme s Pánem, to nás ještě více zavazuje, abychom vynikali láskou nad ostatní a druhé k víře přiváděli.

SOBOTA 26. TÝDNE V MEZIDOBÍ - 1. ŘÍJNA 2022

Dvaasedmdesát (učedníků) se vrátilo a s radostí řekli: „Pane, dokonce i zlí duchové se nám podrobují ve tvém jménu!“ Odpověděl jim: „Viděl jsem satana padnout jako blesk z nebe. Dal jsem vám moc šlapat na hady, štíry a (přemáhat) všechnu nepřítelovu sílu a vůbec nic vám nebude moci uškodit. Ale radujte se ani ne tak z toho, že se vám podrobují duchové, spíše se radujte, že vaše jména jsou zapsána v nebi.“ V té chvíli zajásal v Duchu svatém a řekl: „Velebím tě, Otče, Pane nebe a země, že když jsi tyto věci ukryl před moudrými a chytrými, odhalil jsi je maličkým; ano, Otče, tak se ti zalíbilo! Všechno je mi dáno od mého Otce. A nikdo neví, kdo je Syn, jen Otec, ani kdo je Otec, jen Syn a ten, komu to chce Syn zjevit.“ Když byli sami, obrátil se k svým učedníkům těmito slovy: „Blahoslavené oči, které vidí, co vy vidíte! Říkám vám: Mnoho proroků a králů toužilo vidět, co vidíte vy, ale neviděli, a slyšet, co slyšíte vy, ale neslyšeli.“ (Lk 10,17-24)

I zlí duchové se nám podrobují, když vyslovíme tvé jméno. V našem prostředí už znamenají jména velmi málo. Stala se něčím náhodným, jakýmsi rozpoznávacím číslem. Pro děti je ještě jméno vážné. Když se jim jméno překrucuje, považují to za urážku, zlobí

se, pláčou. I pro staré Semity, jako dodnes ještě pro některé východní národy, je jméno ještě úzce spojeno s osobou. V Indonésii byl ještě donedávna zvyk měnit si jméno při změně povolání, při dosažení dospělosti apod. Moderní registrace občanů si ovšem s takovou svobodou neví rady, proto ji omezuje a ruší. V našich zemích si měnili jméno řeholníci při vstupu do kláštera, ale mají pak potíže s řidičským průkazem, s poštou a s jinými dokumenty. V Bibli se ovšem setkáváme s ohlasy staré mentality. Znat jméno znamená znát osobu. Proto své vlastní jméno Bůh nikomu nezjevil, všichni znali jméno syna Marie-Ježíše z Nazareta. Tedy těm, kdo uvěřili v jeho Božství, Bůh zjevil své jméno. A proto se ukázala i jeho zvláštní moc.

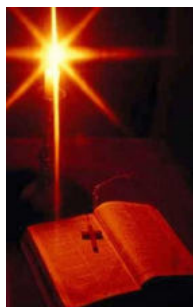
Pobožnost k Ježíšovu jménu. I když evropské národy už necítí tak úzký vztah mezi jménem a osobou, přesto je i v křesťanském prostředí pobožnost k Ježíšovu jménu. Modlívali se i zvláštní litanie. Často se setkáváme se symbolem IHS na dveřích kaplí, na modlitebních knihách a jinde. Je to zkrácené jméno Ježíš, psáno písmeny řecké abecedy, která tu omylem vypadá jako naše latinská. Pobožnost k Ježíšovu jménu propagoval pověstný františkánský kazatel sv. Bernardin ze Sieny. Na křesťanském Východě pak najdeme mnoho rozjímání o síle Ježíšova jména tam, kde autoři vysvětlují tzv. „Ježíšovu modlitbu“, která se má často opakovat: „Pane Ježíši Kriste, Synu Boží, smiluj se nade mnou hříšným!“ Ruský jezuita I. Kologrivoť přirovnává vyslovení jména k malování obrazu. Vyslovené jméno je tedy jakoby „zvukovou ikonou“, akustickým obrazem osoby. Vyslovovat často Ježíšovo jméno znamená tedy stále mít před očima jeho obraz a jeho přítomnost, tedy i moc.

Spíše se radujte, že vaše jména jsou zapsána v nebi. I dnes se zapisují jména. V tomto případě si dokonce zachovalo jméno svou starodávnou důležitost. Kdo je zapsán na úřadě, má domovská a státní práva. Do škol i do spolků se vstupuje zápisem. I staří Židé vedli svědomitě zápisy jmen a rodokmeny. Tím se totiž mohlo dokázat, že někdo patří k vyvolenému národu, k Božímu lidu. Církev vede od dávných dob tzv. matriky, kde se zaznamenává křest a svátosti, které jmenovaný přijal. Je to zápis na zemi, ale platí i v nebi, dává právo na občanství nebeského Jeruzaléma ve věčném městě Božím. Stačí obyčejný zápis k tomu, aby se někdo stal členem národa? Stává se to, ale cítíme, že je to jen výjimečné. Národy vznikají spojením krve, pokrevním příbuzenstvím. Proto píše sv. Pavel pokřtěným pohanům: „Jste teď spojeni s Kristem Ježíšem, vy, kteří jste byli vzdáleni, stali jste se blízkými Kristovou krví“ (Ef 2,13).

Poslední léta jsou poznamenána prudkým rozvojem vědy a techniky. Zvláště vy starší to můžete posoudit. Takové vymoženosti, které máte dnes byly možná ve vašem mládí jenom snem nebo vám vůbec nepřišly ani na mysl a dnes je to skutečnost. Paradoxem však je, že s rozvojem techniky nejde ruku v ruce rozvoj osobnosti člověka. Lidé jsou totiž pořád stejní. Stále se někde bojuje, vraždí, lidé se podvádějí, kradou, roste kriminalita mládeže a vlastně všechny druhy neřestí se páchají v každé době. Proč tomu tak je nám jasné: evangelium člověk nepřijímá do svého nitra. Semeno Božího slova dopadá stále na okraj našeho srdce, ale nepadne do nitra. jak je

to se mnou? V evangeliu máme 4 skupiny posluchačů. Naším cíle má být, abychom patřili do té skupiny poslední - úrodná půda - slovo slyší a zachovávají. Tedy nenechat se odradit svými slabostmi, hmotnými starostmi či nepochopením ze strany bližních, ale trpělivě jít dopředu. Kromě toho, že jsme posluchači Božího slova, máme být i jeho hlasateli. Setkáváme se však na každém kroku s lidskou lhostejností, lidé pohrdají duchovními věcmi a tedy i Božím slovem. Připadá nám to jako házení hrachu na stěnu, ale nepodléhejmě malomyslnosti. I když se nám jeví srdce lidí ne jako úrodná půda, ale spíše se jedná o tvrdou betonovou dlažbu, přece jen i mezi dlaždicemi či ve škvírách betonových panelů se objeví nějaká tráva či květina. Nic tedy není marné!

PONDĚLÍ 27. TÝDNE V MEZIDOBÍ - 3. ŘÍJNA 2022

Jeden znalec Zákona povstal, aby přivedl Ježíše do úzkých, a zeptal se ho: „Mistře, co mám dělat, abych dostal věčný život?“ (Ježíš) mu řekl: „Co je psáno v Zákoně? Jak tam čteš?“ On odpověděl: „Miluj Pána, svého Boha, celým svým srdcem, celou svou duší, celou svou silou i celou svou myslí, a svého bližního jako sám sebe!“ Řekl mu: „Správně jsi odpověděl. To dělej a budeš žít.“ Ale on se chtěl ospravedlnit, a proto se Ježíše zeptal: „A kdo je můj bližní?“ Ježíš se ujal slova a řekl: „Jeden člověk sestupoval z Jeruzaléma do Jericha a octl se mezi lupiči. Ti ho o všechno obrali, zbili, nechali napolo mrtvého a odešli. Náhodou šel tou cestou nějaký kněz; viděl ho, ale vyhnul se mu. Stejně i jeden levita přišel k tomu místu; viděl ho, ale vyhnul se mu. Také jeden Samaritán přišel na své cestě k němu, viděl ho a bylo mu ho líto. Přistoupil k němu, nalil mu do ran oleje a vína, obvázal je, vysadil ho na svého soumara, dopravil do hostince a staral se o něho. Druhého dne vytáhl dva denáry a dal je hostinskému se slovy: 'Starej se o něho, a co vynaložíš navíc, já ti doplatím, až se budu vracet.' Co myslíš, kdo z těch tří se zachoval jako bližní k tomu, který se octl mezi lupiči?“ On odpověděl: „Ten, kdo mu prokázal milosrdenství.“ A Ježíš mu řekl: „Jdi a stejně jednej i ty!“ (Lk 10,25-37)

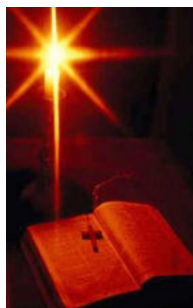

Člověk sestupoval z Jeruzaléma do Jericha. Jeruzalém leží 760 m nad hladinou Středozemního moře, Jericho 250 pod hladinou. Proto tam cestující „sestupoval“. Cesta vede pustým krajem Judské pouště. Jericho bylo výletní místo, vhodné k pobytu zvláště v zimě. Tam bylo teplo, kvetly tam růže, byly tam zábavy. Zdá se, že Ježíš to město nikdy nenavštívil, ale chodili tam boháči. Když museli jít se svými penězi pouští plnou jeskyní, loupeže tam nebyly ničím vzácným. Od nejstarších dob vysvětlují toto podobenství evangelia Otcové církve symbolicky. Jeruzalém je Boží město. Bydlit v něm, to znamená duchovně: zabývat se Božími myšlenkami, Božími zájmy. Přejde však často pokušení sestoupit do Jericha, tj. dovolit si potěšení, které nabízí zpustlá společnost. K tomu se musí „sestupit“. Při tom sestupu z duchovní výšky najde člověk

poušť, tj. prázdnotu ideálů a přepadnou ho lupiči, tj. přijde o všechny opravdové hodnoty ba skoro i o život.

Kněz a levita se poraněnému vyhnuli. Kněžský úřad vykonávali potomci prvního velekněze Árona. Z ostatních příslušníků Léviova kmene byli vybíráni muži pro nižší posvátné služby, proto se jim říkalo prostě „levité“. V dnešní církvi se tak jmenují jáhni. Evangelní podobenství je nestaví do pěkného světla. Ale je to proto, aby vynikl protiklad mezi nimi a Samaritánem. Parabola má být totiž odpovědí na otázku, koho máme považovat za svého bližního, tj. ke komu se máme hlásit, koho se máme zastávat, o koho se chceme opřít v době nouze a neštěstí. Bývají to ti, kterým říkáme „naši“, tj. z naší rodiny, z naší politické strany, z našeho národa apod. Čím jsou vlivnější, tím víc nadějí v ně vkládáme. Ježíš tu konstatuje to, co je prastará lidská zkušenost. V neštěstí to bývají právě ti tzv. naši a ti vlivní, kteří zklamou, dělají, že nevidí, zapomenou. Už Aristotelés upozorňuje, že se pravé přátelství udrží jenom ctností. Sv. Maxim Vyznavač proto radí, abychom se ve volbě styků s lidmi řídili víc měřítky duchovního života než národními, rodinnými, zájmovými hledisky, protože ty v nouzi zklamou.

Ujal se ho Samaritán. Volba této osoby pro podobenství odpovídá jejímu hlavnímu smyslu. Ježíš nemínil dávat přednost Samaritánům před Židy, převracet národní cítění. Ale vyjadřuje zase všeobecnou zkušenost, že se ve velké nouzi někdy dočkáme pomoci právě tam, kde bychom se toho nejméně nadáli, i od tzv. odpůrců, od těch, kterým se vyhýbáme. Z toho plyne to, co je řečeno teoreticky, ale co si dost neuvědomujeme v konkrétním životě, že jsou totiž naším bližním všichni lidé a že se musí křesťan stále snažit o to, aby překračoval zdi, které světská společnost mezi lidmi staví. Antický král Filip Makedonský tvrdil, že není žádná zeď tak vysoká, aby ji nepřelezl osel s nákladem zlata. A přece se to vždycky nepovede. Křesťané říkají něco jiného. Zdi mezi lidmi nepřekonají peníze, ale láska. Ta dokáže i z nepřítele udělat bližního, tj. někoho, kdo je nám blízko, komu pomůžeme my, a kdo pomůže nám.

ÚTERÝ 27. TÝDNE V MEZIDOBÍ - 4. ŘÍJNA 2022

Ježíš přišel do jedné vesnice, kde ho přijala do domu nějaká žena jménem Marta. Měla sestru, která se jmenovala Marie. Ta se posadila Pánu k nohám a poslouchala jeho řeč. Marta měla plno práce s obsluhou. Přistoupila k němu a řekla: „Pane, nezáleží ti na tom, že mě má sestra nechala obsluhovat samotnou? Řekni jí přece, ať mi pomůže!“ Pán jí odpověděl: „Marto, Marto! Děláš si starosti a znepokojuješ se pro mnoho věcí. Ano, jen jedno je třeba. Marie si vybrala nejlepší úděl a ten jí nikdo nevezme.“ (Lk 10,38-42)

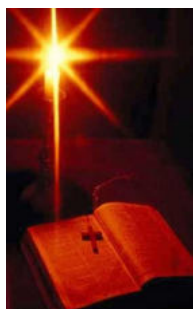
Život aktivní a kontemplativní. Úryvek evangelia o Martě a Marii zavdal podnět k mnoha úvahám o přednostech dvou způsobů života. Jednomu se říká činný, aktivní, popřípadě apoštolský, druhému zas rozjímavý, kontemplativní. Ale není to problém, který začal teprve v křesťanském prostředí. Už v starořeckém Sofoklově dramatu Antigona vystupují dva bratři a každý z nich hájí jako důležitější jeden z těchto způsobů žití. Latinsky se říkalo otium et negotium, klid a zaměstnání. Ale slovu klid se nesmí rozumět

jako odpočinek v zahálce. Je to doba činnosti, ale jiného druhu. Pracujeme rukama v řemesle, na poli. Inženýr užívá mysl, pracuje hlavou, ale pro hmotné výsledky a obchodník pro hmotný výdělek. Ale je možné pracovat sám pro sebe, obohatit své myšlení, své vzdělání, zlepšovat ne pole ani stroje, ale sám sebe. Je pochopitelné, že velcí lidé považovali tento druh činnosti, která je vnitřní, která je v mysli, za důležitější než práci rukama, i když i ta nutně patří k životu.

Dva druhy řeholního života. V církvi je mnoho řádů a kongregací řeholního života. Byly založeny pro různé cíle a mají různá pravidla. Ale zhruba je rozlišujeme do dvou skupin: apoštolské a kontemplativní. První pracují v duchovní správě, v charitativní činnosti, v nemocnicích, v misiích. Druhé žijí v uzavřené klauzуре a jejich hlavní cíl je se modlit. I tu se někdy diskutuje o tom, který druh života je pro církve potřebnější. Odpovídá se, že oba. Jako pták nemůže létat než se dvěma křídly, jako v Betanii žily obě sestry Marta i Marie pospolu, tak také církve potřebuje oba druhy řádů. Ale podle Kristova naučení, který dal přednost Marii, i církve považuje povolání k rozjímavému životu za vyšší. Není pro všechny, ale kdo je má, ať za ně Bohu poděkuje a uskuteční je. Modlitba je totiž činnost, která přetváří lidi a svět vnitřně. Posvěcuje i ty, kteří pracují, protože svolává Ducha svatého na všechno lidské úsilí.

Nerozlučitelnost práce a kontemplace. Jsou dva druhy řeholních společností, které odpovídají dvojímu povolání: k práci a k modlitbě. Ovšem hranice mezi oběma není přesně vyhraněna, protože obojí je neoddělitelné. I kontemplativní v určitém čase pracují a zase ti, kdo pracují, potřebují okamžiky klidu, aby se mohli modlit. Proto sv. Benedikt stanovil zásadu: „Modli se a pracuj“ (Ora et labora). I lidé velmi zaměstnaní si musí najít chvíli k modlitbě. „Kdo nemá čas k tomu, aby se pomodlil,“ říkal prý Abrahám Lincoln, „ten nemá kdy, aby žil.“ Ale rytmus práce někdy člověka tak pohltí, že neví, co je okamžik klidu a volné chvíle. A když tu chvíli najde, jeho mysl je tak zavalena starostmi o mnoho věcí, že se nedokáže soustředit. A přece bylo a je mnoho těch, kdo dokázali i tuto potíž překonat. Pracovali do úpadku, ale vždycky ve shodě s Boží vůlí. Tak se stalo, že slyšeli slova Ježíšova i při práci. V tomto smyslu píše i společník sv. Ignáce z Loyoly o svém mistru: „Byl kontemplativní i v činnosti.“

STŘEDA 27. TÝDNE V MEZIDOBÍ - 5. ŘÍJNA 2022

Jednoho dne se (Ježíš) na nějakém místě modlil. Když přestal, řekl mu jeden z jeho učedníků: „Pane, nauč nás modlit se, jako i Jan naučil své učedníky.“ Odpověděl jim: „Když se modlíte, říkejte: Otče, posvět se jméno tvé. Přijď království tvé. Chléb náš vezdejší dávej nám každý den. A odpusť nám naše hříchy, neboť i my odpouštíme každému, kdo se provinuje proti nám. A neuved' nás v pokušení.“ (Lk 11,1-4)

Pane, nauč nás se modlit. Kdo se modlí a kdo se nemodlí? Těžko říci, pokud nevíme, co modlitba je. Stará, ještě předkřesťanská definice praví, že je „pozdvížení mysli k Bohu“. Zní to knižně, málo životně. A přece je to zkušenost všech normálních lidí. Od dětských let

den ze dne objevujeme skutečnost: dům, pole, lesy, hory. Ale stále podvědomě cítíme, že to není všechno. Díváme se nahoru a přijde nám sama najednou myšlenka, že „tam nahoře musí něco být“. Pokud by to bylo jenom „něco“, podráždilo by to jenom naši zvědavost. Ale my cítíme víc: je tam Někdo, kdo zasahuje do našeho života, koho se začínáme bát. Pomůže nám? Uškodí nám? Mohli bychom se s ním domluvit? V tom okamžiku tedy vzniká i přání, aby nás někdo naučil modlit. Naučili nás sice už v dětství odříkávat modlitbičky. Ale v jistém okamžiku pocítíme, že za nimi musí být něco hlubšího, že se musí stát opravdovým rozhovorem s Bohem.

Když se modlíte, říkejte "Otče!" Lukáš uvádí Otčenáš v kratší formě než Matouš v souběžném místě (Mt 6,9-13). Ale podstatná pravda křesťanského zjevení je právě v tomto výrazu „Otče“. Naše Krédo nezní jenom „Věřím v jednoho Boha“, ale především „Věřím v jednoho Boha Otce“. Rozumným uvažováním dojdeme k tomu, že svět, jeho krása a pořádek, má jednu příčinu, že se řídí jedním principem. I filosofové mu říkají Bůh. Ale víc o něm povědět nemohou. Princip, pořádek, zákon musíme zachovávat, musíme se mu podřídit, ale nemůžeme s ním rozmlouvat, vést dialog. Dohodnout se můžeme jenom s živou osobou. Křesťanské zjevení nás učí, že nejvyšší zákonodárce světa je osoba a má takové vlastnosti, že ji můžeme nazvat Otcem na nebesích. Jenom tak je možné v náboženském životě to, co se nám zdá jednoduché: prosba, odpuštění, slib, naděje, láska... Kdyby zůstal Bůh jenom zákonem světa, to všechno by odpadlo. Náboženství by se stalo „vědeckým“, ale přestalo by být životem a láskou.

Přijď království tvé! Mluvit s Bohem jako s Otcem, tomu říkají církevní spisovatelé „návrat do ráje“. První člověk, dokud byl nevinný, měl svobodný přístup k tomu, kdo ho stvořil. Ale dřív, než ho Bůh stvořil, připravil pro něho „ráj“, tj. prostředí, které odpovídalo důstojnosti Božího syna. Atavistická vzpomínka na první krásu světa je dodnes inspirací všech umělců a myslitelů. Všichni by rádi přeměnili svět v království, které našim touhám odpovídá. A přesto všechny pokusy končí žalostně. Ráj není království lidské, ale Boží. Proto v modlitbě *Otčenáše* prosíme, aby se k nám navrátilo, aby přišlo, abychom mohli žít tak, jak to odpovídá našim přáním. Mešní preface ze svátku Krista Krále upřesňuje, zač se tu modlíme: „Aby všechno bylo podrobno tvé svrchované vládě v jeho království věčném: království pravdy a života, království svatosti a milosti, království spravedlnosti, lásky a pokoje...“.

ČTVRTEK 27. TÝDNE V MEZIDOBÍ - 6. ŘÍJNA 2022

Ježíš řekl svým učedníkům: „Někdo z vás bude mít přítele a půjde k němu o půlnoci s prosbou: 'Příteli, půjč mi tři chleby. Právě totiž ke mně přišel můj přítel, který je na cestách, a nemám, co bych mu předložil.' On však by mu zevnitř odpověděl: 'Neobtěžuj mě! Dveře jsou už zavřeny a moje děti jsou se mnou na lůžku. Nemohu vstát a dát ti to.' Říkám vám: Když přece vstane a dá mu, tedy ne proto, že je to jeho přítel, ale pro jeho neodbytnost se zvedne a dá mu všechno, co potřebuje. Proto vám říkám: Proste, a dostanete; hledejte, a naleznete; tlučte, a otevře se vám! Neboť každý, kdo prosí, dostává, a kdo hledá, nalézá, a

kdo tluče, tomu se otevře. Je mezi vámi takový otec, že když ho syn poprosí o chléb, on mu dá kámen. Anebo když ho poprosí o rybu, on mu dá místo ryby hada? Anebo když ho poprosí o vejce, on mu dá štíra? Jestliže tedy vy, třebaže jste zlí, umíte dávat svým dětem dobré dary, čím spíše nebeský Otec dá Ducha svatého těm, kdo ho prosí! (Lk 11,5-13)

Proste a bude vám dáno. Abrahamu Lincolnovi se připisuje tento výrok. Na něčem se americký parlament usnesl a předseda vyzval přítomné, aby se pomodlili za to, aby Bůh pomohl. Lincoln prý pokrčil rameny: „Bůh vždycky pomůže, ale jenom těm, kdo dělají jeho vůli. Modlit se máme za to, abychom dělali, co chce Bůh, a ne aby Bůh vyplnil to, co si přejeme my.“ Vypadá to vznešeně, ale přesto to neodpovídá ani evangeliu ani víře prostých věřících. Lidé chodí na pouti, obětují svíce před obrazem Panny Marie, aby si něco vyprosili. Ježíš nám v tom nebrání, naopak nás povzbuzuje, abychom to dělali často. Je to snad proto, že by nám jinak nic dobrého nechtěl dát? Ptá se sv. Augustin. Odpovídá si sám na námitku: Bůh nám stále dává dobré, i když ho neprosíme. Ale když ho prosíme, uvědomíme si, že je náš Otec. To poznání pak je větší dar, než všechno ostatní.

Jestliže vy, třebaže jste zlí, umíte dávat svým dětem dobré dary, tím spíše nebeský Otec. Je snadné říci, že je Bůh Otec. Ale víme, že žádné lidské slovo nevyjádří jeho velikost. Naše výrazy jsou obrazné. Přenášíme na Boha zkušenosti, které máme s lidmi. Poměr rodičů k dětem je, máme-li to tak nazvat, nejpodivnější jev v přírodě. Všude panuje boj o život, rostliny se přerůstají, zvířata požírají, lidé odstrkují jeden druhého. A tu najednou se objeví na tomto bitevním poli člověk, který udělá všechno pro druhého, pracuje pro něho, má radost z jeho úspěchu, zanechá mu všechno, co sám vydělal. Je to otec vůči dětem. Je to tedy v přírodě obraz lásky. Kdo ji nezažil, je sirotkem. Co k tomu dodává zjevení evangelia? Potvrzení, že tu jde skutečně jenom o obraz, někdy víc, někdy méně dokonalý. Pravá skutečnost je sice prozatím neviditelná, ale je neskonale krásnější: Věříme v jednoho Boha Otce, ke kterému se můžeme vždycky obrátit a který nemůže zklamat.

Pro jeho neodbytnost mu dá všechno, co potřebuje. V logice se někdy užívá důkazu, kterému říkali „silou opaku“, kontradikcí. Vězeň se vracel po válce z koncentračního tábora a šel o něco poprosit do domu na cestě. Tam mu řekli, že zrovna nemají, ale když slyšeli, že mu už pomohli i hlídači, kteří ho propouštěli, dali se do hledání: „Přece nemůžeme být horší!“ Podobný myšlenkový pochod je i v obraze evangelia o neodbytném prošení u lidí. Bůh rozhodně nemůže být horší. Ve středověkém Španělsku kvetlo tzv. kavalírství: touha ukázat se tak, že překonám všechny ostatní. Nebylo to jenom v bitce, ale i ve skutcích dobročinnosti. Na něco se např. vybírá, kavalír dá ostentativně nejvíc, aby byl na prvním místě. V této souvislosti se dá vysvětlit výraz sv. Ignáce, který říkal, že je Bůh „kavalír“. Vždy a za všech okolností nám ukazuje, že je to On, který nám dává nejvíc, a že je pro nás dobré, když mu svou závislost na něm ukazujeme častými a naléhavými prosbami.

Ve středověkém Španělsku kvetlo tzv. kavalírství. Byla to touha ukázat se, překonat všechny ostatní. Nebylo to jenom v bitce, ale také ve skutcích dobročinnosti. Na něco se třeba vybírá, ale kavalír dá ostentativně nejvíc, aby byl na prvním místě. Svätý Ignác

říkával, že Bůh je "kavalír". Vždy a za všech okolností nám dává nejvíc, co potřebujeme a co je pro nás dobré. Vyžaduje však od nás, abychom mu svou závislost na něm projevovali častými a naléhavými prosbami. Je známo ze života sv. Jana Pavla II., že když fašisti podnikli v roce 1944 razii na mladé Poláky v továrně, kde pracoval i on, všichni utekli, zatímco Karol Wojtyła zůstal v místnosti, klečel a modlil se a nacisté ji obořili, vůbec do ní nevkročili. Někdy se nám ovšem zdá, že Bůh nejenže naše modlitby neslyší, ale že vůbec náš život v duchu evangelia nás nějak nenaplnuje a zmocňuje se nás pochybnost, zdali se vyplatí žít podle svědomí a Božích přikázání, vždyť se nám kdekdo pousmívá, využívá, zatímco nevěrcům, sobcům, bezcitným se daří dobře. takové otázky si kladli lidé už v době proroka Malachiáše. Oko Boží všechno vidí a bude jednou spravedlivě hodnotit jednání jednoho každého.

PÁTEK 27. TÝDNE V MEZIDOBÍ - 7. ŘÍJNA 2022

Když Ježíš vyháněl zlého ducha z němého člověka, někteří ze zástupu řekli: „Vyhání zlé duchy s (pomocí) Belzebuba, vládce zlých duchů!“ Jiní ho pokoušeli a žádali od něho znamení z nebe. On však znal jejich myšlenky, a proto jim řekl: „Každé království proti sobě rozdvojené zpustne a dům na dům padne. Je-li tedy i satan v sobě rozdvojen, jak obstojí jeho království? Říkáte totiž, že vyháním zlé duchy s (pomocí) Belzebuba. Jestliže já vyháním zlé duchy s (pomocí) Belzebuba, s čím (pomocí) je vyhánějí vaši synové? Proto oni budou vašimi soudci. Jestliže však vyháním zlé duchy prstem Božím, pak už k vám přišlo Boží království. Dokud ozbrojený silák hlídá svůj dvůr, jeho majetek je v bezpečí. Přepadne-li ho však někdo silnější a přemůže ho, vezme mu jeho zbraně, na které spoléhal, a jeho kořist rozdává. Kdo není se mnou, je proti mně, a kdo neshromáždí se mnou, rozptýluje! Když nečistý duch vyjde z člověka, potuluje se po pustinách a hledá odpočinku. Když nenajde, řekne si: 'Vrátím se do svého domu, odkud jsem vyšel.' Přijde a nalezne ho vyčištěný a vyzdobený. Tu jde, přibere si sedm jiných duchů, horších, než je sám, a vejdou a usadí se tam. Konce toho člověka jsou horší než začátky.“ (Lk 11,15-26)

Každé království samo v sobě rozdvojené zpustne. Z dějin a z politického života máme mnoho příkladů. I v Bibli se mluví po slavné vládě Šalamounově o rozkolu mezi severní a jižní částí Izraele (1 Král 12). Rozkoly a odpady po dva tisíce let oslabují církve a její působení ve světě. Ale vnější dějiny jsou odleskem toho, co se děje v člověku samém. „Ach, dvě duše bydlí v mé hrudi, jedna se chce od druhé oddělit“, píše Goethe. Starořímský Ovidius se diví, jak vidí a schvaluje všechno dobré, a jak přitom dělá to, co je zlé. Nejdramatičtěji však popisuje sv. Pavel toto vnitřní rozdvojení v listu k Římanům: „Dobrou vůli sice mám, ale skutek mi schází. Vždyť nekonám dobro, které chci, nýbrž dělám zlo, které nechci. Pozoruji, že je v mých údech jiný zákon, který je v rozporu se zákonem, jak mi ho předkládá můj

rozum“ (Řím 7,18-23). Je toto rozdělení překonatelné? Máme být, jak říkal Pascal, napůl anděl a napůl zvíře? Hnutí asketická, mnišství, i mimo křesťanství vycházejí z optimismu, že je toto rozdělení překonatelné, že se může člověk vnitřně sjednotit, aby mohl sjednotit svět.

Prázdný dům útočištěm zlých duchů. Vnitřní rozdělení člověka nemůže být od Boha. Ten stvořil ráj srdce. Pustoší jej zlo. Objevuje se tu ve formě zlých myšlenek, nápadů jako had, který se znenadání vplížil do ráje. Jde mu to snadno? Sv. Efrém přirovnává srdce člověka k malé váze. Je-li plná, těžko je tam něco přilévat. Naopak do nádoby prázdné se může vlít cokoliv. Smysl obojího přirovnání, tj. prázdného domu nebo prázdné vázy, je stejný: nebezpečí špatných myšlenek je vystavena mysl, která se ničím užitečným nezabývá. Staré přísloví říká, že je lenost matkou všech neřestí. Sv. Don Bosco měl proto tuto pedagogickou zásadu: stále zaměstnávat chlapce, ať už prací nebo hrou, ale tak, aby neměli čas na hřích. To, co on aplikuje při výchově dětí, musíme umět aplikovat i sami na sobě, na svou vlastní sebevýchovu: dělat dobře znamená nemít čas na to, abychom mysleli zle.

Kdo není se mnou je proti mně. Snadno se řekne: zabývat se stále něčím užitečným. Ale co je doopravdy užitečné? To se dá rozhodnout, až když si vážně položíme otázku, oč vlastně usilujeme. Kdo chce zbohatnout, považuje za užitečné všechno, kde se dají vydělat peníze. Kdo chce vyniknout ve vědě, hledí, aby neztrácel čas bez studia. Kdybychom se ho snažili rozptýlit, považoval by nás za protivníky. Křesťan usiluje o mnoho věcí podle toho, jaké má zaměstnání a zájmy. Ale přesto nesmí ztratit z očí, že jeho poslední cíl je dojít ke Kristu. Co jej od této cesty odvádí, je proti němu samému. Co je to v konkrétním životě, to se pozná podle výsledku. Jsou zájmy a skutky vysloveně hříšné. Tam není pochybnosti. Ale většina lidí se před smrtí přiznává: Kolik jsem ztratil času a námahy zbytečnostmi, kolik života jsem promarnil! Abychom tomu předešli, je užitečné, abychom si častěji stavěli před oči cíl jako horu, na kterou máme a chceme vystoupit.

SOBOTA 27. TÝDNE V MEZIDOBÍ - 8. ŘÍJNA 2022

Když Ježíš mluvil k zástupům, zvolala na něho jedna žena ze zástupu: „Blahoslavený život, který tě nosil, a prsy, které tě kojily!“ On však řekl: „Spíše jsou blahoslavení ti, kdo slyší Boží slovo a zachovávají ho.“ (Lk 11,27-28)

Blahoslavený život, který tě nosil. Jsme zvyklí na to, že bývají matky pyšné na děti, které mají úspěch. Přičítá se ta zásluha i jim. A dobří synové to uznávají, jsou si vědomi toho, co dostali z domu, z rodiny. Vidíme tu však jenom bezprostřední souvislost mezi rodiči a dětmi. Starozákonní myšlení bylo historicky hlubší. Všichni se viděli jako děti Abrahámovy, cítili souvislost se všemi, co byli před nimi a také odpovědnost za ty, kdo přijdou po nich. Proto jsou hříchy i zásluhy společné. Nám je dnes zatěžko vysvětlit dědičný hřích. Proč bych měl trpět za někoho, kdo byl přede mnou? Pro starozákonního člověka byl naopak nepochopitelný hřích osobní, individuální. V jednom člověku hřeší celý národ. Ale to, co platí o hříchu, platí daleko víc o dobrém. I dobré skutky mají historický a kosmický důsledek. Děláme-li dobře, můžeme si přičítat to, co se

krásného ve světě děje. Každá dobrá duše, píše Origenes, je blahoslavenou matkou Krista, který proniká do světa.

Blahoslavení, kdo slyší Boží slovo. Bůh stvořil svět svým slovem. Řekl, a bylo (srv. Gn 1). Všecko, co vidíme ve vesmíru, je zkonkretizované Boží slovo, slovo, které se stalo tělem. To slovo bylo vyřčeno na počátku světa, ale dodnes zachovává svou sílu a životnost. Ryby se v moři množí, píše sv. Basil, protože je v nich dynamika Božího slova, protože jim bylo řečeno: „Plod'te a množte se a naplňte vody v mořích!“ (Gn 1,22). To slovo bylo řečeno všemu, co existuje, tedy i člověku. Ale přece k němu promluvil Bůh způsobem zvláštním. Rostliny a zvířata rostou a nevědí o tom.

Člověk však dostal zvláštní dar: poznání, vědomí, svobodu. Musí tedy přijat Boží, stvořitelské slovo vědomě a dobrovolně, slyšet je. Tak se stane tím, čím má být: člověkem. Všude, kde slovo Boží zaznívá, tj. ve svědomí, v evangeliu, v církvi, všude se zjevuje jako síla, která nás vede k tomu, abychom uskutečnili sami sebe a vedli k dokonalosti své lidství.

Kdo je zachovávají. Je člověk svobodný? Všichni to uznáváme a po svobodě toužíme. Ale přesto vědecká analýza naši svobodu omezuje. Objevují se vlivy dědičnosti, prostředí, psychologický nátlak. Jdeme-li důsledně touto cestou, nakonec prohlásíme, že nikdo za nic nemůže. Ale potom také nesmíme nikoho za nic trestat ani chválit. Ale pak už bychom nebyli lidmi, protože bez svobody není člověk. Jak ji však zařadíme do přírodních zákonů? V době Kristově žil v egyptské Alexandrii největší z židovských myslitelů Filón a ten o tomto problému diskutoval se svými pohanskými kolegy. Ti zastávali nezměnitelnost přírodních zákonů. Ty musí poslouchat, jak říkali, bohové i lidé. Takový je osud. Filón jim ukazoval, proč Bůh v Bibli dělá zázraky: aby dokázal lidem, že je svobodný a že tedy mohou svobodně jednat i oni. Lidská svoboda je jakýsi druh zázraku v přírodě. A Bůh chce, abychom přijali jeho slovo tímto „zázračným“ způsobem, abychom mu sloužili jako přítel příteli a ne jako otroci.

Svatý otec Jan Pavel II. píše ve své encyklice *Mulieris dignitatem*, že žena může sama sebe plně nalézt, - tedy naplno se realizovat - pokud se daruje druhým; tím poukazuje na mateřství, kde hraje každá matka nezastupitelnou roli. Přirozeně se proto každá matka raduje z úspěchu svých dětí, ale také těžce nese, když se její děti zatoulají, nežijí dobře nebo jinak strádají. Dnes se dostává velkého ocenění Ježíšově matce, Panně Marii. Spontánní výkřik ženy ze zástupu je vlastně prvním chvalozpěvem v dějinách světa. Zvýrazňuje Mariino mateřství, můžeme říci v tělesné-fyzické rovině. Pán Ježíš však doplňuje a zdůrazňuje to, co se vztahuje k její duši. Blahoslavení Boží slovo slyší a zachovávají ho. Tak se nám zdá, jako by Pán Ježíš

Pannu Marii nějak neoceníl, nechtěl o ní mluvit, ale opak je pravdou. kdo jiný, než Panna Marie Boží slovo slyšela, rozvažovala o něm a také ho žila, než právě ona?

KATECHEZE O ROZLIŠOVÁNÍ

příklad: Ignác z Loyoly

(katecheze papeže Františka při generální audienci, Aula Pavla VI., Vatikán, 7. září 2022)

Drazí bratři a sestry, dobrý den!

Pokračujeme v úvahách o rozlišování – v tomto období budeme každou středu mluvit o duchovním rozlišování – a k tomu nám může pomoci odkaz na konkrétní svědectví.

Jeden z nejpoučnejších příkladů nám nabízí svatý Ignác z Loyoly v rozhodující epizodě ze svého života. Ignác se doma zotavuje po zranění nohy v bitvě. Aby zahnal nudu, požádá o něco ke čtení. Miloval rytířské příběhy, ale doma bohužel mají jen životopisy svatých. Poněkud neochotně se přizpůsobuje, ale v průběhu četby začíná objevovat jiný svět, svět, který si ho podmaňuje a který jako by konkuroval světu rytířů. Je fascinován postavami svatého Františka a svatého Dominika a cítí touhu je napodobit. Rytířský svět ho však nepřestává fascinovat. A tak v sobě pociťuje střídání myšlenek, rytířských a svatých, které se zdají být rovnocenné.

Ignác si však také začíná všimnout rozdílů. Ve své Autobiografii – říká to ve třetí osobě – píše: "Přemýšlení o věcech světa – tedy rytířských – mu působilo velké potěšení, ale když je z únavy opustil, cítil se prázdný a zklamaný. Na druhou stranu jít do Jeruzaléma bosý, jíst jenom rostliny, praktikovat všechny askeze, o nichž věděl, že jsou obvyklé u svatých, to byly myšlenky, které ho nejen utěšovaly, dokud se jimi zabýval, ale i poté, co je opustil, ho zanechávaly spokojeného a plného radosti" (Autobiografie, č. 8). Zanechaly v něm stopu radosti.

V této zkušenosti si můžeme všimnout zejména dvou aspektů. První je čas: to znamená, že myšlenky na svět jsou zpočátku přitažlivé, ale pak ztratí svůj lesk a zanechají vás prázdné, nespokojené, zanechají vás prázdné. Myšlenky na Boha naopak zpočátku vzbuzují určitý odpor - "Ale tuhle nudnou věc o svatých si přece číst nebudu" -, ale když je člověk přijme, přinášejí neznámý pokoj, který trvá dlouho.

je pak druhý aspekt: cílový bod myšlenek. Zpočátku se situace nezdá tak jasná. Dochází k rozvoji rozlišování: například chápeme, co je pro nás dobré, nikoliv abstraktně, obecně, ale v průběhu našeho života. V pravidlech pro rozlišování, která jsou plodem této základní zkušenosti, Ignác stanoví důležitou premisu, která pomáhá pochopit tento proces: "Těm, kdo přecházejí z jednoho smrtelného hříchu do druhého, ďábel běžně navrhuje zdánlivé rozkoše, ujišťuje je, že je všechno v pořádku, nutí je představovat si rozkoše a smyslná potěšení, aby je lépe udržel a přiměl je růst v jejich neřestech a hříších. U těchto lidí používá dobrý duch opačnou metodu, když jejich svědomí podněcuje k lítosti úsudkem rozumu" (Duchovní cvičení, 314). [Říká třeba:] "Toto toto přeci není dobré."

Kdo rozlišuje, má za sebou historii, kterou je nezbytné znát, protože rozlišování není nějaká věštba, fatalismus nebo laboratorní záležitost, jako když si losujete ze dvou možností. Velké otázky vyvstávají, když už máme za sebou určitý úsek životní cesty, a právě k němu se musíme vrátit, abychom pochopili, co hledáme. Když v životě ujdu kousek cesty, zeptám se: "Ale proč jdu tímto směrem, co hledám?", a tam se odehrává rozlišování. Ignác, když se ocitl zraněný v otcově domě, vůbec nepřemýšlel o Bohu nebo o

tom, jak napravit svůj život, ne. První zkušenost s Bohem získává nasloucháním vlastnímu srdci, které mu ukazuje zvláštní zvrát: věci, které jsou na první pohled přitažlivé, ho zklamou, a v jiných, méně zářivých, cítí pokoj, který trvá. I my máme tuto zkušenost, mnohokrát si něco začneme myslet a zůstaneme u toho, a pak jsme zklamaní. Když uděláme nějakou dobrou věc, pocítíme něco jako štěstí, přijde k vám dobrá myšlenka, něco jako radost. To je naše vlastní zkušenost. On, Ignác, má první zkušenost s Bohem, naslouchá svému srdci, které mu ukazuje zvláštní obrat. To je to, co se musíme naučit: naslouchat vlastnímu srdci. Abychom věděli, co se děje, jak se rozhodnout, jak posoudit situaci, musíme naslouchat vlastnímu srdci. Posloucháme televizi, rádio, mobilní telefon, jsme mistři v poslouchání, ale já se vás ptám: umíte naslouchat svému srdci? Zastavíte se a řeknete si: "Ale jak je to s mým srdcem? Je spokojené, smutné, hledá něco?" Pro správná rozhodnutí je třeba naslouchat svému srdci.

Proto Ignác doporučuje číst životy svatých, protože ukazují vypravěčským a srozumitelným způsobem Boží styl v životě lidí, kteří se od nás tolik neliší, protože svatí byli z masa a kostí jako my. Jejich činy k nám promlouvají a pomáhají nám pochopit jejich význam.

V oné slavné epizodě o dvou pocitech, které Ignác měl, když četl rytířské věci a když četl životy svatých, můžeme rozpoznat další důležitý aspekt rozlišování, o němž jsme se zmínili minule. Životní události jsou zdánlivě nahodilé: všechno jako by vzniklo z drobného nedopatření: nebyly tam žádné rytířské knihy, jen životy svatých. Je to nehoda, která však představuje možný bod obratu. Teprve po nějaké době si to Ignác uvědomí a v tu chvíli mu věnuje plnou pozornost. Dobře poslouchajte: Bůh působí skrze neplánované události, které se dějí náhodou: náhodou se mi stalo tohle, náhodou jsem potkal tohoto člověka, náhodou jsem viděl tento film, nebylo to naplánované, ale Bůh působí skrze neplánované události, a také v neštěstích: "Měl jsem jít na procházku, ale mám problém s nohou, nemůžu...". Neúspěch: co vám říká Bůh? Co vám tam život říká? Viděli jsme to také v úryvku z Matoušova evangelia: muž orající pole náhodou narazí na zakopaný poklad. Zcela nečekaná situace. Důležité však je, že to uzná za nečekanou událost svého života a rozhodne se podle toho: prodá všechno a koupí to pole (srov. 13,44). Dám vám jednu radu, dejte si pozor na nečekané. Když se říká: "Ale tohle jsem nečekal". Mluví k vám život, mluví k vám Pán, nebo k vám mluví ďábel? Někdo ano. Ale je tu jedna věc, kterou je třeba rozlišit, a to, jak reagují na neočekávané věci. Ale doma jsem byl takový klidný a "prásk", přijde tchyně – a jak reagujete na tchyni? Je to láska, nebo je to něco jiného? A rozlišujete. Pracoval jsem v kanceláři a přišel za mnou kolega, že potřebuje peníze, a jak jsi reagoval? Dívejte se, co se děje, když zažíváme věci, které nečekáme, a tam se učíme poznávat své srdce, jak se pohybuje.

Rozlišování je pomoc při rozpoznávání znamení, kterými se Pán dává poznat v nečekaných, dokonce i nepříjemných situacích, jako bylo Ignácovo zranění nohy. Z nich může vzejít setkání, které navždy změní život, jako tomu bylo v případě Ignáce. Může se objevit něco, co vás na cestě zlepší nebo zhorší, nevím, ale buďte pozorní. Nejkrásnějším vodítkem je nečekané: "Jak se mám tvářit v tvář těmto událostem pohybovat?". Kéž nám Pán pomůže slyšet naše srdce a poznat, kdy je to On, kdo jedná, a kdy to není On a je to něco jiného.

APOŠTOLSKÁ CESTA PAPEŽE FRANTIŠKA DO KAZACHSTÁNU 13.-15. září 2022

Holubice, olivová ratolest, spojené ruce, ruce „poslů míru a jednoty“. V logu a v mottu najdeme klíčová slova 38. apoštolské cesty papeže Františka, která začala dnes ráno a která ho do 15. září zavede do Střední Asie, Kazachstánu, bývalé sovětské republiky, ležící podél starobylé Hedvábné stezky sevřené mezi Čínou a Ruskem, křižovatky různých kultur,

vyznání a etnických skupin. Při této příležitosti se papež zúčastní sedmého Kongresu představitelů světových a tradičních náboženství, aby potvrdil pozitivní přínos náboženství pro soulad mezi národy. Papež se však také setká s malou místní katolickou komunitou, která tvoří méně než 1 % z 19 milionů obyvatel, ale je ceněna v pestrém nábožensko-kulturním kontextu, aby ji povzbudil a obnovil ve víře. Kolem půl sedmé ráno papež odjel z Domu sv. Marty na letiště Řím-Fiumicino, kde nastoupil do Airbusu A330 společnosti ITA Airways. Letadlo vzlétlo v 7.36 hodin a jeho cílem byl Nur-Sultan, futuristické hlavní město Kazachstánu, které bylo do března 2019 známé jako Astana. Protéká jím řeka Išim, město bičují sibiřské proudy a v poslední době se z něj stal jeden z největších stavebních projektů na světě, přestože neskrývá rány z minulosti, kdy bylo ruskou vojenskou základnou s gulagy pro politické disidenty. Let trval přibližně šest a půl hodiny, během nichž Airbus přeletěl Itálii, Chorvatsko, Bosnu a Hercegovinu, Srbsko, Černou Horu, Bulharsko, Turecko, Gruzii a Ázerbájdžán. Při přeletu Itálie papež zaslal prezidentu republiky Sergiu Mattarellovi obvyklý telegram, v němž hlavě státu a všem Italům adresoval „srdečné pozdravy spolu s přáním klidu a svornosti spojené s modlitbou k Bohu za dobro a pokrok celého italského národa“.

František, stejně jako na každé cestě, přivítal asi osmdesát novinářů, kteří ho na cestě doprovázejí: „Dobré ráno, děkuji vám za vaši přítomnost a pomoc na této cestě. Přeji vám šťastnou cestu a dobrou práci! Promluvíme si při návratu, děkuji a přeji hezký den“.

Papež se pak jako obvykle osobně pozdravil s každým z přítomných novinářů a kameramanů v letadle, přestože ho někdo upozornil, že si při tom namůže pravé koleno, které mu v posledních měsících způsobilo

řadu problémů. Papež na to reagoval vtipem a řekl, že chce tuto „oběť“ přinést. František poté odpověděl na otázku korespondenta listu La Croix, který žádal o potvrzení možného setkání s čínským prezidentem Si Ťin-pchingem v nadcházejících dnech. Asijský vůdce je na státní návštěvě Kazachstánu a Uzbekistánu a zítra, ve středu 14. září, se v Nur-Sultanu setká s kazašským prezidentem Kasymem-Žomartem Tokajevem, který dnes papeže přijme. Papež František řekl, že nemá žádné zprávy o cestě čínského prezidenta, ale zopakoval, že je vždy připraven do Číny jet. Toto přání papež František vyjádřil již při mnoha jiných příležitostech, zejména při apoštolských cestách do Jižní Koreje (2015), Spojených států (2015) a Japonska (2019), kdy na tiskových konferencích při zpátečním letu vždy deklaroval svou náklonnost k čínskému lidu a úctu k jeho historickému a kulturnímu dědictví a ujistil, že je připraven odjet do Pekingu „dokonce zítra!“.

Po přiletu na mezinárodní letiště kazašského hlavního města papeže přivítal prezident republiky a dva mladí lidé v tradičních krojích mu předali květiny. Uvítání bezprostředně po přiletu v půl druhé našeho času se obešlo bez oficiální projevů, které zazněly až později při setkání s veřejnými představiteli. Papežská delegace se ihned odebrala do

prezidentského paláce k oficiálnímu ceremonálu.

Palác Ak Orda, oficiální pracoviště prezidenta Kazachstánu, který se nachází na levém břehu řeky Išim, byl postaven během tří let společností Mabetex Group, kterou založil Behgjet Pacolli, bývalý prezident Kosova, a slavnostně otevřen 24. prosince 2004. Na stavbě této velké státní budovy pracovali známí architekti a designéři šestadvaceti národností z deseti zemí světa, s cílem vytvořit něco jedinečného a neopakovatelného, co by symbolizovalo sílu a dynamiku této rychle se rozvíjející země. Interiéry v národním stylu byly navrženy podle zadání akademika K. Montachajeva. Rezidence, která se rozkládá na ploše 36 720 metrů čtverečních, je největší stavbou v architektonickém komplexu, jehož součástí je centrální náměstí u hlavního vchodu, fontány, květinové zahrady, příjezdové cesty a parkovací místa. Budova, postavená z monolitického betonu a s použitím nejmodernějších stavebních metod, je obložena jemným bílým italským mramorem a vyznačuje se modrozlatou kopulí, která je zakončena věží dosahující výšky 86 metrů.

„Ak Orda“ znamená „bílé sídlo“, a jak název napovídá, bílá barva převládá vně i uvnitř budovy. Všechny pokoje rezidence, která je postavena na sedmi podlažích, z nichž dvě jsou v podzemí, jsou vybaveny bohatým nábytkem, křišťálovými lustry a přírodními materiály použitými na výzdobu interiéru, včetně vzácných dřev, žuly a jednadvaceti různých druhů mramoru. V rezidenci se nachází sbírka děl kazašských umělců a ve výzdobě stěn jsou odkazy na kazašskou a středoasijskou kulturu. V prvním patře ve výšce 12 m se nachází Slavnostní sál, Sál pro tiskové konference a Zimní zahrada, ve druhém patře kanceláře, ve třetím patře místnosti určené pro mezinárodní akce, včetně Zlatého sálu pro soukromá setkání s prezidentem, Orientálního sálu ve tvaru jurty a Mramorového sálu pro podpisy oficiálních dokumentů s hlavami států a zahraničními delegacemi, a ve

čtvrtém patře Kopulový sál, Zasedací místnost, Konferenční sál a Knihovna. V suterénních podlažích se nacházejí servisní prostory a technické služby. Palác, v němž se snoubí orientální luxus s tradičními národními ornamenty a evropským stylem, je přístupný veřejnosti a lze jej navštívit v rámci organizované prohlídky.

Papeže na nádvoří prezidentského paláce uvítal prezident republiky spolu s čestnou stráží. Papež a prezident republiky se pak výtahem odebrali do Východního sálu, kde se konalo soukromé setkání. Prezident Kazašské republiky Kasym-Žomart K. Tokajev, syn Kemela T. Tokajeva (1923-1986), veterána Velké vlastenecké války a známého spisovatele, se narodil v roce

1953 v Alma-Atě (Almaty). V roce 1975 absolvoval Moskevský státní institut mezinárodních vztahů (MGIMO). V téže roce nastoupil na Ministerstvo zahraničních věcí SSSR a pracoval na sovětských velvyslanectvích v Singapurské republice a v Číně. V roce 1992 absolvoval Diplomatickou akademii Ministerstva zahraničních věcí Ruské federace. V téže roce byl jmenován náměstkem ministra zahraničních věcí Republiky Kazachstán, v roce 1993 prvním náměstkem ministra zahraničních věcí, v roce 1994 ministrem zahraničních věcí, v říjnu 1999 předsedou vlády a v lednu 2002 státním podtajemníkem - ministrem zahraničních věcí. V lednu 2007 byl zvolen předsedou parlamentního senátu a v roce 2008 místopředsedou Parlamentního shromáždění OBSE. V roce 2011 byl jmenován zástupcem generálního tajemníka OSN, generálním ředitelem Úřadu OSN v Ženevě a osobním zástupcem generálního tajemníka OSN při Konferenci o odzbrojení. Dne 20. března 2019 složil přísahu jako prezident Republiky Kazachstán. Pan Tokajev má jednoho syna.

Po skončení soukromého setkání se prezident republiky vydal před papežem do koncertní síně Qazaq. Koncertní sál Qazaq je centrum scénického umění, které je jedinečné svou akustikou i architektonickými prvky. Navrhli ji architekti Manfredi a Luca Nicoletti a slavnostně ji otevřel kazašský prezident Nursultan Nazarbajev v Den nezávislosti země 15. prosince 2009. Vnější konstrukci budovy tvoří řada zakřivených šikmých betonových stěn pokrytých modrými skleněnými panely. Tyto konstrukce chrání interiér budovy před povětrnostními vlivy. Tvar budovy, zamýšlený jako stepní květina, evokuje jednak dynamiku okvětních lístků, metaforu dynamiky samotné hudby, ale také skloněnými, stupňovitými a zakřivenými stěnami připomíná plachty lodi. Budova má velkou vstupní halu o výšce 30 metrů a plochu 2 970 metrů čtverečních, čímž vzniká vnitřní veřejné náměstí městského měřítka, které je schopno celoročně přijímat obyvatele hlavního města v prostoru chráněném před místním počasím. Na tomto náměstí se nacházejí obchody, terasy, restaurace, výstavní síně, dvě kina a hlediště s kapacitou 3 500 míst, které je kompletně obloženo dřevem americké třešně a jehož tvar byl inspirován dombrou, tradičním kazašským strunným nástrojem. Hlavní koncertní sál je jedním z největších svého druhu a lze v něm pořádát akce od vážné hudby přes populární hudbu až po balety a konference. V budově jsou k dispozici také dva menší sály s kapacitou 400 a 200 osob, které jsou dostatečně flexibilní pro pořádání komorní hudby, filmových projekcí a

konferenci. Tento objekt hostil papežovo setkání s veřejnými představiteli a kazašskou občanskou společností, které uvedl projev prezidenta republiky. Poté promluvil Svatý otec a vyzval vládní představitele, aby našli soulad se svou historií a tradicemi a umožnili tak v zemi zavládnout míru a demokracii.

„Země mučedníků a věřících, deportovaných a hrdinů, myslitelů a umělců“

Pane prezidente republiky, vážení členové vlády a diplomatického sboru, ctění církevní a občanskí představitelé, významní představitelé občanské společnosti a světa kultury, dámy a pánové!

Srdečně vás zdravím a děkuji panu prezidentovi za slova, která mi adresoval. Je mi ctí být zde s vámi, v této rozlehlé i starobylé zemi, kam přicházím jako poutník míru, hledající dialog a jednotu. Náš svět to naléhavě potřebuje, potřebuje znovuobjevit harmonii. Harmonii, kterou lze v této zemi dobře ilustrovat na tradičním a charakteristickém hudebním nástroji,

který jsem poznal: dombra. Je kulturním symbolem a jedním z nejdůležitějších symbolů Kazachstánu, a to natolik, že mu byl nedávno věnován zvláštní den. Rád bych si vzal právě dombru jako prvek, kolem kterého bude obíhat to, oč se s vámi chci podělit.

Při přípravě na tuto cestu jsem se dozvěděl, že na některé verze dombry se hrálo už ve středověku a že po staletí doprovázela hudební vyprávění ság a básnických děl a propojovala minulost se současností. Je symbolem kontinuity v rozmanitosti, dává tak rytmus paměti této země a připomíná nám, jak důležité je tváří v tvář probíhajícím rychlým hospodářským a společenským změnám nezanedbávat vazby na život těch, kteří tu byli před námi, a to i prostřednictvím tradic, které umožňují vážit si minulosti a posilovat to, co jsme zdědili. Mám na mysli například krásný zvyk, který je u vás rozšířen, a to péct v pátek ráno sedm chlebů na počest předků.

Paměť Kazachstánu, který papež Jan Pavel II. při své pouti označil za „zemi mučedníků a věřících, zemi deportovaných a hrdinů, zemi myslitelů a umělců“ (*projev při uvítacím ceremoniálu, 22. 9. 2001*), nese slavnou historii kultury, lidskosti a utrpení. Jak bychom mohli nevzpomenout zejména na vězeňské tábory a masové deportace, v nichž bylo utlačováno tolik obyvatel ve městech a v bezbřehých stepích těchto regionů? Kazaši se však nenechali tímto zneužíváním uvěznit: z paměti na věznění vykvetla péče o začlenění. V této zemi, kterou od pradávna procházelo množství národů, je vzpomínka na prožité utrpení a zkoušky nezbytným zavazadlem na cestu do budoucnosti, která klade důstojnost člověka, každého člověka a každé etnické, sociální a náboženské skupiny, na první místo.

Vraťme se k dombře: hraje se na ni drnkáním na dvě struny. Kazachstán se také vyznačuje schopností postupovat tak, že vytváří harmonii mezi „dvěma paralelními

strunami“: teplotami stejně nízkými v zimě jako vysokými v létě; tradicí a pokrokem, což dobře symbolizuje setkání historických měst s moderními, jako je toto hlavní město. Především v této zemi rezonují tóny dvou duší, asijské a evropské, což z ní činí trvalou „propojující misi mezi dvěma kontinenty“ (*Jan Pavel II., projev k mladým lidem, 23. 9. 2001*); „most mezi Evropou a Asií“, „spojnici mezi Východem a Západem“ (*Jan Pavel II., projev na rozloučenou, 25. 9. 2001*). Struny dombry obvykle rezonují společně s dalšími strunnými nástroji typickými pro tato místa: harmonie zraje a roste v souboru, v chóru, který činí společenský život harmonickým. „Zdrojem úspěchu je jednota“ – pramenem úspěchu je jednota, praví krásné místní přísloví. Platí-li to všude, pak v Kazachstánu to platí obzvláště: přibližně sto padesát etnických skupin a více než osmdesát jazyků, které se v zemi vyskytují, tvoří se svými rozmanitými dějinami, kulturními a náboženskými tradicemi neobyčejnou symfonii a činí z Kazachstánu jedinečnou multietnickou, multikulturní a multináboženskou laboratoř, která odhaluje jeho zvláštní poslání - být zemí setkávání.

Jsem zde, abych zdůraznil důležitost a naléhavost této otázky, k jejímuž řešení jsou povolána zejména náboženství, a proto budu mít tu čest zúčastnit se sedmého Kongresu představitelů světových a tradičních náboženství. Kazachstánská ústava, která tento stát definuje jako sekulární, vhodně stanoví svobodu náboženského vyznání a přesvědčení. Zdravá sekularita, která uznává cennou a nezastupitelnou úlohu náboženství a působí proti extremismu, který ji rozkládá, je nezbytnou podmínkou spravedlivého zacházení s každým občanem a posilování pocitu sounáležitosti se zemí u všech jejích etnických, jazykových, kulturních a náboženských složek. Náboženství, která plní nezastupitelnou úlohu hledání a vydávání svědectví o Absolutnu, totiž potřebují svobodu projevu. A tak je náboženská svoboda nejlepším základem občanského soužití.

Je to potřeba vepsaná do jména tohoto národa, do slova „Kazach“, které evokuje právě svobodnou a nezávislou pouť. Ochrana svobody, touha vepsaná do srdce každého člověka, jediná podmínka toho, aby setkání mezi lidmi a skupinami bylo skutečné, a nikoli umělé, se v občanské společnosti projevuje především uznáním práv, která jsou doprovázena povinnostmi. Z tohoto pohledu bych rád ocenil potvrzení hodnoty lidského života prostřednictvím zrušení trestu smrti ve jménu práva na naději pro každou lidskou bytost. Vedle toho je důležité zaručit svobodu myšlení, svědomí a projevu, dát prostor jedinečné a rovnocenné úloze, kterou každý člověk hraje pro celek.

Podnětem může být i dombra. Je to především populární hudební nástroj a jako takový zprostředkovává krásu plynoucí ze zachování geniality a živosti tohoto národa. Ty jsou svěřeny především vládním představitelům, kteří jsou primárně odpovědní za podporu obecného blaha, a uskutečňují se zvláštním způsobem prostřednictvím podpory demokracie, která je nejvhodnější formou pro to, aby se moc proměnila ve službu ve prospěch všeho lidu, a nikoli jen několika málo osob. Víím, že zejména v posledních měsících byl zahájen proces demokratizace zaměřený na posílení pravomocí parlamentu a místních orgánů a obecněji na větší rozdělení moci. Je to záslužná a náročná cesta, rozhodně ne krátká, která vyžaduje, aby člověk pokračoval k cíli a neohlížel se zpět. Důvěra v ty, kdo vládnou, se totiž zvyšuje, když sliby nejsou manipulativní, ale jsou skutečně plněny.

Všude je třeba, aby demokracie a modernizace nezůstaly jen u proklamací, ale aby se promítly do konkrétní služby lidem: dobrá politika spočívá v naslouchání lidem a

reagování na jejich oprávněné potřeby, v neustálém zapojení občanské společnosti a nevládních a humanitárních organizací, ve zvláštní péči o pracující, mladé lidi a nejslabší skupiny. A také, což potřebuje každá země na světě, v opatřeních proti korupci. Tento skutečně demokratický politický styl je nejúčinnější odpovědí na možný extremismus, personalismus a populismus, které ohrožují stabilitu a blahobyt národů. Mám na mysli také potřebu určité ekonomické jistoty, na kterou se zde na začátku roku odvolávali v regionech, kde je sice dostatek energetických zdrojů, ale pociťují se různé obtíže. Je to výzva, která se netýká jen Kazachstánu, ale celého světa, jehož integrální rozvoj je rukojmím rozsáhlé nespravedlnosti, v jejímž důsledku jsou zdroje rozdělovány nerovnoměrně. A je povinností státu, ale i soukromého sektoru, aby se ke všem skupinám obyvatelstva choval spravedlivě a s rovnými právy a povinnostmi a aby podporoval hospodářský rozvoj nikoli na základě výdělků několika málo osob, ale na základě důstojnosti každého pracovníka.

Vraťme se naposledy k dombře – řeknete si, že tenhle papež je hudebník... Spojuje Kazachstán s několika okolními zeměmi a přispívá k šíření jeho kultury po celém světě. Doufám, že jméno této velké země bude i nadále synonymem harmonie a míru. Kazachstán je křižovatkou důležitých geopolitických uzlů: hraje proto zásadní roli při zmírňování konfliktů. Právě sem přijel Jan Pavel II. zasít naději bezprostředně po tragických útocích v roce 2001. Přicházím sem uprostřed šílené a tragické války, která vyústila v invazi na Ukrajinu, zatímco naši dobu ohrožují další střety a hrozby konfliktů. Přicházím, abych podpořil volání mnoha lidí, kteří žádají o mír, základní cestu rozvoje našeho globalizovaného světa. Avšak mír je právě toto: cesta k rozvoji našeho globalizovaného světa.

Proto je stále naléhavěji třeba rozšířit diplomatické snahy o dialog a setkávání, protože něčí problém je nyní problémem všech a ti, kdo mají ve světě větší moc, mají větší odpovědnost vůči ostatním, zejména vůči zemím, které jsou konfliktem nejvíce postiženy. Na toto by se měl brát zřetel, nikoli pouze na výhodnost vlastních zájmů. Je načase zabránit zvýrazňování rivality a posilování protichůdných bloků. Potřebujeme vůdce, kteří na mezinárodní úrovni umožní lidem vzájemně se pochopit a hovořit spolu a vytvoří nového „helsinského ducha“, vůli posílit multilateralismus, vybudovat stabilnější a mírumilovnější svět s ohledem na nové generace. A k tomu je zapotřebí porozumění, trpělivost a dialog se všemi. Opakují, se všemi.

Právě s ohledem na celosvětové úsilí o mír vřele vítám zřeknutí se jaderných zbraní, k němuž tato země odhodlaně přistoupila, stejně jako rozvoj energetických a environmentálních politik zaměřených na dekarbonizaci a investice do čistých zdrojů, na něž upozornila mezinárodní výstava před pěti lety. Spolu s pozorností věnovanou mezináboženskému dialogu jsou to konkrétní semena naděje zasetá do společné půdy lidstva. Na nás záleží, abychom je pěstovali pro budoucí generace; pro mladé, na jejichž touhy se máme dívat při rozhodování o dnešku a zítřku. Svátý stolec je vám na této cestě blízký: hned po získání nezávislosti země, před třiceti lety, byly navázány diplomatické vztahy a jsem rád, že mohu tuto zemi navštívit právě v den tohoto výročí. Ujišťuji vás, že katolíci, kteří jsou ve Střední Asii přítomni od pradávna, chtějí i nadále vydávat svědectví o duchu otevřenosti a uctivého dialogu, jímž se tato země vyznačuje, a činí tak nikoli v duchu proselytismu.

Vážený pane prezidente, drazí přátelé, děkuji vám za přijetí, které jste mi poskytli a které prozrazuje váš známý smysl pro pohostinnost, a za příležitost strávit tyto dny bratrského dialogu společně s představiteli mnoha náboženství. Kéž Nejvyšší požehná povolání k míru a jednotě v Kazachstánu, zemi setkání. Vám, kteří nesete hlavní odpovědnost za společné dobro, a každému jejímu obyvateli vyjadřuji radost z toho, že jsem zde, a přání doprovázet modlitbou a blízkostí každé úsilí o prosperující a harmonickou budoucnost této velké země. Raqmét! [Děkuji!] Bůh žehnej Kazachstánu!

V závěru prvního dne pobytu v Kazachstánu se papež odebral na apoštolskou nunciaturu v Nur Sultan, která byla zřízena po navázání diplomatických styků mezi Kazachstánem a Svatým stolcem 17. října 1992, se nachází na levém břehu města, v okrese Jesil, zřízeném prezidentským dekretem 5. srpna 2008. Oblast, která zahrnuje nové administrativní centrum hlavního města a přilehlé obytné čtvrti, je považována za turistické a politické centrum země a na svém území hostí největší počet atrakcí v zemi.

První významná událost papežova programu v Kazachstánu se odehrála ve středu dopoledne v hlavním městě země Nur-Sultan, kde promluvil k účastníkům 7. Kongresu představitelů světových a tradičních náboženství. Na dvoudenním setkání, které se koná každé tři roky, se sešli náboženští představitelé z celého světa, aby se tentokrát zaměřili na to, jak mohou náboženští vůdci podpořit duchovní a sociální rozvoj v postpandemickém světě. Kongresu se účastní více než 100 delegací z 50 zemí, které tvoří zástupci náboženských, kulturních, občanských, vládních a nevládních organizací. Papež František odcestoval do Kazachstánu, aby se tohoto setkání osobně zúčastnil na pozvání prezidenta země Kasyma-Jomarta Tokajeva.

Papež František pronesl v Nur-Sultanu rozsáhlý příspěvek se čtyřmi tématy: pandemie, mír, lidské bratrství a péče o společný domov. V projevu se opíral o sérii citátů z díla kazašského muslimského básníka a filozofa Abaje Kunanbajulyho (1845-1904).

„At’ posvátno není oporou moci“

Bratři a sestry!

Dovolte mi, abych vás oslovil těmito přímými a známými slovy: bratři a sestry. Takto vás chci pozdravit, náboženští představitelé a autority, členové diplomatického sboru a mezinárodních organizací, zástupci akademických a kulturních institucí, občanské společnosti a různých nevládních organizací, ve jménu bratrství, které nás všechny spojuje jako syny a dcery téhož nebe.

Tváří v tvář tajemství nekonečna, které se nad námi tyčí a přitahuje nás, nám náboženství připomínají, že jsme tvorové: nejsme všemocní, ale ženy a muži na cestě ke stejnému nebeskému cíli. Stvoření, které sdílíme, tak zakládá pospolitost, skutečné bratrství. Připomíná nám, že smysl života nelze redukovat na naše osobní zájmy, ale že je zapsán v bratrství, které nás odlišuje. Rosteme jen s ostatními a díky ostatním. Drazí představitelé a zástupci světových a tradičních náboženství, nacházíme se v zemi, kterou po staletí procházely velké karavany: proplétaly se zde mnohé příběhy, myšlenky, víry a naděje, mimo jiné i prostřednictvím starobylé Hedvábné stezky. Kéž se Kazachstán opět stane zemí setkání těch, kteří jsou si vzdáleni. Kéž otevře nový způsob setkávání, jehož středobodem budou lidské vztahy: úcta, upřímnost v dialogu, nepostradatelná hodnota každého člověka, spolupráce; bratrská cesta ke společnému míru.

Včera jsem si vypůjčil obraz dombry, dnes bych rád spojil tento hudební nástroj s hlasem nejslavnějšího básníka země, otce její moderní literatury, pedagoga a skladatele, který je často zobrazován s dombrou. Abaj (1845-1904), jak je lidově nazýván, nám zanechal spisy prodchnuté religiozitou, v nichž prosvítá nejlepší část duše tohoto národa: harmonická moudrost, která touží po klidu a bádání, pokorně se táže, touží po moudrosti hodné člověka, nikdy se neuzavírá do těsných a úzkoprsých vizí, ale je ochotna nechat se inspirovat mnohostrannými zkušenostmi. Abaj nás provokuje nadčasovou otázkou: "Co je to za krásu života, když se nejde do hloubky?" (Poezie, 1898). Jiný básník se zamýšlel nad smyslem existence a vložil do úst pastýře z těchto bezbřehých asijských zemí stejně zásadní otázku: "Kam směřuje toto mé krátké putování?" (G. LEOPARDI, Canto notturno di un pastore errante dell'Asia). Právě takové otázky vyvolávají potřebu náboženství, připomínají nám, že my lidé neexistujeme ani tak proto, abychom uspokojovali pozemské zájmy a sprádali vztahy čistě ekonomické povahy, ale abychom šli společně jako poutníci s pohledem obráceným k nebi. Potřebujeme najít smysl v nejzazších otázkách, pěstovat spiritualitu; potřebujeme, jak říká Abaj, udržovat "duši bdělou a mysl jasnou" (Slovo 6).

Bratři a sestry, svět od nás očekává příklad bdělé duše a jasné mysli, očekává autentickou religiozitu. Nastala hodina probuzení z fundamentalismu, který znečišťuje a rozkládá každé vyznání, hodina projasnění a soucitu srdce. Je však také načase odkázat do učebnic dějepisu diskurzy, které u nás i jinde příliš dlouho pěstovaly vůči náboženství podezíravost a pohrdání, jako by bylo destabilizujícím faktorem moderní společnosti. V těchto místech je dobře známo dědictví státního ateismu, který byl vnucován po desetiletí, ta utlačovatelská a dusivá mentalita, pro niž pouhé použití slova "náboženství" vyvolávalo rozpaky. Ve skutečnosti náboženství nejsou problémem, ale součástí řešení harmoničtějšího soužití. Hledání transcendence a posvátné hodnoty bratrství může inspirovat a osvětlit volby, které je třeba učinit v kontextu geopolitických, sociálních, ekonomických, ekologických, ale v jádru i duchovních krizí, které procházejí mnoha dnešními institucemi, dokonce i demokraciemi, a ohrožují bezpečnost a harmonii mezi národy. Potřebujeme tedy náboženství, které by reagovalo na žízeň světa po míru a touhu po nekonečnu, která přebývá v srdci každého člověka.

Proto je nezbytnou podmínkou skutečně lidského a integrálního rozvoje náboženská svoboda. Bratři a sestry, jsme svobodná stvoření. Náš Stvořitel pro nás "ustoupil stranou", takříkajíc "omezil" svou absolutní svobodu, aby i z nás učinil svobodné tvory. Jak tedy můžeme v jeho jménu něco vnucovat bratrům? "I když věříme a klaníme se," učil Abaj, "nesmíme říkat, že můžeme ostatní nutit, aby věřili a klaněli se" (Slovo 45). Náboženská svoboda je základním, primárním a nezadatelným právem, které je třeba podporovat všude

a které se nemůže omezovat pouze na svobodu vyznání. Ve skutečnosti má každý člověk právo veřejně svědčit o svém přesvědčení: předkládat je, aniž by je kdy vnucoval. To je dobrá praxe hlásání, která se liší od proselytismu a indoktrinace, od nichž se má každý držet daleko. Odsunutí nejdůležitějšího životního vyznání do soukromé sféry by společnost připravilo o nesmírné bohatství; naopak upřednostňování kontextů, v nichž spolu náboženské, etnické a kulturní rozmanitosti žijí v úctě, je nejlepším způsobem, jak posílit specifické rysy každé z nich, sjednotit lidské bytosti, aniž by se uniformovaly, podpořit jejich nejvyšší aspirace, aniž by se utlumily jejich podněty.

Vedle nesmrtelné hodnoty náboženství je zde tedy i hodnota aktuální, kterou Kazachstán obdivuhodně podporuje tím, že již dvacet let hostí tento kongres světového významu. Letošní setkání nás vede k zamyšlení nad naší rolí v duchovním a sociálním vývoji lidstva v období po pandemii.

Pandemie spojená se zranitelností a hledáním léku představuje první ze čtyř globálních výzev, které bych rád nastínil a které vyzývají všechny - ale zejména náboženství - k větší jednotě. Covid-19 nás všechny postavil na roveň. Uvědomili jsme si, že, jak řekl Abaj, "nejsme demiurgové, ale smrtelníci" (tamtéž): všichni jsme se cítili křehcí, všichni jsme potřebovali pomoc; nikdo nebyl zcela samostatný, nikdo nebyl zcela soběstačný. Nyní však nemůžeme promarnit potřebu solidarity, kterou jsme pocítili, tím, že budeme pokračovat, jako by se nic nestalo, aniž bychom se nechali vyzvat k tomu, abychom společně řešili naléhavé otázky, které se týkají všech. Náboženství k tomu nesmí být lhostejná: jsou povolána k tomu, aby stála v první linii a podporovala jednotu tváří v tvář zkouškám, které hrozí ještě větším rozdělením lidské rodiny.

Konkrétně je na nás, kteří věříme v Boha, abychom pomohli bratrům a sestrám naší doby nezapomínat na zranitelnost, která nás charakterizuje: nepropadat falešným domněnkám o všemohoucnosti vyvolaným technickým a ekonomickým pokrokem, který sám o sobě nestačí; nenechat se chytit do osidel zisku a výdělku, jako by to byly léky na všechny nemoci; nepodléhat neudržitelnému rozvoji, který nerespektuje meze dané stvořením; nenechat se znecitlivět konzumem, který omračuje, protože zboží je pro člověka a ne člověk pro zboží. Stručně řečeno, naše společná zranitelnost, která se objevila během pandemie, by nás měla podnítit k tomu, abychom nepokračovali jako dosud, ale s větší pokorou a prozíravostí.

Kromě uvědomění si naší křehkosti a odpovědnosti jsou věřící v postpandemické době povoláni k péči: k péči o lidstvo ve všech jeho dimenzích, k tomu, aby se stali řemeslníky společenství - opakují ten výraz: řemeslníky společenství -, svědky spolupráce, která překračuje hranice jejich komunit, etnické, národní a náboženské příslušnosti. Jak se ale do tak náročného úkolu pustit? Kde začít? U naslouchání těm nejslabším, poskytnutím hlasu těm nejkřehčím, vyjádřením globální solidarity, která se týká především jich, chudých, potřebných, kteří nejvíce trpí pandemií, jež vynesla do popředí nespravedlnost planetárních nerovností. Kolik lidí nemá ani dnes snadný přístup k vakcínám, kolik! Buďme na jejich straně, ne na straně těch, kdo mají víc a dávají méně; staňme se prorockým a odvážným svědomím, buďme nablízku všem, ale zejména těm, na které se dnes příliš zapomíná, těm, kdo jsou na okraji společnosti, těm nejslabším a nejchudším, těm, kdo trpí ve skrytu a v tichosti, daleko od pozornosti médií. To, co navrhuji, není jen způsob, jak být citlivější a solidárnější, ale cesta k uzdravení našich společností. Ano, protože právě chudoba umožňuje šíření epidemií a dalších velkých neštěstí, kterým se daří na půdě strádání a

nerovnosti. Největším rizikovým faktorem dnešní doby zůstává chudoba. Abaj se v této souvislosti moudře zeptal: "Mohou si ti, kdo mají hlad, zachovat jasnou mysl [...] a projevit píli v učení? Chudoba a svár [...] plodí [...] násilí a chamtivost" (Slovo 25). Dokud bude bujet nerovnost a nespravedlnost, nezmizí ani viry horší než Covid: nenávisť, násilí a terorismus.

A to nás přivádí k druhé planetární výzvě, která se týká zejména věřících: výzvě míru. V posledních desetiletích se dialog mezi představiteli náboženství zaměřuje na tuto otázku. Přesto vidíme, že naše dny jsou stále poznamenány válečnou pohromou, atmosférou přehnané konfrontace, neschopností ustoupit o krok zpět a podat druhému ruku. Je zapotřebí impuls, který, bratři a sestry, musí přijít od nás. Jestliže Stvořitel, jemuž zasvěcujeme svou existenci, dal vzniknout lidskému životu, jak můžeme my, kteří se hlásíme k víře, souhlasit s jeho ničením? A jak můžeme očekávat, že lidé naší doby, z nichž mnozí žijí, jako by Bůh neexistoval, budou motivováni k uctivému a zodpovědnému dialogu, pokud se velká náboženství, která tvoří duši tolika kultur a tradic, aktivně nezasadí o mír?

Uvědomme si hrůzy a chyby minulosti a spojme své úsilí, aby se Všemohoucí již nikdy nestal rukojmím lidské moci. Abaj připomíná, že "toho, kdo dovoluje zlo a nebrání mu, nelze považovat za pravého věřícího, ale v nejlepším případě za vlašného věřícího" (srov. Slovo 38). Bratři a sestry, očista od zla je nutná pro každého z nás. Velký kazašský básník na tom trval a napsal, že ten, kdo se "vzdává učení, se sám připravuje o požehnání" a "ten, kdo není přísný sám k sobě a není schopen soucitu, nemůže být považován za věřícího" (Slovo 12). Bratři a sestry, očistěme se tedy od domněnky, že se cítíme spravedliví a že se nemáme co učit od druhých; osvobodme se od těch reduktivních a zhoubných představ, které urážejí Boží jméno rigiditou, extremismem a fundamentalismem a rouhají se mu nenávisť, fanatismem a terorismem, čímž znetvořují i obraz člověka. Ano, protože "zdrojem lidství," připomíná Abaj, "je láska a spravedlnost, [...] jsou to koruny božského stvoření" (Slovo 45). Nikdy neospravedlňujme násilí. Nedovolme, aby se posvátné stalo nástrojem toho, co je profánní. Ať posvátno není oporou moci a moc není podpírána posvátnem!

Bůh je pokoj a vždy vede k míru, nikdy ne k válce. Zavažme se proto ještě více podporovat a posilovat potřebu, aby se konflikty neřešily bezvýsledně silou, zbraněmi a hrozbami, ale jediným prostředkem požehnaným nebem a hodným lidstva: setkáním, dialogem, trpělivým jednáním, které se vede s ohledem na děti a mladou generaci. Ztělesňují naději, že mír nebude křehkým výsledkem pracného vyjednávání, ale plodem neustálého vzdělávacího úsilí, které podporuje jejich sny o rozvoji a budoucnosti. Abaj v tomto smyslu vybízel k rozšiřování znalostí, k překračování hranic vlastní kultury, k přijímání znalostí, historie a literatury jiných. Investujme, prosím, do tohoto: ne do zbrojení, ale do vzdělání!

Po výzvách týkajících se pandemie a míru přichází třetí výzva, a to výzva bratrské vstřícnosti. V dnešní době je velmi obtížné přijmout člověka. Každý den jsou vyřazovány nenarozené děti, migranti a starší lidé. Je to kultura vyřazování. Tolik bratrů a sester umírá obětováno na oltáři zisku, zahaleno do svatokrádežného kadidla lhostejnosti. Každý člověk je však posvátný. "Homo sacra res homini", říkali předkové (SENECA, *Epistulae morales ad Lucilium*, 95.33): je především naším úkolem, úkolem náboženství, abychom to světu připomínali! Nikdy předtím jsme nebyli svědky tak velkých přesunů obyvatelstva

způsobených válkami, chudobou, změnou klimatu a hledáním prosperity, kterou globalizovaný svět umožňuje, ale která je často obtížně dostupná. Dochází k velkému odlivu: z nejchudších oblastí se lidé snaží dostat do těch bohatších. Vidíme to každý den na různých migracích po celém světě. Nejde o novinku, ale o historický fakt, který vyžaduje společná a prozíravá řešení. Je samozřejmě instinktivní bránit vlastní nabyté bezpečí a ze strachu zavřít dveře; je snazší cizince podezírat, obviňovat a odsuzovat, než ho poznat a pochopit. Je však naší povinností pamatovat na to, že Stvořitel, který bdí nad kroky každého stvoření, nás nabádá, abychom měli pohled podobný jeho, pohled, který rozpozná tvář našeho bratra. Bratr migrant musí být přijat, doprovázen, podporován a integrován.

Kazašský jazyk nás k tomuto vstřícnému pohledu vybízí: "milovat" v něm doslova znamená "dobře se na někoho podívat". Tradiční kultura těchto regionů však totéž potvrzuje i krásným lidovým příslovím: "Když někoho potkáš, snaž se mu udělat radost, možná ho vidíš naposledy." Jestliže stepní kultura pohostinnosti připomíná nezvratnou hodnotu každé lidské bytosti, Abaj to potvrzuje slovy, že "člověk musí být přítelem člověka" a že toto přátelství je založeno na univerzálním sdílení, protože důležité skutečnosti života a po životě jsou společné. Proto říká, že "všichni lidé jsou si navzájem hosty" a "člověk sám je hostem v tomto životě" (Slovo 34). Znovu objevme umění pohostinnosti, přijetí a soucitu. A naučme se také stydět: ano, cítit ten zdravý stud, který pramení ze soucitu s trpícím člověkem, z dojetí a údivu nad jeho stavem, nad jeho osudem, který nás zasáhl. Je to cesta soucitu, která nás činí lidštějšími a věřícími. Je na nás, abychom se kromě potvrzení nedotknutelné důstojnosti každé lidské bytosti naučili plakat pro druhé, protože jen tehdy, když budeme cítit boje lidstva jako své vlastní, budeme skutečně lidští.

Před námi stojí poslední globální výzva: péče o společný domov. Tváří v tvář klimatickým zvrátům je třeba ho chránit, aby nepodléhal logice zisku, ale aby byl zachován pro budoucí generace ke chvále Stvořitele. Abaj napsal: "Jak nádherný svět nám Stvořitel dal! Obdařil nás svým světlem s velkorysostí a štědrostí. Když nás matka země na svých prsou chovala, náš nebeský Otec s péčí se nad námi skláněl" (z básně "Jaro"). Nejvyšší s láskyplnou péčí vytvořil společný domov pro život, a my, kteří se k němu hlásíme, jak můžeme dovolit, aby byl znečištěn, zneužit a zničen? Spojme své úsilí i v této výzvě. Není poslední v pořadí důležitosti. Ve skutečnosti souvisí s první výzvou, která se týká pandemie. Viry, jako je Covid-19, které, ač mikroskopické, jsou schopny zničit velké ambice pokroku, často souvisejí se zhoršenou vzájemnou rovnováhou s přírodou, která nás obklopuje, a to především naší vlastní vinou. Vzpomeňte si například na odlesňování, nelegální obchod s živými zvířaty, intenzivní chov dobytka... Je to vykořisťovatelská mentalita, která devastuje domov, který obýváme. A nejen to, vede to k zastínění úctyhodného a náboženského vidění světa, které zamýšlel Stvořitel. Proto je nezbytné podporovat a propagovat péči o život ve všech jeho formách.

Draží bratři a sestry, postupujme společně vpřed, aby cesta náboženství byla stále přátelštější. Abaj říkal, že "falešný přítel je jako stín: když na tebe svítí slunce, nezbavíš se ho, ale když se nad tebou stahují mraky, není ho nikde vidět" (Slovo 37). Kéž se nám to nestane: kéž nás Nejvyšší osvobodí od stínů podezírání a falše; kéž nám dá pěstovat slunečné a bratrské přátelství prostřednictvím častého dialogu a zářivé upřímnosti úmyslů.

A já bych zde rád poděkoval za snahu Kazachstánu v tomto ohledu: vždy se snažit sjednocovat, vždy se snažit podněcovat dialog, vždy se snažit navazovat přátelství. To je příklad, který nám všem Kazachstán dává, a my ho musíme následovat, připojit se k němu.

Nehledejme falešné smířlivé synkretismy - ty nejsou potřeba -, ale udržujme svou identitu otevřenou odvaze k jinakosti, k bratrskému setkání. Jen tak můžeme v temné době, v níž žijeme, vyzařovat světlo našeho Stvořitele. Děkuji vám všem!

Z mezináboženského kongresu se papež František s doprovodem odebral na apoštolskou nunciaturu k soukromému obědu. Odpolední program druhého dne apoštolské cesty do Kazachstánu vyplnilo setkání s tamními nejenom katolickými věřícími při mši svaté, kterou hostil areál mezinárodní výstavy Expo. Sešlo se zde zhruba šest tisíc lidí. Tento areál se nachází na levém břehu Nur-Sultanu a připomíná mezinárodní výstavu EXPO2017 na téma „Energie budoucnosti“, která se konala od 10. června do 10. září 2017. Této akce věnované energetické účinnosti, udržitelnému rozvoji, obnovitelným zdrojům energie a změnám klimatu, se zúčastnilo 115 států a 22 mezinárodních organizací a navštívily ji 4 miliony lidí, z toho 650 000 ze zahraničí. Mezi účastníky byl také Svatý stolec s vlastním pavilonem pod názvem „Energie pro společné dobro: Péče o náš společné domov“. Poté byly zahraniční pavilony na ploše 25 hektarů obsazeny především univerzitou. Dále zde najdeme technologický park a finanční i výstavní centra. Komplex EXPO se tak stal nejen epicentrem rozvoje vědy, informačních technologií, ekonomiky, ale také zábavního průmyslu. Nachází se zde také muzeum NurAlem a kongresové centrum, kde se v posledních letech konaly významné akce. Nur-Alem, Muzeum energie budoucnosti a někdejší centrální pavilon EXPO-2017, je stavba ve tvaru koule ze skla a oceli, kterou navrhli architekti Adrian Smith a Gordon Gill. S průměrem 80 metrů, výškou 100 m a vnitřní plochou 26 000 metrů čtverečních je toto muzeum největší budovou kulovitého tvaru na světě, symbolem pokroku této středoasijské země. Struktura se rozkládá na osmi patrech, která vyprávějí o současnosti i budoucnosti Kazachstánu. Představují, mimo jiné, hlavní projekty kazašských vědců v oblasti energetiky, kupř. model termonukleárního reaktoru Tokamak. Venku jsou nainstalovány fotovoltaičné panely a dva větrné generátory, které dodávají elektřinu pro celý areál budovy. Rozlehlé prostory areálu EXPO pojmu přibližně 10 000 lidí, na dnešní papežovu mši se jich odhadem dostavilo zhruba šest tisíc. Právě zde papež slavil liturgii ze svátku Povýšení svatého Kříže. Eucharistická slavnost probíhala v latině a ruštině, modlitba věřících rovněž kazašsky.

Cestou ukřižované lásky

Kříž je popravčím nástrojem smrti, a přesto o tomto svátečním dni slavíme povýšení Kristova kříže. Na tom dřevě totiž Ježíš vzal na sebe náš hřích a zlo světa a porazil je svou láskou. Proto dnes slavíme. Boží slovo, které jsme slyšeli, nám o tom vypráví a staví do protikladu jedovaté hady, jejichž uštknutí působí smrt, a na druhé straně hada, který zachraňuje. Zastavme se u těchto dvou obrazů.

Především jsou zde hadi, útočící svým uštknutím na lidi, kteří již po

několikáté upadli do hříchu reptání. Reptat proti Bohu znamená nejenom mluvit o něm zle a stěžovat si na něj; znamená to, že v srdcích Izraelitů selhala důvěra v něj a v jeho zaslíbení. Boží lid totiž kráčí pouští směrem k zaslíbené zemi a přemohla jej únava, nemůže cestu vydržet (srov. *Nm 21,4*). Lidé proto klesají na mysl, ztrácejí naději a v určitém okamžiku jako by zapomněli na Hospodinův slib: tito lidé už nemají sílu věřit, že právě On vede jejich cestu do bohaté a úrodné země.

Nikoli náhodou lidi, jejichž důvěra v Boha se vyčerpala, podléhají hadímu uštknutí. Smrtící hadi připomínají prvního hada zmíněného v Bibli v knize Genesis, pokušitele, který otrávil lidské srdce, aby ho přiměl pochybovat o Bohu. Ve skutečnosti d'ábel právě v podobě hada svádí Adama a Evu k nedůvěře přesvědčováním o tom, že Bůh není dobrý, ale spíše jim závidí jejich svobodu a štěstí. A nyní, na poušti, se vrací hadi, „jedovatí hadi“ (v. 6); to znamená, že se vrací prvotní hřích. Izraelité pochybují o Bohu, nedůvěřují mu, reptají, bouří se proti tomu, kdo jim dal život, a tak jdou na smrt. Až sem vede nedůvěra srdce!

Drazí bratři a sestry, tato první část onoho příběhu nás vybízí, abychom se blíže podívali na okamžiky v našich osobních dějinách i dějinách společenství, kdy selhala důvěra v Pána i mezi námi. Kolikrát jsme se zklamaně a nevrle zatvrdili na svých pouštích a ztraceli jsme cíl cesty z dohledu! I v této velké zemi je poušť, která sice nabízí na pohled nádhernou krajinu, ale zároveň k nám promlouvá o námaze a vyprahlosti, kterou si někdy neseme v srdci. Jsou to chvíle únavy a zkoušek, kdy už nemáme sílu vzhlížet vzhůru, k Bohu; jsou to situace osobního, církevního a společenského života, kdy nás uštkne had nedůvěry, který do nás vpraví jedy rozčarování a sklíčenosti, pesimismu a rezignace, uzavře nás do našeho ega a uhasí nadšení.

V dějinách této země však byla i jiná bolestivá uštknutí: mám na mysli jedovaté hady násilí a ateistického pronásledování, onu mnohdy neklidnou cestu, na níž byla ohrožena svoboda lidí a zraněna jejich důstojnost. Je dobré, abychom si uchovávali vzpomínky na to, co jsme vytrpěli: nesmíme z paměti vyškrtnout určité temné stránky, jinak bychom se mohli domnívat, že již uplynuly jako voda a že cesta dobra je navždy vytyčena. Nikoli, pokoj se nikdy nezíská jednou provždy, musí se dobývat každý den, stejně jako soužití různých etnických skupin a náboženských tradic, integrální rozvoj a sociální spravedlnost. Pokud má Kazachstán ještě více růst „v bratrství, dialogu a porozumění [...], budovat mosty solidarity a spolupráce s ostatními lidmi, národy a kulturami“ (sv. *Jan Pavel II., promluva při uvítacím ceremonálu, 22. září 2001*), je třeba, aby se všichni angažovali. Předtím je třeba obnovit úkon víry vůči Pánu: vzhlížet k Němu, hledět na Něj, učit se z jeho univerzální a ukřižované lásky.

Tak se dostáváme k druhému obrazu hada, který zachraňuje. Zatímco lidé umírali na hadí uštknutí, Bůh vyslyšel Mojžíšovu přímluvnou modlitbu a řekl mu: „Udělej si hada a vztyč ho na kůl; každý uštknutý, když se na něj podívá, zůstane na živu“ (*Nm 21,8*). A vskutku, „když had někoho uštkl a ten pohlédl na měděného hada, zůstal na živu“ (v. 9). Můžeme si však položit otázku: proč Bůh místo těchto pracných pokynů Mojžíšovi jedovaté hady jednoduše nezničil? Tento způsob jednání nám odhaluje jeho jednání tváří v tvář zlu, hříchu a nedůvěře lidí. Tehdy stejně jako dnes, ve velkém duchovním boji, který bude obývat dějiny až do konce, Bůh neničí podlost, již se člověk svobodně dopouští: jedovatí hadi nezmizí, jsou tu stále, číhají, mohou kdykoli uštknout. Co se tedy změnilo, co dělá Bůh?

Ježíš to vysvětluje v evangeliu: „Jako Mojžíš vyvýšil na poušti hada, tak musí být vyvýšen Syn člověka, aby každý, kdo věří, měl skrze něho život věčný“ (Jan 3,14-15). Zde nastává zlom: had, který zachraňuje, přišel mezi nás: je to Ježíš, který po svém vyvýšení na kříži nedovolí, aby nám útočící jedovatí hadi přivodili smrt. Ve srovnání s naší přízemností nám Bůh dodává novou výšku: pokud upřeme svůj pohled na Ježíše, hryzající zlo nás už nemůže ovládnout, protože On na kříži vzal na sebe jed hříchu a smrti a porazil jeho ničivou moc. Právě toto Otec učinil tváří v tvář šířícímu se zlu ve světě; dal nám Ježíše, který se nám přiblížil způsobem, jaký bychom si nikdy nedokázali představit: „S tím, který byl bez hříchu, jednal kvůli nám jako s největším hříšníkem, abychom my skrze něho byli spravedliví u Boha“ (2 Kor 5,21). V tom spočívá nekonečná velikost Božího milosrdenství: Ježíš, který se za nás „stal hříchem“, Ježíš, který se na kříži takřikajíc „stal hadem“, abychom při pohledu na něj mohli odolat jedovatým uštknutím zlých hadů, kteří na nás útočí.

Bratři a sestry, toto je cesta, cesta naší spásy, našeho znovuzrození a vzkříšení: pohled na ukřižovaného Ježíše. Z této výšky se můžeme podívat na své životy a dějiny našich národů novým způsobem. Z Kristova kříže se totiž učíme lásce, nikoli nenávisti, učíme se soucitu, nikoli lhostejnosti, učíme se odpuštění, nikoli pomstě. Ježíšova rozpřažená náruč je objetím něhy, kterým nás chce Bůh přijmout. A ukazuje nám bratrství, které jsme povoláni prožívat mezi sebou a se všemi. Naznačuje nám cestu, křesťanskou cestu: nikoli cestu vnučování a nátlaku, moci a násilí, nikdy takovou cestu, která by Kristovým křížem napadala ostatní bratry a sestry, za které Ježíš dal svůj život! Ježíšova cesta je jiná, je to cesta spásy, *cesta pokorné, nezištné a univerzální lásky*, bez „kdyby“ a „ale“.

Ano, protože Kristus na dřevě kříže odňal zlému hadu jeho jed a být křesťany tedy znamená oprostít se od jedovatosti: nekousat se navzájem, nereptat, neobviňovat se, nepomlouvat, nešířit zlé skutky, neznečišťovat svět hříchem a nedůvěrou, která pochází od Zlého. Bratři a sestry, jsme znovuzrozeni z otevřeného Ježíšova boku na kříži: ať v nás není jed zhouby (srov. *Mdr 1,14*). Modleme se, abychom se díky Boží milosti stávali stále více křesťany: radostnými svědky nového života, lásky a pokoje.

Jak potvrdil P. Edoardo Canetta, kněz Fidei donum z Milána (v Kazachstánu působí sedm let) a člen přípravného výboru papežské návštěvy, žadateli o vstupenky na papežskou mši byli z devadesáti procent Kazaši, tradičně muslimové. Podle mezinárodní agentury Fides totiž velký muftí požádal islámské věřící, aby se připravili na přivítání významného hosta a několik mulláhů vyzvalo muslimy k účasti na mši. Katolická komunita v Kazachstánu je menšinová a má asi 360 000 členů z 15 milionů obyvatel, přičemž nikoli všichni jsou kazašského původu. Očekávání papeže ze strany všech obyvatel bylo podpořeno proslulostí jeho úřadu: před dvěma lety bylo v celostátní soutěži o „osobnost 20. století“ nejvíce hlasů věnováno Janu Pavlu II. Na papeže čekají také pravoslavní. V Kazachstánu je atmosféra mezi oběma konfesemi uvolněná: existují dokonce společné farní budovy pravoslavných a katolíků. Papežova návštěva Kazachstánu přitáhla rovněž mnoho novinářů z bývalého Sovětského svazu a také katolíky z Ukrajiny, Polska, Sibiře a Ruska, kteří připutovali v rámci zvláštních poutí. Před zakončením eucharistické slavnosti Svatého otce pozdravil mons. Tomasz Bernard Peta, arcibiskup Astany. Promluvil také papež

František, který všem poděkoval za přípravu návštěvy a pozdravil poutníky přicházející ze vzdálených zemí:

„Děkuji vám, biskupe Peto, za vaše slova, děkuji vám za všechno úsilí, které jste vynaložil na přípravu této slavnosti a mé návštěvy. V této souvislosti bych rád znovu srdečně poděkoval občanským a církevním představitelům této země. Zdravím vás všechny, bratři a sestry, zvláště ty, kteří přišli z ostatních zemí Střední Asie a ze vzdálených částí této nekonečné země. Srdečně žehnám starým a nemocným lidem, dětem a mladým lidem.

Dnes, na svátek Povýšení svatého Kříže, se cítíme duchovně sjednoceni v národní svatyni Královny míru v Ozjornoje. Biskup Tomáš připomněl, že se tam nachází velký kříž, na němž je mimo jiné napsáno: „Kazachstánskému lidu vděčnost a lidem mír“. Vděčnost Pánu za svatý Boží lid, který žije v této velké zemi, se spojuje s vděčností za jeho nasazení při podpoře dialogu a proměňuje se ve výzvu k míru, po němž náš svět žízní.

Myslím na tolik míst poznamenaných válkou, zejména na drahou Ukrajinu. Nezvykejme si na válku, nerezignujme na její nevyhnutelnost. Přijďme na pomoc trpícím a trvejme na tom, abychom se skutečně snažili dosáhnout míru. Co se ještě musí stát, kolik mrtvých je třeba očekávat, než konfrontace ustoupí dialogu pro dobro lidí, národů a lidstva? Jediným východiskem je mír a jedinou cestou k němu je dialog. Se znepokojením jsem se dozvěděl, že v posledních hodinách se v kavkazském regionu rozhořela nová ohniska napětí. Nadále se modleme, aby i na těchto územích zvítězila mírová konfrontace a shoda, aby se svět naučil budovat mír, mimo jiné omezením závodů ve zbrojení a přeměnou obrovských válečných výdajů na konkrétní podporu obyvatelstva. Díky všem, kteří v to věří, díky vám a všem, kteří jsou posly míru a jednoty!“

V závěru druhého dne své osmatřicáté apoštolské cesty se papež František opět vrátil na apoštolskou nunciaturu k soukromé večeři a odpočinku.

Třetí den papežova pobytu v Kazachstánu začal soukromým setkáním s jeho spolubratry jezuitů. Přítomno bylo 19 z 25 jezuitů z celého „ruského regionu“, který zahrnuje Bělorusko, Rusko, Kyrgyzstán a Tádžikistán; v Kazachstánu jezuité nepůsobí. Podle otce Spadara šlo o "velmi bratrské, uvolněné a upřímné setkání", na němž se diskutovalo o současném geopolitickém rámci s velkým důrazem na pastorační rozměr.

V katedrále Panny Marie, Matky ustavičné pomoci v Nur-Sultanu se v půl jedenácté dopoledne místního času shromáždili biskupové, kněží a jáhni, zasvěcení muži a ženy, seminaristé a pastorační pracovníci. Ve stavbě s jednoduchou architekturou přivítali papeže Františka, který přijel na vozíku, potleskem, květinami a hudbou houslí, fléten, harfy a dombrů, typického kazašského nástroje, o němž papež mluvil ve svém prvním projevu na kazašské půdě. Na dombru zahrála jedna triadvacetičlenná rodina v tradičních oděvech (se třemi vlastními a osmnácti adoptovanými dětmi, včetně holčičky, která díky hudbě překonala své postižení).

Papež se usmíval nad těmito obrazy, které jsou symbolem církve „složené z mnoha různých tváří, historií a tradic, které spojuje jedna víra v Ježíše Krista“. „Většina z nás jsou cizinci“, zopakoval papež slova, která zazněla v pozdravu mons. Mumbiela Sierry, předsedy Středoasijské biskupské konference.

„Je to pravda, protože pocházíte z různých míst a zemí, ale krása církve je v tom, že jsme jedna rodina, ve které nikdo není cizinec. Opakuji: v církvi není nikdo cizinec, jsme jeden svatý Boží lid obohacený mnoha národy!“

Rozmanitost je tedy bohatstvím, pokračuje František, který dále vyjmenovává hlavní směry, jimiž se musí kazašská církev ubírat: jedná se o odkaz a příslib, chápané jako paměť a budoucnost.

„Dědictvím minulosti je naše paměť, příslibem evangelia je budoucnost Boha, který k nám přichází“.

František se vrací k samým počátkům křesťanství ve Střední Asii, k evangelizaci prvních staletí, již vykonávalo mnoho evangelizátorů a misionářů, kteří se věnovali šíření světla evangelia, zakládání komunit, svatyní, klášterů a bohoslužebných míst. „Existuje tedy křesťanské, ekumenické dědictví, které je třeba

ctít a zachovávat, předávání víry, jehož protagonisty bylo také mnoho prostých lidí, tolik dědečků a babiček, otců a matek“, poznamenal papež. „Na duchovní a církevní cestě nesmíme ztratit památku těch, kteří nám hlásali víru“, dodal.

„Budme však opatrní: nejde o to, abychom se s nostalgií ohlíželi zpět, zůstávali u věcí minulých a nechali se ochromit v nehybnosti: to je pokušení zpátečnictví“.

Papež poté mluvil o živé paměti, bez níž jsou víra, zbožnost a pastorační činnost v nebezpečí, že vyhasnou, že budou jako slaměné ohně, které okamžitě vzplanou, ale brzy vyhoří. „Když ztratíme paměť, radost se vyčerpá. Ztrácíme také vděčnost vůči Bohu a našim bratrům a sestrám, protože upadáme do přesvědčení, že všechno závisí na nás“, vysvětloval papež a dodal, že při pohledu na dědictví minulosti vidíme, jak se „víra nepředávala z generace na generaci jako soubor položek, kterým je třeba rozumět a které je třeba dělat, jako jednou provždy stanovený kodex“. Nikoli, „víra byla předána spolu se životem a tedy není krásným projevem věcí minulých, ale stále přítomnou událostí“.

S tímto pohledem se musíme dívat do budoucnosti, na zaslíbení evangelia. Budoucnost se může zdát těžká „tváří v tvář mnoha výzvam víry - zvláště těm, které se týkají účasti mladších generací - stejně jako tváří v tvář životním problémům a těžkostem. Při pohledu na vlastní počet se člověk v rozlehlosti země, jako je tato, může cítit 'malý' a nedostatečný“. Právě evangelium však převrací tuto logiku čísel: „Být malý, chudý duchem, to je blahoslavenství“, vyzdvihl papež.

„V tom, že jste malá církev, malé stáde, je skrytá milost. Místo abychom se chlubili svou silou, počtem, strukturou a jakoukoli jinou formou lidské důležitosti, necháváme se vést Pánem a pokorně stojíme vedle lidí“.

Tato nepatrnost nám také připomíná, že nejsme soběstační, poznamenal římský biskup: to znamená, že potřebujeme Boha a ostatní, včetně bratrů a sester jiných vyznání. „Pouze společně, v dialogu a vzájemném přijetí, můžeme dosáhnout něčeho dobrého pro všechny“.

„To je zvláštní úkol církve v této zemi: nebýt skupinou, která se vleče dál v obvyklých kolejkách nebo se uzavírá do své ulity, protože se cítí malá, ale být společenstvím otevřeným Boží budoucnosti, zapáleným ohněm Ducha svatého“.

Papež František proto znovu vyzval ke vzájemnému bratrství, péči o chudé i lidi zraněné životem. Pokaždé, když v lidských a společenských vztazích vydáváme svědectví o spravedlnosti a pravdě, totiž odmítáme korupci a lež.

„Křesťanská společenství, zejména semináře, kéž jsou »školy upřímnosti«: nikoli rigidní a formální prostředí, ale místa, kde se trénuje pravda, otevřenost a sdílení. A v našich společenstvích - nezapomínejme - jsme všichni Pánovi učedníci: všichni jsme učedníci, všichni jsme stejně důležití a máme tutéž důstojnost“.

této souvislosti papež vybídl k tomu, aby byl dán větší prostor laikům: „Synodální církve na cestě k budoucnosti Ducha je církví participativní a spoluzodpovědnou. Je to církve, která je schopna vyjít vstříc světu, protože je vyškolená ve společenství“. V závěru své promluvy papež František připomněl bl. Bukowinského, kněze, který celý život pečoval o nemocné, chudé a lidi na okraji společnosti a za svou věrnost evangeliu zaplatil vězením a těžkou prací. „Řekli mi, že ještě před jeho blahorečením byly na jeho hrobě vždy čerstvé květiny a zapálená svíčka. Je to potvrzení, že Boží lid dokáže rozpoznat, kde je svatost, kde je pastýř zamilovaný do evangelia“. Kéž je jeho příkladem výtkou pro biskupy a kněze: „aby nebyli správci posvátna nebo četníky, kteří se starají o dodržování náboženských norem, ale pastýři blízcí lidem, živé ikony soucitného srdce Kristova“.

František také připomněl řeckokatolické mučedníky, biskupa Budku, otce Zarizkého a laičku Gertrudu Detzelovou, jejichž beatifikační proces byl zahájen. „Přinesli do světa Kristovu lásku. Vy jste jejich dědictvím: buďte příslibem nové svatosti!“, apeloval

František a přislíbil, že bude kazašský lid doprovázet modlitbou a svěřovat jej Nejsvětější Panně Marii, která je v zemi uctívána jako Královna míru. Na začátku setkání byl před papežem odhalen obraz Panny Marie s dítětem v náručí. Jeho tvůrcem je muslimský malíř, který byl požehnání obrazu přítomen, což je rovněž znamením bratrství.

GERTRUDE A SOUOSTROVÍ GULAG

Zatímco sovětský režim pronásledoval a věznil kněze, ruská Němka Gertruda Detzelová se postarala o to, aby celé generace katolických věřících v dnešním Kazachstánu mohly přesto přijímat svátosti. Papež František vzdal hold jejímu příkladu v katedrále v Nur-Sultan, kde se ve čtvrtek 15. září setkal s kazašskými katolíky. Již rok probíhá proces blahorečení Gertrudy Detzelové.

Gertrude se již odmalička chtěla zasvětit Bohu, ovšem střetla se s realitou Sovětského svazu. „Stala se však Boží služebnicí ve světě. Hlásala radostnou zvěst a učila lidi svým slovem, modlitbou a především příkladem svého svatého života, který se prokázal jako obzvláště cenný a nezbytný v době, kdy se nedostávalo kněží a kostely byly zavřené“, vysvětluje biskup Dell’Oro.

Gertrude se narodila 8.11.1903 na Kavkaze, jako třetí ze sedmnácti dětí ve velice svorné ruské katolické rodině německého původu. Její otec, varhaník vesnice Rožděstvenskoje v dnešní saratovské diecézi, se každé odpoledne před uzamčením kostela nahlas modlil před svatostánkem. Jeho dcera, mírné, pečlivé, pilné a zbožné děvče, mu naslouchala a jednoho dne požádala: „Bože, nauč mne modlit se tak jako tatínek“. Pán Gertrudu vyslyšel a dívka poté uchvacovala své okolí natolik jímavou a hlubokou modlitbou, že rodinu ani přátele nikdy neunavilo její naslouchání. Již v dětství Gertruda vyjádřila touhu po zasvěcení Bohu před vesnickým farářem, který ji nabádal: „Bud’ trpělivá, Bůh sám ti ukáže, co od tebe chce“, avšak později přijal její osobní zasvěcení, už jako mladé ženy.

„V Sovětském svazu se katolická víra předávala šedesát, sedmdesát let téměř bez kněží, protože byli deportováni do táborů“, vysvětluje biskup dell’Oro. „A tak byli věřící po celá desetiletí bez svátostí, s výjimkou křtu, který statečné ženy udělovaly dětem“. Přesně to dělala rovněž Gertruda Detzelová. Tajně shromažďovala věřící k modlitbě růžence a nedělní mši, vysvětlovala jim Bibli a seznamovala je se svatými. Gertruda měla podle svědectví dar kázání. „Díky ní mohly celé generace exilových katolíků prožívat svátosti v podmínkách pronásledování církve“, píše se v brožuře vydané k blahorečení, kterou napsal biskup dell’Oro. „V těžkých dobách pro církve Gertruda Detzelová nahradila lidem kněze“.

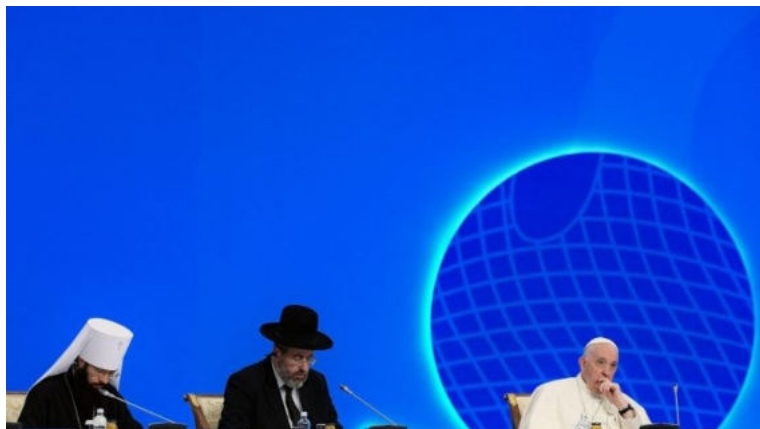
Po říjnové revoluci a vzniku Sovětského svazu začíná protináboženská propaganda a pronásledování kněží i věřících. Roku 1929 se Gertrudina rodina stala obětí represí proti kulakům – rodiče byli přestěhováni do Inguška, kdežto jejich mladá dcera putovala do Tbilisi. O několik let později (1941) byli všichni jako povolžští Němci deportováni do jižního Kazachstánu, kde byli muži určeni na sběr bavlny, kdežto ženy pracovaly v ropném průmyslu. Během několikaměsíční deportace v nákladních vlacích byla Gertruda vzorem pevnosti a trpělivosti, bránila ostatním ženám v zoufalství, povzbuzovala je v modlitbě. Její spoluvězeňkyně vyprávějí, že navzdory tvrdé práci v gulazích si Gertruda uchovala ustavičnou vlídnost. Často opakovala: „Pán nám udělil tento kříž a pomůže nám jej nést“. Hovořila s ostatními, vyučovala, modlila se, křtila, pomáhala pohřbívat mrtvé a v neděli shromažďovala ženy k liturgii chval. Jak potvrdily očitě svědkyně, vydobyla si respekt také u dozorců, avšak po nějaké době byla odsouzena kvůli náboženské propagandě k pěti letům tvrdého žaláře. I toto věznění nicméně srdnatě snášela, podporovala své druhy, vesměs politické vězně, zpívala hymny v ruštině i němčině.

„Je třeba ji co nejdříve propustit, dříve než konvertují všichni vězni a my s nimi“, prohlásil ředitel jednoho z táborů, v kterých byla Gertrude v padesátých letech zadržována. „Když Gertrudu v noci vzbudili a vyslýchali, nebála se promluvit s vedoucím tábora. Došlo to tak daleko, že v jednu chvíli celou věc zastavil, zavolal strážce a řekl: „Odved'te ji zpátky do tábora. Protože tomu sám začínám skoro věřit!“ Po Stalinově smrti v roce 1953 se začalo s propouštěním vězňů a existuje svědectví, které vypovídá, že Gertruda měla odejít mezi prvními, aby ti, kdo zůstanou, nepřišli v táboru k víře na základě jejího svědectví“. Možná i tento výrok jí roku 1956 dopomohl k amnestii, kterou přijala s prostými slovy: „Deo gratias. Vše, co je dobré, pochází od Pána“. Odstěhovala se do kazašské Karagandy, kde zbývající léta života věnovala tamním věřícím, přicházejícím z gulagů. Vzhledem k výjimečným organizačním schopnostem z nich utvořila společenství a připojila se k františkánským terciářům. Žila velice střídmě jako v klášteře, denně meditovala nad biblickými texty a pro rodící se katolickou komunitu se záhy stala opěrným bodem. „Lidé se za Gertrudou vydávali s prosbou o radu, útěchu nebo duchovní doprovázení“, vzpomíná řeholnice Klara Ritterová. „Když jsme ji viděli v modlitbě, měli jsme pocit, že skrze ni promlouvá Duch svatý. Lidí přitahovala její modlitba a vroucí, láskyplné vyprávění o utrpení Krista, který za nás prolil svou krev“.

Spolu s polským knězem Vladislavem Bukowinským, taktéž zadržovaným v gulagu, kterého papež František beatifikoval v roce 2016, se Gertrude vydávala na misie do odlehlých míst, v Karagandě připravila k přijetí svátostí tisíce dětí i dospělých. „Pokud se v naší diecézi zrodila řeholní a kněžská povolání, vděčíme za to také jejímu svědectví“, podotýká dnešní karagandský biskup. Gertrude Detzelová zemřela den po slavnosti Nanebevzetí Panny Marie – 16.8.1971. Měla nádor na plicích a modlila se k Matce Boží, aby si ji vzala s sebou v tak radostný a slavnostní den. A také tentokrát byla její modlitba vyslyšena.

Poté Svatý otec pronesl závěrečný projev na Kongresu světových náboženství:

„Kráčejme společně po zemi jako děti nebe“

Drazí bratři a sestry!

Kráčeli jsme spolu. Děkuji vám, že jste přijeli z různých částí světa a přivezli sem bohatství své víry a kultury. Děkuji vám, že jste intenzivně prožili tyto dny sdílení, práce a nasazení ve znamení dialogu, o to cennějšího v tak těžké době, na kterou doléhá kromě pandemie i nesmyslné válečné šílenství. Příliš mnoho nenávisti a rozdělení, příliš mnoho nedostatku dialogu a porozumění druhým: v globalizovaném světě je to ještě nebezpečnější a skandálnější. Nemůžeme pokračovat ve spojení a odloučení, ve spojení a rozdělení kvůli příliš mnoha nerovnostem. Děkuji vám proto za vaše úsilí o mír a jednotu. Děkuji místním úřadům, které nás hostily a s velkou

pěči připravily a uspořádaly tento kongres, a přátelskému a odvážnému lidu Kazachstánu, který je schopen přijímat jiné kultury a zároveň si zachovávat svou vznešenou historii a vzácné tradice. Kiop raqmet! Bolshoe spasibo! Děkuji mnohokrát!

Motto mé návštěvy, která se nyní chýlí ke konci, zní Poslové míru a jednoty. Je v množném čísle, protože cesta je společná. A tento sedmý kongres, který nám Nejvyšší dopřál prožít, znamenal důležitý milník. Od svého založení v roce 2003 si tato akce vzala za vzor Den modliteb za světový mír, který v roce 2002 svolal Jan Pavel II. do Assisi, aby potvrdil pozitivní přínos náboženských tradic k dialogu a svornosti mezi národy. Po událostech z 11. září 2001 bylo nutné reagovat, a to společně, na vznětlivou atmosféru, kterou chtělo podnítit teroristické násilí a která hrozí tím, že se náboženství stane faktorem konfliktu. Pseudonáboženský terorismus, extremismus, radikalismus a nacionalismus zahalený do roušky posvátna však stále vyvolávají obavy a strach z náboženství. V těchto dnech bylo tedy prozřetelné sejít se a znovu potvrdit jeho pravou a nezcizitelnou podstatu.

V tomto ohledu prohlášení našeho kongresu potvrzuje, že extremismus, radikalismus, terorismus a jakékoli jiné podněty k nenávisti, nepřátelství, násilí a válce, ať už mají jakoukoli motivaci nebo cíl, nemají nic společného s autentickým duchem náboženství a musí být co nejdůrazněji odmítnuty (srov. č. 5): odsouzeny, bez "kdyby" a bez "ale". Kromě toho jsme se na základě skutečnosti, že Všemohoucí stvořil všechny lidi rovné, bez ohledu na jejich náboženskou, etnickou nebo sociální příslušnost, shodli na tom, že vzájemný respekt a porozumění musí být v náboženském učení považovány za zásadní a nezbytné (srov. č. 13).

Kazachstán, který leží v srdci velkého a rozhodujícího asijského kontinentu, byl pro nás přirozeným místem setkání. Její vlajka nám připomněla, že je třeba zachovat zdravý vztah mezi politikou a náboženstvím. Jestliže zlatý orel na praporu připomíná pozemskou autoritu a připomíná starověké říše, modré pozadí evokuje barvu nebe, transcendenci. Mezi politikou a transcendencí tedy existuje zdravé spojení, zdravá koexistence, která udržuje obě sféry odlišené. Rozlišování, nikoliv zmatení nebo oddělování. "Ne" zmatku pro dobro lidské bytosti, která potřebuje stejně jako orel volné nebe k letu, volný prostor otevřený nekonečnu, který není omezen pozemskou mocí. Transcendence, která na druhou stranu nesmí podlehnout pokušení proměnit se v moc, jinak by nebe spadlo na zem, božské nadpozemno by bylo uvězněno v pozemském teď, láska k bližnímu v zaujatých rozhodnutích. "Ne" zmatku, tedy. "Ne" však také oddělování politiky a transcendence, protože nejvyšší lidské aspirace nelze vyloučit z veřejného života a odsunout je do soukromé sféry. Kéž jsou tedy vždy a všude chráněni ti, kdo chtějí legitimně vyjadřovat své přesvědčení. Kolik lidí je však ještě dnes pronásledováno a diskriminováno kvůli své víře! Důrazně jsme vyzvali vlády a příslušné mezinárodní organizace, aby pomáhaly náboženským skupinám a etnickým komunitám, které trpí porušováním svých lidských práv a základních svobod a násilím ze strany extremistů a teroristů, a to i v důsledku válek a vojenských konfliktů (viz č. 6). Především musíme usilovat o to, aby náboženská svoboda nebyla abstraktním pojmem, ale konkrétním právem. Braňme pro všechny právo na náboženství, na naději, na krásu: na nebe. Protože nejen Kazachstán, jak hlásá jeho hymna, je "zlatým sluncem na nebi", ale každý člověk: každý muž a každá žena ve své neopakovatelné jedinečnosti, pokud jsou v kontaktu s božským, mohou na zemi vyzařovat zvláštní světlo.

Proto katolická církev, která se nikdy neunaví hlásat nedotknutelnou důstojnost každého člověka, stvořeného "k obrazu Božímu" (srov. Gn 1,26), věří také v jednotu lidské rodiny. Věří, že "všechny národy tvoří přece jedno společenství, mají jeden původ, protože Bůh dal všemu lidstvu přebývat na celém povrchu země" (Nostra aetate, 1). Proto se Svátý stolec od počátku tohoto kongresu, zejména prostřednictvím Dikasteria pro mezináboženský dialog, aktivně účastní. A chce v tom pokračovat: cesta mezináboženského dialogu je společnou cestou míru a pro mír, a jako taková je nutná a nezvratná. Mezináboženský dialog už není jen příležitostí, ale naléhavou a nenahraditelnou službou lidstvu, ke chvále a slávě Stvořitele všech.

Bratři a sestry, když přemýšlím o této společné cestě, ptám se sám sebe: kde je náš průsečík? Jan Pavel II. - který Kazachstán navštívil právě před jednadvaceti lety - řekl, že "všechny cesty církve vedou k člověku" a že člověk je "cestou církve" (encyklika *Redemptor hominis*, 14). Chtěl bych dnes říci, že člověk je také cestou všech náboženství. Ano, konkrétní lidská bytost, oslabená pandemií, vyčerpaná válkou, zraněná lhostejností! Člověk, křehké a úžasné stvoření, které "bez Stvořitele zaniká" (*Gaudium et spes*, 36) a bez ostatních neexistuje! Před důležitými rozhodnutími se více než na strategické a ekonomické cíle, národní, energetické a vojenské zájmy zaměřme na dobro člověka. Abychom se mohli rozhodovat skutečně skvěle, obraťme se na děti, mladé lidi a jejich budoucnost, starší lidi a jejich moudrost, obyčejné lidi a jejich skutečné potřeby. A my pozvedněme hlas, abychom křičeli, že lidská osoba není redukována na to, co produkuje a vydělává; že musí být vítána a nikdy zavržena; že rodina, v kazašském jazyce "hnízdno duše a lásky", je přirozeným a nenahraditelným zázemím, které je třeba chránit a podporovat, aby muži a ženy zítřka mohli růst a dospívat.

Velká moudrost a náboženství jsou pro všechny lidské bytosti povolány svědčit o existenci společného duchovního a morálního dědictví, které je založeno na dvou základních kamenech: transcendenci a bratrství. Transcendence, přesah, úcta. Je krásné, že se každý den miliony a miliony mužů a žen různého věku, kultur a sociálních poměrů scházejí k modlitbě na nesčetných místech, kde se konají bohoslužby. Je to skrytá síla, která udržuje svět v chodu. A pak bratrství, bližní, blízkost, neboť nemůže vyznávat pravou oddanost Stvořiteli ten, kdo nemiluje jeho tvory. V tomto duchu se nese i prohlášení našeho kongresu, o němž bych na závěr rád zdůraznil tři slova.

První je syntézou všeho, vyjádřením srdečného volání, snem a cílem naší cesty: mír! *Beybitşilik*, mir, mír! Mír je naléhavý, protože jakýkoli vojenský konflikt nebo vypuknutí napětí a konfrontace dnes může mít jen škodlivý "dominový efekt" a vážně ohrozit systém mezinárodních vztahů (srov. č. 4). Mír však "Mír neznamena jenom to, že není válka, ani se neomezuje na pouhou rovnováhu nepřátelských sil, ani nevzniká z panovačné nadvlády, nýbrž správně a výstižně se o něm mluví jako o „díle spravedlnosti“ (*Iz 32,17*)" (*Gaudium et spes*, 78). Vychází tedy z bratrství, roste v zápase proti nespravedlnosti a nerovnosti a buduje se tím, že se obrací k druhým. My, kteří věříme ve Stvořitele všech, musíme stát v čele šíření mírového soužití. Musíme o tom svědčit, kázat a prosit. Proto deklarace vyzývá světové vůdce, aby zastavili konflikty a krveprolití všude na světě a zanechali agresivní a destruktivní rétoriky (viz č. 7). Prosíme vás ve jménu Boha a v zájmu lidstva: zasad'te se o mír, ne o zbrojení! Pouze službou míru zůstane vaše jméno v dějinách velké.

Chybí-li mír, je to proto, že chybí pozornost, laskavost a schopnost vytvářet život. A tak je třeba ji hledat prostřednictvím většího zapojení - a to je to druhé slovo - ženy. Protože

žena dává světu péči a život: je cestou k míru. Proto jsme se vyslovili pro potřebu chránit její důstojnost a zlepšit její sociální postavení jako rovnoprávného člena rodiny a společnosti (srov. č. 24 23). Ženám musí být také svěřena větší úloha a odpovědnost. Kolika smrtelným rozhodnutím bychom se vyhnuli, kdyby ženy byly v centru rozhodování! Usilujme o to, aby byly více respektovány, uznávány a zapojovány.

A konečně třetí slovo: mladí. Jsou posly míru a jednoty dneška i zítřka. Jsou to právě oni, kdo více než ostatní vyzývají k míru a úctě ke společnému domu stvoření. Logika nadvlády a vykořisťování, hromadění zdrojů, nacionalismů, válek a zón vlivu naopak kreslí starý svět, který mladí lidé odmítají, svět uzavřený jejich snům a nadějím. Stejně tak rigidní a dusivá religiozita nepatří budoucnosti, ale minulosti. Když myslíme na nové generace, potvrzujeme zde důležitost vzdělávání, které posiluje vzájemné přijetí a respektující soužití mezi náboženstvími a kulturami (srov. č. 11 a 21). Dejme mladým lidem příležitost ke vzdělání, ne destruktivní zbraně! A naslouchejme jim, aniž bychom se báli, že se nás budou ptát. Především budujme svět s ohledem na ně!

Bratři a sestry, lid Kazachstánu, otevřený zítřku a svědek tolika utrpení v minulosti, nám svou mimořádnou multireligiozitou a multikulturalismem nabízí příklad budoucnosti. Vyzývá nás, abychom ji budovali, aniž bychom zapomínali na transcendenci a bratrství, na uctívání Nejvyššího a na přijetí druhého. Jděme takto vpřed, kráčeje společně po zemi jako děti nebe, tkalci naděje a řemeslníci svornosti, poslové míru a jednoty!

Letadlo s papežem je na cestě do Říma. František odjel na letiště ihned po skončení Kongresu představitelů světových a tradičních náboženství. Akce byla zakončena přečtením závěrečného prohlášení, které potvrdilo hodnotu Dokumentu o lidském bratrství pro světový mír a společné soužití. S papežem se na letišti rozloučil prezident Kazachstánu

Kasym-Žomart K. Tokajev ve VIP sále prezidentského terminálu, kde se uskutečnilo krátké soukromé setkání. Hlava státu věnovala papeži domburu, tradiční kazašský hudební nástroj, o němž se papež zmínil ve svém prvním veřejném projevu.

Interview na palubě letadla

Zhanat Akhmetova,
TV AGENCY KHABAR

Dobrý den, Svatý otče. Děkuji vám za vaši návštěvu

Kazachstánu, co bylo výsledkem vaší návštěvy ke kořenům našeho národa, co vás inspirovalo?

I pro mě to bylo překvapení. Protože já jsem o Střední Asii – kromě Borodinovy hudby – opravdu nic nevěděl. Překvapením bylo, že jsem se setkal se zástupci těchto národů. A také Kazachstán byl pro mě velkým překvapením, protože jsem to takhle nečekal. Věděl jsem, že je to země, město, které se dobře a inteligentně rozvíjí. Ale že po třiceti letech od získání nezávislosti dojde k takovému vývoji, to jsem nečekal. Tak velká země s devatenácti miliony obyvatel... Neuvěřitelné. Velmi disciplinované a krásné. S mnoha krásami: architektura města je vyvážená, přehledná. Moderní město, město, které je, řekl bych, možná "město budoucnosti". To na mě udělalo velký dojem: touha jít kupředu nejen v průmyslu, v ekonomickém a materiálním rozvoji, ale také v kulturním rozvoji. Bylo to překvapení, které jsem nečekal. Pak kongres... velmi důležitá věc. Jedná se již o sedmé konání. To znamená, že je to země s vizí, která sdružuje ty, kteří jsou obvykle zavrženi. Protože panuje pokrokové pojetí světa, pro které jsou náboženské hodnoty tím prvním, co je třeba zavrhnout. Je to země, která stojí před světem s takovým návrhem... sedmkrát už se to stalo, je to úžasné! Pak, pokud bude čas, se k tomuto mezináboženskému setkání vrátím. Můžete být hrdí na svou zemi a vlast, kterou máte.

Rudiger Kronthaler, ARD

"Svatý otče, děkuji vám za vaše poselství míru, jsem Němec, jak můžete slyšet z mého přízvuku. Moji lidé jsou zodpovědní za miliony mrtvých před osmdesáti lety. Rád bych se zeptal na mír, protože můj národ má na svědomí miliony mrtvých, ve škole se učíme, že člověk by nikdy neměl používat zbraně, nikdy násilí: jedinou výjimkou je sebeobrana. Měla by podle vás Ukrajina v této době dostávat zbraně?"

Toto je politické rozhodnutí, které může být morální, morálně přijatelné, pokud je učiněno v souladu s podmínkami morálky, kterých je mnoho, a pak se o nich můžeme bavit. Může to však být nemorální, pokud se to děje s úmyslem vyvolat další válku nebo prodat zbraně či se zbavit těch zbraní, které už nepotřebují. Motivace je to, co do značné míry kvalifikuje morálnost tohoto činu. Bránit se je nejen zákonné, ale také výrazem lásky k vlasti. Kdo se nebrání, kdo něco nebrání, nemiluje to, zatímco kdo se brání, miluje. To se dotýká něčeho jiného, co jsem řekl v jednom ze svých projevů, totiž že bychom se měli více zamyslet nad pojmem spravedlivé války. Protože dnes všichni mluví o míru: už tolik let, sedmdesát let mluví OSN o míru, pronáší tolik projevů o míru. Kolik válek ale probíhá právě teď? Ta, kterou jste zmínil, Ukrajina-Rusko, nyní Ázerbájdžán a Arménie, která se trochu zastavila, protože Rusko vystoupilo jako garant, ručitel míru tady a válčí tam... Pak je tu Sýrie, deset let války – co se tam děje, že to nepřestává? Jaké zájmy hýbou těmito věcmi? Pak je tu Africký roh, pak sever Mosambiku nebo Eritrea a část Etiopie, pak Myanmar s tím trpícím lidem, který mám tak rád, Rohingy, kteří stále kočují jako cikáni a nenacházejí klid. Ale jsme ve světové válce, prosím... Vzpomínám si na něco osobního, jako dítěti mi bylo devět let. Vzpomínám si, jak jsem slyšel alarm největších novin v Buenos Aires: tenkrát při oslavách nebo špatných zprávách houkaly sirény, teď už ne, a bylo to slyšet po celém městě. "Co se děje?" zeptala se matka. Byli jsme ve válce, rok 1945. Sousedka přišla do domu a řekla: "Zazněl poplach..." a vykřikla: "Válka skončila!" A ještě dnes vidím maminku a sousedku, jak pláčou radostí, protože válka skončila, v jedné jihoamerické zemi, tak daleko! Tyto ženy věděly, že mír je větší než všechny války,

a plakaly radostí, když byl nastolen mír. Na to nezapomínám. Ptám se sám sebe: Nevím, zda dnes s tím poučeným srdcem můžeme plakat radostí, když vidíme mír. Vše se změnilo. Pokud nevedete válku, nejste k ničemu! Pak je tu výroba zbraní. Tohle je skvělý obchod. Někdo, kdo rozumí statistice, mi řekl, že kdybyste na rok přestali vyrábět zbraně, vyřešili byste veškerý hlad na světě... Nevím, jestli je to pravda, nebo ne. Ale hlad, vzdělání... nic, to nejde, protože musíte vyrábět zbraně. Do Janova před několika lety, před třemi nebo čtyřmi lety, připlula loď se zbraněmi, které měly být přeloženy na větší loď, jež měla plout do Afriky, poblíž Jižního Súdánu. Přístavní dělníci to nechtěli udělat, stálo je to, ale řekli: "Nespolupracuji". Je to jen anekdota, která však dává člověku pocítit dobré svědomí. Mluvil jste o své vlasti. Jednou z věcí, které jsem se od vás naučil, je schopnost činit pokání a prosit o odpuštění za chyby ve válce. A také nejen žádat o odpuštění, ale i platit za válečné chyby: to o vás vypovídá dobře. Je to příklad, který by se měl následovat. Válka sama o sobě je chyba, je to chyba! A my právě teď dýcháme tento vzduch: když není válka, zdá se, že není život. Trochu chaotické, ale řekl jsem vše, co jsem chtěl říct o spravedlivé válce. Ale právo na obranu ano, ale použijte ho, když je to nutné.

Sylwia Wysocka, PAP

Svatý otče, řekl jste: Nikdy nemůžeme ospravedlnit násilí. Vše, co se nyní děje na Ukrajině, je čisté násilí, smrt a totální destrukce ze strany Ruska. My v Polsku máme válku tak blízko a dva miliony uprchlíků. Chtěla bych se zeptat, zda si myslíte, že existuje červená linie, za kterou by se nemělo říkat: jsme otevřeni dialogu s Moskvou. Protože mnozí mají potíže s pochopením této otevřenosti. A také bych se chtěla zeptat, zda příští cesta povede do Kyjeva.

Budu na to reagovat, ale byl bych raději, kdyby se nejdříve mluvilo o této cestě... Myslím, že je vždy těžké pochopit dialog se státy, které válku začaly, a zdá se, že první krok byl odtamtud, z této strany. Je to těžké, ale nesmíme to odmítat, musíme dát příležitost k dialogu všem, každému! Protože vždy existuje možnost, že v dialogu můžeme věci změnit a také nabídnout jiný úhel pohledu, jiný pohled na věc. Nevyklučuji dialog s žádnou mocností, ať už je ve válce, ať už je to agresor... někdy se dialog vést musí, ale musí se vést, „zapáchat“, ale musí se vést. Vždy o krok vpřed, vždy s nataženou rukou! Protože naopak zavíráme jediné rozumné dveře k míru. Někdy nepřijímají dialog: škoda! Dialog je však třeba vždy vést, přinejmenším ho nabízet, a to je dobré pro ty, kdo ho nabízejí; člověk pak dýchá.

Loup Besmond de Senneville, LA CROIX

Vaše Svatosti, velmi Vám děkuji za tyto dny ve Střední Asii. Během této cesty se hodně mluvilo o hodnotách a etice, zejména během mezináboženského kongresu někteří náboženští představitelé poukazovali na úpadek Západu v důsledku jeho morálního úpadku. Jaký na to máte názor? Domníváte se, že Západ je ve stavu zmaru, ohrožen ztrátou svých hodnot? Mám na mysli zejména debatu o eutanazii, o konci života, která probíhá v Itálii, ale také ve Francii a Belgii.

Je pravda, že Západ obecně není v současné době na nejvyšší úrovni příkladnosti. Není to dítě u prvního přijímání, to opravdu ne. Západ se vydal špatnou cestou, vzpomeňte si například na sociální nespravedlnost, která je mezi námi, jsou země, které jsou v oblasti

sociální spravedlnosti trochu rozvinuté, ale myslím na svůj kontinent, Latinskou Ameriku, která je Západem. Pamatujeme také na Středozeří, které je Západem: dnes je největším hřbitovem nikoli Evropy, ale lidstva. Co Západ ztratil, že zapomněl přijímat, ačkoliv lidi potřebuje. Když se zamyslíte nad demografickou zimou, kterou máme: potřebujeme lidi, jak ve Španělsku – především ve Španělsku –, tak i v Itálii jsou prázdné vesnice, je tam jen dvacet starých žen a pak už nic. Proč ale nevytvořit západní politiku, která by zahrnovala imigranty podle zásady, že migrant musí být přijat, doprovázen, podporován a integrován? To je velmi důležité, integrovat, ale místo toho "ne", necháte věci prázdné. Je to nedostatek v chápání hodnot, kdy Západ zažil, že jsme země, které migrovaly. V naší zemi, která má nyní tuším 49 milionů obyvatel, máme jen necelý milion původních obyvatel a všichni ostatní mají migrantské kořeny. Všichni: Španělé, Italové, Němci, polští Slované, z Malé Asie, Libanonci, všichni... Krev se tam smísila a tato zkušenost nám velmi pomohla. V zemích Latinské Ameriky se to pak z politických důvodů nedaří, ale myslím si, že migraci je třeba v této době brát vážně, protože zvyšuje intelektuální a duchovní hodnotu Západu. Naopak s touto demografickou zimou, kam směřujeme? Západ v tomto ohledu upadá, trochu se opožděje, ztrácí se... Zamysleme se nad ekonomickou stránkou: daří se mu dobře, ale zamysleme se nad politickým a mystickým duchem Schumana, Adenauera, De Gasperiho, těchto velikánů: kde jsou dnes? Jsou tu i někteří skvělí, ale ti nemohou společnost posunout kupředu. Západ potřebuje mluvit, respektovat sám sebe, a pak je tu nebezpečí populismu. Co se děje v takovém společensko-politickém stavu? Rodí se mesiáši: mesiáši populismu. Pozorujeme nyní, jak se rodí populismy, myslím, že jsem několikrát zmínil knihu od Ginzberga Syndrom 1933: přesně vypráví, jak se rodí populismus v Německu po pádu výmarské vlády. Tak se rodí populismy: když je polovičatá úroveň bez síly a někdo slibuje mesiáše. Nemyslím si, že jsme to my, lidé ze Západu, kdo na nejvyšší úrovni pomáhá jiným národům – jsme snad trochu v dekadenci? Možná ano, ale musíme si vzít zpět hodnoty, hodnoty Evropy, hodnoty otců zakladatelů, kteří založili Evropskou unii, těch velkých. Nevím, jsem trochu zmatený, ale myslím, že jsem odpověděl.

Loup Besmond de Senneville:

A co eutanazie?

Zabíjení není lidské, tečka. Pokud zabíjíte záměrně, ano... nakonec budete zabíjet víc a víc. Zabíjení přenechme šelmám.

Iacopo Scaramuzzi, LA REPUBBLICA

Vrátím se k poslední otázce: ve svých projevech jste hodně zdůrazňoval spojení mezi hodnotami, náboženskými hodnotami a životaschopností demokracie. Co podle vás chybí našemu kontinentu, Evropě? Co by se měla naučit z jiných zkušeností? A jestli dovolíte, dodal bych jednu věc, protože za několik dní se v Itálii uskuteční demokratické hlasování a bude se volit nová vláda. Až se setkáte s příštím premiérem nebo premiérkou, co jim doporučíte? Co považujete za priority pro Itálii, jaké jsou vaše obavy, jakým rizikům je třeba se vyhnout?

„Myslím, že jsem na to odpověděl už při své poslední cestě. Setkal jsem se se dvěma italskými prezidenty nejvyšší úrovně: Napolitanem a současným prezidentem, kteří jsou

skvělí. Ostatní politiky neznám. Při své poslední cestě jsem se jednoho ze svých sekretářů zeptal, kolik vlád měla Itálie v tomto století: dvacet. Nedokážu si to vysvětlit. Neodsuzuji ani nekritizuji, jen si to neumím vysvětlit. Pokud se takto mění vlády, je třeba si položit mnoho otázek, protože být politikem, velkým politikem, je dnes obtížná cesta. Míním politika, který se vydává všanc za hodnoty, velké hodnoty své vlasti, a nehraje za vlastní zájmy, křeslo, pohodlí... Všechny země, včetně Itálie, mají hledat velké politiky, schopné dělat politiku, což je umění. Politika je ušlechtilé povolání. Myslím, že jeden z papežů, nevím, zda Pius XII. nebo svatý Pavel VI., řekl, že politika je jednou z nejvyšších forem lásky. Musíme usilovat o to, abychom našim politikům pomohli udržet úroveň vysoké politiky, nikoliv politiky nízké, která vůbec nepomáhá a spíše táhne stát dolů, ochuzuje ho. Politika v evropských zemích by se dnes měla zabývat například problémem demografického propadu, průmyslového a přírodního rozvoje, problémem migrantů... Politika by měla brát problémy vážně, aby se mohla posunout vpřed. Mluvím o politice obecně. Nerozumím italské politice: jen ten počet dvaceti vlád za dvacet let je trochu zvláštní, ale každý má svůj způsob, jak tančit tango... můžete tančit tak či onak a politika se tančí tak či onak. Evropa musí získat zkušenosti odjinud, některé budou lepší, jiné ne. Musí však být otevřená, každý kontinent musí být otevřený zkušenostem ostatních“.

Elise Allen, CRUX

Děkuji vám, že jste dnes večer s námi. Včera jste na kongresu hovořil o důležitosti náboženské svobody, a jak víte, ve stejný den přijel do města také čínský prezident, kde je tato otázka již dlouhou dobu velmi znepokojující, zejména nyní v souvislosti s procesem proti kardinálu Zenovi. Považujete proces proti němu za porušení náboženské svobody?

„Pochopit Čínu trvá století a my sto let nežijeme. Čínská mentalita je mentalitou bohatou, a když trochu onemocní, ztratí své bohatství, dopouští se chyb. Abychom si porozuměli, zvolili jsme cestu dialogu, otevřenou dialogu. Existuje bilaterální vatikánsko-čínská komise, která postupuje dobře, pomalu, protože čínský rytmus je pomalý, mají na to věčnost: jsou to lidé nekonečně trpělivosti. To víme ze zkušeností, které máme z dřívějších: vzpomeňte na italské misionáře, kteří tam jezdili a byli uznáváni jako vědci; vzpomeňte také na dnešní mnohé kněze nebo věřící lidi, kteří byli povoláni čínskou univerzitou, protože to dává hodnotu tamní kultuře. Není snadné pochopit čínskou mentalitu, ale je třeba ji respektovat, já ji vždy respektuji. A tady ve Vatikánu existuje komise pro dialog, která dobře funguje, kardinál Parolin jí předsedá a je to člověk, který toho o Číně a čínském dialogu ví v současné době nejvíc. Jde to pomalu, ale stále se činí kroky kupředu. Necítím se na to, že bych měl popsat Čínu jako nedemokratickou, protože je to tak složitá země... Ano, je pravda, že jsou věci, které nám připadají nedemokratické, to je pravda. Myslím, že kardinál Zen půjde v těchto dnech k soudu. Říká, co cítí, a jak vidno, tam to má svá omezení. Spíše než přesně vymezovat, protože je to těžké a nemám pocit, že bych měl hodnotit na základě dojmů, se snažím podpořit cestu dialogu. V dialogu se pak vyjasňuje mnoho věcí, a to nejen církevních, ale i z jiných oblastí, například rozsah Číny. Guvernéři jednotlivých provincií se odlišují, v Číně jsou různé kultury, je to gigant, pochopit Čínu je obrovská věc. Nesmíme však ztratit trpělivost, i když je to náročné. Musíme pokračovat s dialogem. Osobně se snažím zdržet nějaké definice.. ale pojďme dál“.

Elise Allen, CRUX

A co Si Ťin-pching?

„Byl tam na státní návštěvě, ale neviděl jsem ho“.

Maria Angeles Conde Mir, ROME REPORTS

V prohlášení, které podepsali (na mezináboženském kongresu, pozn. red.), všichni představitelé zdůrazňují výzvu vládám a mezinárodním organizacím, aby chránily lidi pronásledované kvůli jejich etnickému původu nebo náboženství. To se bohužel děje v Nikaragui. Víme, že jste o tom mluvil 21. srpna při modlitbě Anděl Páně. Možná byste ale mohl připojit ještě něco navíc pro katolické národy, zejména v Nikaragui. A dále – na této cestě jste (ze zdravotního hlediska) působil dobrým dojmem. Rádi bychom proto věděli, zda po této cestě uskutečníte odloženou návštěvu Afriky a zda jsou v plánu další cesty.

Všechny zprávy o Nikaragui jsou jasné. Probíhá zde dialog. Proběhla jednání s vládou, byl navázán dialog. To neznamena schválení nebo nesouhlas se vším, co tamní vláda dělá. Nikoli. Probíhá dialog a je třeba řešit problémy, které tam nyní jsou. Očekávám, že se vrátí alespoň sestry Matky Terezy. Tyto ženy jsou skvělé revolucionářky, ale jejich revolucí je evangelium, s nikým neválčí! Naopak, všichni je potřebujeme. (*Jejich vyhoštění, pozn. překl.*) je gesto, kterému nikdo nerozumí... Doufejme však, že se vrátí a že bude dialog pokračovat. Dialog se nikdy nesmí zastavit, ačkoli některým krokům nelze porozumět, například odnětí souhlasu nunciovi je z diplomatického hlediska závažná věc. Onen nuncius je dobrý člověk, který byl nyní jmenován někam jinam. Tyto věci je těžké pochopit a také vstřebat. Ale v Latinské Americe takové situace nastávají na jedné či druhé straně.

Co se týče cestování: je to obtížné. Koleno se stále nezahojilo. Je to těžké, ale příští cestu vykonám (*odkaz je na plánovanou cestu do Bahrajnu v listopadu tohoto roku, pozn. red.*). Pak jsem nedávno mluvil s monsignorem Welbym (*anglikánský primas, arcibiskup z Canterbury, pozn. red.*) a zvážili jsme únor jako vhodnou možnost k cestě do Jižního Súdánu. A pokud pojedou do Jižního Súdánu, pojedou také do Konga. Pokoušíme se o to. Musíme jett všichni tři společně: hlava skotské církve, monsignor Welby a já. Nedávno jsme měli videokonferenci na toto téma....

Alexej Gotovskij, EWTN

Děkujeme, Svatý otče, že jste navštívil naši zemi. Chtěl bych se zeptat: jak mohou katolíci žijící v Kazachstánu, kde převažují muslimové, v tomto kontextu evangelizovat? A je něco, co vás inspirovalo, když jste viděl katolíky v Kazachstánu?

„Inspirovalo... to nevím... ale byl jsem dnes v katedrále šťastný, když jsem viděl katolíky tak nadšené, šťastné, radostné. Takový dojem jsem získal o kazašských katolících. A pak soužití s muslimy: na tom se dost pracuje a pokročili jsme v něm, a to nejen v Kazachstánu. Zmiňme některé severoafrické země, kde je dobré soužití... například v Maroku. V Maroku probíhá docela dobrý dialog. Chtěl bych se ještě zastavit u mezináboženského setkání. Někdo mě kritizoval a namítal, že je to podněcování, pěstování relativismu. Nejednalo se nicméně o žádný relativismus! Každý měl svůj názor, každý respektoval postoj druhého, ale vedli jsme dialog jako bratři. Protože pokud není dialog, buď nastupuje nevědomost, anebo válka. Lepší je žít jako bratři, máme jedno společné,

všichni jsme lidé. Žijme tedy jako dobře vychovaní lidé a hovořme o svých názorech. Dohodněme se, promluvme si, poznejme se. Mnohokrát jsou tyto nepochopené takzvané „náboženské“ války důsledkem nedostatku znalostí. A to není relativismus, nezříkám se své víry, když mluvím s vírou jiného, naopak. Ctím svou víru, protože jí naslouchá jiný a já naslouchám té jeho. Obdivoval jsem, že tak mladá země, která má tolik problémů, například s klimatem, dokázala uspořádat sedm ročníků takového setkání: světového setkání, kde byli Židé, křesťané, muslimové, východní náboženství... U stolu bylo vidět, že všichni spolu mluví a naslouchají si s respektem. To je jedna z dobrých věcí, které vaše země udělala. Ačkoli leží poněkud stranou, dokázala svolat takové setkání, které na mne zapůsobilo tímto dojmem. Vaše hlavní město se skví prvotřídní architektonickou krásou. Dále mne zaujala také starostlivost vašich vládních představitelů – předseda Senátu vedl mezináboženský kongres, ale pak si našel čas, aby mě seznámil s jedním mladým zpěvákem, kterého určitě znáte a který je velice otevřený kultuře. To jsem nečekal a rád jsem vaši zemi a národ poznal“.

Rudolf Gehrig EWTN

Svatý otče, mnohé církve v Evropě, například německá církev, trpí vážným úbytkem věřících, mladí lidé už zřejmě nejsou ochotni chodit na mši. Jak moc vás tento trend znepokojuje a co s ním chcete dělat?

„Je to částečně pravda, částečně je to relativní. Je pravda, že duch sekularizace a relativismu vede ke zpochybnování, to je pravda. V první řadě musíte být důslední ve své víře. Pomysleme, že pokud nějaký biskup nebo kněz není důsledný, mladí lidé to vycítí... a pak nazdar! Když církev, ať už je jakákoli, v jakékoli zemi nebo v jakémkoli odvětví, myslí spíše na peníze, rozvoj, pastorační plány, a nikoli na pastorační práci, a vydá se touto cestou, lidi to nepřitáhne. Když jsem před třemi lety napsal dopis německému lidu, našli se pastýři, kteří ho zveřejnili a šířili mezi lidmi. Pokud se našel nějaký farář blízký lidu, řekl si, že lid musí vědět, co si papež myslí. Myslím, že pastýři musí jít vpřed, ale pokud ztratili pach ovcí a ovce ztratily pach pastýřů, tak se dál neposunete. Někdy, mluvím obecně o všech, nejen o Německu, lidé přemýšlejí o tom, jak obnovit a zmodernizovat pastorační práci: to je v pořádku, ale musí vždy zůstat v rukou pastýře. Pokud je pastorační práce v rukou pastoračních „znalců“, kteří zde vyjadřují své názory a prohlašují, co by se mělo udělat... (*nepohneme se kupředu, pozn. red.*). Ježíš vytvořil církev s pastýři, nikoli s politickými vůdci. Vytvořil církev s nevědomými lidmi: dvanáct jich bylo a jeden neznalejší než druhý a církev pokračovala dál. Proč? Protože stádece poznalo pastýře po čichu a pastýř poznal po čichu své stádece. To je onen nejhlubší vztah, na který hledím, když v nějakém místě, v nějaké provincii nastane krize... Ptám se sám sebe: je pastýř v kontaktu se stádcem, je mu nablízko? Má toto stádo pastýře? Problémem jsou pastýři. K tomu bych vám doporučil přečíst si komentář svatého Augustina o pastýřích, přečtete ho za hodinu, ale je to jedna z nejmoudřejších věcí, která byla pro pastýře napsána, a díky ní můžete toho či onoho pastýře hodnotit. Nejde o modernizaci: samozřejmě je třeba aktualizovat metody, to je pravda, ale pokud chybí pastýřské srdce, nefunguje žádná pastorační práce. Opravdu žádná“.

KARDINÁL KRAJEWSKI POČTVRTÉ NA UKRAJINĚ

Rozdávání pomoci pod ruskou palbou

Vatikánský almužník Konrad Krajewski v současné době již počtvrté z papežova pověření poskytuje humanitární pomoc na Ukrajině. Tuto sobotu však prožil obzvlášť intenzivní den: nejenže to bylo deváté výročí jeho biskupského svěcení, ale také se sám dostal pod palbu při předávání pomoci. „Útěk

nemá smysl, když nevíte, kam jít“, řekl po zdárném ukončení mise.

Kardinálův úkol byl jasný: ukázat papežovu blízkost, aby se lidé v této „absurdní válce“ necítili opuštěni, a zároveň tuto blízkost zprostředkovat prostřednictvím pomoci, potravin a ruženců. Tentokrát cestoval různými etapami přes Oděsu a Záporoží přímo do centra války. Cílem jeho mise byl Charkov, kde Ukrajina v současnosti dosahuje významných úspěchů. V sobotu jsme ho však zastihli v Záporoží, městě, které se stalo smutně proslulým kvůli ostřelování tamní jaderné elektrárny a následné hrozbě jaderné katastrofy. Jak kardinál zdůraznil, tato sobota je pro něj „zvláštním dnem, protože je to devět let, co jej Svátý otec jmenoval almužníkem a co byl vysvěcen na biskupa“. Biskupské svěcení přijal 17. září 2013 při mši svaté u oltáře Katedry v bazilice svatého Petra za přítomnosti papeže Františka. Přesně po devíti letech se z papežova pověření opět vydal na cestu, aby byl nablízku lidem trpícím absurdní tragédií války a konkrétně jim pomohl. Doprovázejí ho dva biskupové, jeden katolický a jeden protestantský, ale i vojenský konvoj, který je nevyhnutelný, když se svým plně naloženým mikrobusem vjíždí do oblastí, kam se „nikdo kromě vojáků nedostane“, protože střelba dopadá stále blíž. Právě v těchto místech však lidé potřebují pomoc nejnaléhavěji a jsou vděční zejména za konkrétní podporu v podobě potravin, ale také za pozornost, která jim ukazuje, že na ně celý svět v jejich těžké situaci nezapomíná.

Podle plánu konvoj s pomocí doručil potřebnou pomoc lidem už na první zastávce, ale na druhé ze zastávek se dostal pod přímou palbu, takže kardinál a jeho společníci museli utíkat do bezpečí: „Poprvé v životě jsem nevěděl, kam mám běžet... protože nestačí utíkat, musíte vědět, kam jít“, uvedl kardinál Krajewski.

Navzdory riskantní situaci nakonec vše dobře dopadlo a humanitární pomoc mohla být předána podle původního plánu - včetně ruženců požehnaných papežem: ti, kdo je

obdrželi, si je okamžitě pověsili na krk... Pro kardinála to byl zvláštní den v den výročí jeho biskupského svěcení: den uprostřed „nemilosrdné“ války, pro kterou, jak kardinál Krajewski řekl již na své předchozí misi během velikonočního tridua, se nedostává slz a slov. Dnes, opakuje, se člověk může pouze modlit: „Ježíši, důvěřuji ti!“

„Nemám slov, nemám slz“

Polský kardinál, kterého papež vyslal na Ukrajinu již počtvrté, se modlil nad mnoha těly pohřbenými v masových hrobech. I z bezprecedentní krutosti konfliktu mohl kardinál vidět milosrdenství těch, kteří trpělivě kopou do země, aby důstojně pohřbili oběti absurdní války. Před dvěma dny se dostal

Krajewski pod palbu, když spolu s dalšími lidmi rozvážel pomoc lidem, ale nebyl zraněn.

„Nemám slov, nemám slz.“ Kardinál Konrad Krajewski v této větě vystihuje význam těžkého dne, který zanechává srdce zatížené bolestí a který může odlehčit a pozvednout pouze modlitba. Z Charkova, kam dorazil včera večer, vypráví o dopoledni stráveném s monsignorem Pavlem Hončarukem, biskupem charkovsko-záporožské diecéze, v Izjumu, v lokalitě, kterou "právě opustili Rusové" a kde byly nalezeny ostatky asi 500 lidí.

"Byli jsme tam svědky toho, jak 50 mladých mužů, většinou policistů, hasičů, vojáků v bílých kombinézách, vykopávalo a odnášelo z hrobů, často společných, těla nebohých Ukrajinců, z nichž někteří byli zabiti před 3-4 měsíci, jiní tam byli pohřbeni teprve nedávno."

Člověka taková hrůza ohromí. "Já vím... je válka," vysvětluje kardinál Krajewski, "a válka nezná slitování, jsou i mrtví. Když jich ale vidím tolik na jednom místě, je to jistě něco, co se těžko popisuje a vysvětluje."

Těla odnášeli v tichosti, za emotivní a dojemné účasti.

Krajewski se dívá a vidí v těch, kteří jsou povoláni k bolestnému úkolu, lítost každého člověka:

„Jedna věc mě velmi dojala: ti mladí Ukrajinci vynášeli těla tak jemně, tak tiše, úplně potichu. Vypadalo to jako obřad, nikdo nemluvil, a přitom tam bylo tolik policistů,

vojáků... Nejméně 200 lidí. Všichni v tichosti, s neuvěřitelným pochopením pro tajemství smrti. Od těchto lidí se toho dalo opravdu hodně naučit.“

„Byl to opravdu dojemný okamžik, když jsem viděl, jak nosí těla. Zdálo se, že to dělají pro své rodiny, pro své rodiče, děti, bratry. S biskupem jsme chodili mezi nimi, já jsem se stále dokola modlil Korunku k milosrdenství, byli jsme tam nejméně tři hodiny. Nic jiného jsem dělat nemohl. Byl to 'obřad milosrdenství', zcela přirozený.“

„Zůstalo mi to i teď, když jsem zpátky v Charkově: stojím v kapli a myslím na tyto mladé lidi.“

Byl to náročný den, který poznamenala i návštěva policejní stanice, která sloužila jako mučírna.

„Věděl jsem, že tam uvidím tolik mrtvých, ale potkal jsem i lidi, kteří ukázali krásu, která se někdy skrývá v našich srdcích. Ukázali lidskou krásu na místě, kde by mohla být jen pomsta. Ale ne. Připomněl jsem si tak slova Písma svatého, že zlo musí být vždy přemoženo dobrem.“ Něco, co je jako balzám na rány této války.

PEKLO

Tomáš kardinál Špidlík, S.J., čestný občan Pustiměře

Hráli Mozartovo Requiem. Je to zážitek. Ale někdo přitom přece jenom zapochyboval. Zaznívá tu *Dies irae*, připomíná se tu hrozný den posledního soudu a my se přitom cítíme dobře a shodneme se, že je to krásné. Ostatně i čtení Dantovy *Božské komedie* vzbuzuje podobné city. Jeden francouzský myslitel píše, že Dante koná svou pouť peklem jako turista. Hřímání barokních kazatelů bylo jiného druhu. Otřásaly se přitom srdce strachem a někdy i okna silou kazatelových hlasivek. Považovalo se to za velmi účinné k nápravě zatvrzelých. Už v patristické době Nikón z Černé hory napomíná, aby se lidem nebrala bázeň z věčných trestů, jinak upadnou do všech druhů zla.

Ale ozývají se i hlasy opačné. Upozorňuje se na to, že se první křesťané modlili „*Maranatha, Přijď Pane Ježíši Kriste*“ (Zj 22,20), očekávali tedy poslední soud s radostí. Teprve ve středověku prý se z toho stal "den hněvu, pohromy a bídy". A dnes? Odbude se to poznámkou, že už to není téma moderní a že i teologové o existenci pekla pochybují. Jaké tedy máme zaujmout stanovisko, aby odpovídalo skutečně naší víře v evangelium?

Mnoho námitek proti skutečnosti věčných trestů pochází z představivosti. Italský spisovatel Papini to představuje takto. Blažení jsou v nebi, vidí v Bohu všecko, co je. Vidí také zavržené v pekle a mezi nimi jsou možná i jejich příbuzní. Nevzbouří se proti Bohu při tomto hrozném pohledu? Někteří scholastikové a později Kalvín tvrdili, že se ten smutný pohled na zavržené vyrovná radostným zjištěním, že zvítězila spravedlnost a že je každé zlo potrestáno. Na zemi zločinci unikli, Bohu po smrti neuniknou. Takový důvod ovšem nepřesvědčí všechny. Ruští myslitelé Fjodorov a Berďájev tvrdí, že je Dantův popis pekla výraz ducha pomstychtivosti, přeneseného ze světa do věčnosti.

Abychom se nezapletli do neskutečných představ, je potřeba hledět na skutečnost věčných trestů teologicky správně. Na prvním místě se musíme osvobodit od představy malířů, kteří nám prezentují Krista, jak háže hříšníky do pekel. Dokud žijeme na zemi, stále se k nám obrací milostivou tváří a volá: „Pojďte ke mně všichni!“ Po smrti se změní jeho tvář a stane se hrozným spravedlivým soudcem. Je taková změna u Krista myslitelná? Jistěže ne, ale není potřeba se takovými představami trápit. Smrt v Bibli není trest za hřích uložený dodatečně, který by se mohl změnit za jiný. Hřích sám je sebevražda, útok na život časný i věčný. Kristus přišel, aby nás od smrti vysvobodil. Jen on sám to může udělat.

Druhá představa, která nás mýlí, je představovat si peklo jako nějaké místo, kde jsou živí drženi jako v nějakém koncentračním lágru. Smrt není místo, ale stav člověka: žil a zemřel, dočasně nebo na věky. Jak k takové smrti dochází? Máme všichni v sobě možnost sebevraždy. Nosíme možnost pekla v sobě, odloučit se od Krista, který je život.

Přesto však se v tradici církve často doporučovalo rozjímat o pekle. Jak to dělat dnes? Francouzský pravoslavný teolog Olivier Clément dává tuto radu. Nemysli na peklo pro druhé lidi, to je proti lásce. To dělali vždycky heretici a tvrdili: „Pojď k nám, my jsme spaseni, ti druzí jsou určeni k zavržení.“ Bůh nás uchraň od takových představ. My musíme rozjímat o pekle svém vlastním. Je v nás totiž hrozná možnost odloučit se od Krista a zničit svůj vlastní život zde i na věčnosti. Sv. Antonín Poustevník říkal: „Ať jsou všichni spaseni! Já sám bych si mohl zasloužit zavržení.“ Na hoře Athosu žil před válkou pověstný starc Silván a ten dával tuto radu: „Setrvávej duchem v pekle, ale nezoufej!“ Je to trochu divný výrok, ale v naší souvislosti je pochopitelný. Je to rozjímání typicky křesťanské. Když pozoruji sám sebe a vidím svou slabost, nemohu nevidět, že by se v mém životě nevyskytly okamžiky, kdy bych se zoufale odloučil od Krista. To pak je peklo, věčná smrt. Ale přesto nezoufám, protože stále doufám, že mne Kristus uchrání.

S kardinálem Špidlíkem v kapli Redemptoris Mater ve Vatikánu, 13. června 2007. *Peregrinatio ad Limina Apostolorum*.

Podívejme se teď, jak tuto myšlenku vyjadřují křesťanští umělci. Máme ve Vatikánu dvě vnitřní kaple. Jedna je tzv. Sixtinská, mistrovské dílo Michelangela. Druhá je nová a má titul "*Redemptoris Mater - Matka Vykupitele*". Michelangelo vymaloval atletickou postavu mladého Krista, který silným gestem odsuzuje zavržené k věčnému trestu. Je to skutečně Kristus? Básník Vjačeslav Ivanov myslí, že je to spíš obraz mladistvé duše, která objevila ve světě zlo a cítí povinnost je vyhubit. Pravý Kristus je v kapli "*Redemptoris Mater*". Tam nehází Kristus lidi do říše smrti. Lidé jsou všichni v moci smrti, protože všichni umírají. Ale Kristus po dobu celých dějin sestupuje z nebe a podává ruku všem, kdo se chtějí zachránit, všechny chce vysvobodit z údolí stínů a smrti.

A co když někdo tu podanou ruku odmítne? Svobodný člověk se může svobodně zahubit. Jsou takoví lidé? Zbytečnými spekulacemi to nevyřešíme. V kapli Matky Vykupitele je v pravém rohu červená záclona. Je to tajemství, do kterého nevidíme. Bojme se jenom o sebe, abychom té strašné síle smrti, která je v nás, nedali se uskutečnit.

Z Berďajevových myšlenek o pekle

Berďajev tento postoj komentuje takto: Upni celou sílu svého ducha na vysvobození a vyvedení všech z pekla. Nejenže nevytvářej peklo svým postojem a působením, ale věnuj veškerou námahu tomu, abys je zničil. Nevytvářej peklo tím, že do něj vhazuješ "zlé". nepředstavuj si Boží království příliš lidským a pozemským způsobem jako vítězství "dobrých" nad "zlými" a jako oddělení "dobrých" na místě světla od "zlých" na místě temnoty... Nevytvářej peklo pro nikoho jak na tomto světě, tak ani na onom. Zbav se pomstychtivých instinktů, jež získávají vznešené a idealizované tvary a promítají se do celé věčnosti... Mohu vytvářet peklo pro sebe sama a, bohužel, dělám v životě příliš mnoho, abych je vytvořil.

Mohu vytvářet peklo pro sebe sama a dělám, bohužel, v životě příliš mnoho pro to, abych je vytvořil. Ale přesto doufám. Nesmím však vytvářet peklo pro druhé, dokonce ani pro jedinou bytost ... Citoval jsem již Gogolova slova: „Smutné je to, že v dobru není vidět žádné dobro“ ... Je velice málo dobra v dobru a v těch dobrých. A proto se ze všech stran připravuje peklo ... Je nespravedlivé svádět celou odpovědnost na "zlo" a na ty "zlé". "Zlo" a "zlí" se objevili, protože v "dobru" u "dobrých" bylo málo dobra. Nejenom "zlí" ale i "dobří" budou voláni k odpovědnosti na Božím soudu; tento soud se bude lišit od lidského. Je možné, že naše rozdělení "dobra" a "zla" se ukáže jako nepochopení. "Dobří" se budou muset zodpovídat za vytváření pekla - za to, že se spokojili s vlastním dobrem a svým pomstychtivým instinktům dali vznešený charakter, že bránili "zlým" pozvednout se z pádu a že je svými soudy uvrhli na cestu zkázy.

Je těžké pochopit a přijmout postoj zbožných křesťanů, kteří se s klidem smiřují s tím, že lidé kolem nich, mnohdy dokonce i jejich blízcí, budou v pekle. Nelze se smířit s tím, že člověk, s nímž piji čaj, je odsouzen k věčným mukám. Kdyby byli lidé více morálně citliví, nasměřovali by celou sílu své vůle i ducha k vysvobození z muk pekla každé bytosti, kterou někdy v životě potkali ... To znamená, že se nemohu spasit individuálně, v izolaci, ani si razit cestu do Božího království spoléhaje se na své vlastní zásluhy. Takové chápání spásy rozbíjí jednotu všehomíra. Ráj pro mne není možný, jestliže v pekle budou mí blízcí, příbuzní, nebo dokonce prostě lidé, s nimiž mi přišlo být v životě spolu ... Morální povědomí se probudilo spolu s Boží otázkou: „Kaine, kde je tvůj bratr Ábel?“ Uzavře se jinou otázkou: „Ábeli, kde je tvůj bratr Kain?“

Dopisy slavným osobnostem

Albino Luciani - bl. Jan Pavel I. (17. října 1912 - 28. září 1978)

RADOST VYVĚŘÁ Z LÁSKY - sv. Terezii z Lisieux.

Terezie z Lisieux (1873 - 1897), karmelitka. Známý spis "Dějiny duše" je její autobiografií.

"COR AD COR LOQUITUR" - u sarkofágu Jana Pavla I. v kryptách vatikánské baziliky, *Peregrinatio In Honorem Apostolorum Gentium Slavorum*, 9. července 2019, Řím, Itálie.

Milá malá Terezie,
v sedmnácti letech jsem poprvé četl Tvůj životopis, který jsi nazvala "Dějiny malé květinčky". Já bych ho spíš nazval "Dějiny pevné oceli", protože z každé řádky promlouvá silná vůle, pevná odhodlanost a mužná statečnost. Od chvíle, kdy sis zvolila cestu naprostého

sebeobětování Bohu, nic Tě na ní nezastavilo. Ani vnější ani vnitřní překážky a potíže. Vzpomněl jsem si na to, když mě jednou lékař poslal do nemocnice. Tehdy ještě neexistoval penicilin ani antibiotika. Pacient musel víceméně počítat se smrtí. Také mne se zmocnil strach, ale zastyděl jsem se, když jsem si uvědomil, že Terezie ve svých 23 letech, kdy se těšila plnému zdraví a životnímu elánu, dostala chrlení krve. Nezalekla se této zákeřné choroby, spíš ji radostně přivítala jako příležitost k větším obětem. Vymohla si dokonce povolení, aby i v nemoci mohla pokračovat a dokončit půst o chlebě a vodě. A ty se třeseš? To jsi kněz? Vzchop se a nebuď slaboch!

Když znovu pročítám Tvou knihu u příležitosti stého výročí Tvého narození (1973), jsem ještě víc ohromen, jak jsi dovedla milovat Boha a lidi. Sv. Augustin napsal: "K Bohu se nepřibližujeme kroky, ale láskou." Tys také nazvala svou cestu k Bohu "cestou lásky". Kristus řekl: "Nikdo nepřichází k Otci, nepřipoutá-li ho můj Otec." Podle těchto slov cítila ses "malým bezmocným neopeřeným ptáčetem, k němuž přiletěl orel - Bůh, aby je vynesl do výše na svých křídlech". Milost Boží nazvalas "výtahem", který nás rychle a bez námahy dopraví k Bohu. Cítila ses "příliš malá a slabá, abys mohla sama vystupovat po příkrém schodišti dokonalosti".

A přece se ani u Tebe tento "výstup" neobešel bez těžkostí. V posledních měsících života se Ti v duši náhle zatemnilo, že jsi neviděla už nic z toho, co Ti dřív bylo jasné. "Víra už není závoj, ale zeď," napsala jsi. Tělesné bolesti vystoupily natolik, že jsi doznala: "Kdybych neměla víru, vzala bych si život." Tvá oddanost Bohu v závratí utrpení se tím jen rozmáhala. "Mou cestou je oddanost dítěte, které bez bázně usíná v náruči Otcově." Tvé poslední slovo bylo: "Můj Bože, miluji Tě."

Nabídla ses Bohu jako oběť lásky. To vše Ti však nebránilo, aby ses neradovala z krásných a dobrých věcí světa. Před svou poslední nemocí jsi ráda malovala, psala básně a drobné divadelní scénky a svůj herecký talent jsi nejednou uplatnila na jevišti. Když se Ti v nemoci ulevilo, prosilas o čokoládový zákusek. Když jsi někdy při rozjímání únavou usnula, neupadalas do malomyslnosti pro svou nedokonalost. "Děti se líbí matce, i když spí."

Lásku k bližnímu projevovalas konáním drobných a všedních služeb především těm sestřám, za jejichž méně sympatickou tvář jsi viděla tvář Kristovu. A dělalas to všechno tak nenápadně a samozřejmě, že představená o Tobě napsala: "Jako se dovede ponořit do Boha při modlitbě i při práci, stejně tak dovede žertovat a vtipkovat při rekreaci, že nás všechny rozesměje."

Láska k Bohu vyžaduje pevné odvahy, která se musí častěji obnovovat. Tvůj krajan, maršál Foch, telegrafoval za bitvy na Marně: "Střed armády povoluje, levé křídlo se probíjí k ústupu, ale já přece útočím." Trochu bojovnosti a chuti riskovat neuškodí ani v lásce k Bohu. Ne nadarmo jsi považovala Janu z Arku za svou "sestru ve zbroji". Kristu se líbí naše skutky, vycházejí-li z milujícího srdce. Kristu se nelíbily pústem vyhublé tváře farizeů, protože srdcem byli daleko od Boha. "Láska nesmí spočívat v citech, ale v činech. Bůh nepotřebuje naše skutky, ale naši lásku!" To jsi výborně napsala.

Současně s Bohem můžeme milovat mnoho jiných věcí, ale pod podmínkou, že je nebudeme milovat proti Bohu, či stejně jako Boha, nebo víc než Boha. Jinými slovy - láska k Bohu nevylučuje jinou lásku, ale musí mít před ní přednost. Aspoň podle stupnice hodnot. Jakub se zamiloval do Rachel. Sedm roků se o ni ucházel a Písmo praví, že mu to připadalo "jako několik dní". A Bůh proti tomu nic nenamítal. Naopak! Schvaloval to a Jakubovi žehnal. To ale neznamená, že všechny lásky světa by se měly požehnat a pokropit svěcenou vodou. Někteří moralisté by rádi posvětili tzv. "novou sexuální morálku". Chtěli-li však křesťané předejít zmatku a rozkladu, ať pozorně naslouchají učitelskému úřadu církve, který za přispění Ducha sv. dbá, aby neporušené Kristovo učení dalo se vhodně uplatnit i v dnešní době.

Hledat Kristovu tvář ve tváři bližního je zárukou, že to s láskou k bližnímu myslíme vážně, že se neohlížíme na antipatie a různost názorů a nesklouzneme na pouhou lidumilnost. Kdo miluje Boha opravdově, nemůže nemilovat lidi, kteří náleží do Boží rodiny. I když jsou protivní, zlí a nudní, láska si je dovede proměnit. Láska má často cenu nejen velkých bankovek, ale i drobných mincí. Neměl jsem nikdy možnost vrhnout se do rozbouřených vln, abych zachránil tonoucího. Ale často jsem byl požádán, abych někomu něco půjčil, napsal dopis nebo poradil. Nikdy jsem nepotkal vzteklého psa, ale často mne napadaly mouchy a komáři. Nikdy jsem nebyl pronásledován a bit, ale často jsem byl rušen křikem z ulice, naplno zapnutým rádiem, ba i mlaskáním při společném jídle. Nerozčilovat se, mít pochopení a udržet si klid a úsměv za takové situace, znamená milovat bližního bez velkých slov, opravdově a upřímně. Takovou láskou vynikal Kristus. Jak jen byl trpělivý, když se dohadovali apoštolové. Stále připravený někoho povzbudit a pochválit. "Nenašel jsem takovou víru v Izraeli," řekl setníkovi a ženě kananejské. A apoštolům: "Vytrvali jste se mnou v mých zkouškách." Hájil hříšníky jako Zachea, cizoložnou ženu, Máří Magdalenu. Dovedl se vžít do jejich situace, trpět s nimi. Následovala jsi Kristův příklad v Lisieux, my ho musíme následovat ve světě.

Carnegie vypráví, jak jistá žena připravila svému muži a dětem prostřený stůl ozdobený květinami, ale na každém talíři byla jen hrstka sena. "Dnes máme seno?" - "Hned vám

přinesu jídlo. Nejdříve vám však něco povím. Léta vařím a snažím se, aby jídlo nebylo jednotvárné. Jednou je rýže, podruhé hovězí se zeleninou, jindy pečeně na rožni. To nám to chutná! Jsi výtečná kuchařka! Taková slova jsem od vás ale nikdy neslyšela. Uvažte, že nejsem přece z kamene a že se nedá pracovat bez slova uznání a povzbuzení. Jen tak pro "krásné oči".

Ke křesťanské lásce náleží radost. O tom už zpívali andělé v Betlémě. Radost je podstatou evangelia, radostné zvěsti. Sv. Terezie z Avily soudila: "Smutný svatý je opravdu smutný svatý." A Dominik Savio: "Staňme se svatými s radostí." Radost se stává projevem lásky, rozdáváme-li ji. Uměla jsi ji výtečně rozdávat ve chvílích rekreace na Karmelu v Lisieux.

Podle legendy zemřel náhle jistý Ir a objevil se před soudem Božím. Srdce se mu sevřelo, když pomyslel, že bilance jeho života je značně hubená. Postavil se před Krista do řady a poslouchal, jak probíhá soudní řízení. Kristus nahlédl do silné knihy a povídá prvnímu: "Měl jsem hlad a dals mi najíst. Výborně! Běž do nebe!" Druhému: "Měl jsem žízeň a dals mi napít." Třetímu: "Byl jsem v žaláři a navštívils mě." A tak to pokračovalo. Pokaždé, když někdo odcházel do nebe. Iru bylo stále úzkostněji. Nedal nikomu ani jíst, ani pít, nenavštívil žádného nemocného. Konečně přišla řada na něho. Celý se chvěl, když viděl, jak Kristus otvírá knihu jeho života. Ale Kristus pozvedl oči a říká mu: "Moc toho tu napsáno není, ale přeci tu něco je. Byl jsem smutný, skleslý a tys přišel a vyprávěl jsi mi veselé příběhy, abys mě rozesmál a pozvedl mou náladu. Tak jdi do nebe!" Je to jen vtipná legenda, ale dobře postihuje, že nemáme opomíjet a podceňovat žádný způsob lásky k bližnímu. Terezie, Tvá láska k Bohu (a pro Boha k bližnímu) byla opravdu Boha důstojná. Naše láska se jí musí podobat. Kéž je to tedy plamen lásky, který rozžehne všecko, co je v nás veliké a čisté a odstraní a spálí všecko, co je v nás nízké a vzpurné.

NEJLEPŠÍ ĎÁBLOVA LEST - Christopheru Marlovovi.

Christopher Marlove, anglický dramatik (1564 - 1593), předchůdce Shakespeara, zdramatizoval německé lidové vyprávění o doktoru Faustovi z Wittenberka, který upsal svou duši d'áblu.

Vážený básníku,

poprvé jsem se s Vámi setkal při četbě básníka Carducciho. Předstíral, jak sedí v kočáře a sleduje proud nějaké toskánské řeky. Vyhublí koně pádí krajinou, tma narůstá, přeprchává a básník je zahloubán do jedné z Vašich knih. Dostal z ní asi halucinace, protože napsal: "Z té hnusné četby vychází pachut' děsivého smutku jako z úst spícího muže, který vypil hodně piva." Na jednom místě se mu četba tak zprotivěla, že hodil Vaši knížku velkým obloukem do vody a zvolal: "Táhni k čertu, Marlove!" Tehdy jsem byl ještě mladý a hrozně mě zajímalo, co asi v knize bylo napsáno. Z vody jsem ji nemohl vytáhnout, ale snad ji vylovím v některé knihovně. A také se mi podařilo dostat do rukou Faustovu tragédii.

Opravdu, něco hrozného a otřesného. Už na prvních stránkách jsem se dočetl o smluvních podmínkách mezi Faustem a d'áblem. Faust se upsal magii a může v budoucnu

vystupovat jako duch v lidské podobě. Mefisto mu bude ve všem k službám a obstará mu všechno, co se mu zachce. Přitom ve Faustově světnici a domě zůstane neviditelný. Zjeví se mu v každé době a takovým způsobem, jak si bude přát.

"Já, Jan Faust, upisuji duši i tělo Luciferovi a jeho vyslanci Mefistovi. Mimo to přenechávám Vám právo, že po uplynutí 24 let si můžete odnést Jana Fausta s tělem i duší a se vším, co má, na kterékoliv své místo. Jan Faust, vlastní rukou."

Když jsem drama dočetl, napadlo mě: Marlov je nepochybně nadaný básník, který dovede vyděsit, ale není jeho ďábel příliš hloupý a jeho Faust příliš ztřeštěný, že přistoupili na takovou smlouvu? Dnes už to vím. Ďábel byl opravdu hlupák a Faust ztřeštěnec. Ještě štěstí, že taková smlouva nikdy neexistovala. Ale jsou i takoví, kteří říkají: "Štěstí, že ďábel neexistuje."

Vás, Marlove, bude toto moderní popírání ďábla pramálo zajímat. Pokud jsem správně rozuměl, přikláněl jste se k tomu už před 450 lety. Mně to však vůbec není lhostejné. Souhlasím s básníkem Baudelsirem - který stejně jako Vy nebyl upečen z mouky, z níž se připravují hostie - že "nejlepší ďáblová lest spočívá v tom, že namlouvá lidem, že vůbec neexistuje". Jako jeden z hlavních aktérů dějin snaží se ďábel inkognito procházet světem, dává se lidmi popírat, aby tím víc podněcoval vůči Bohu. Částečně se mu to daří.

Důkazem toho je následující případ. Před časem papež velmi vážně upozornil na existenci ďáblu, když prohlásil, že ďábel existuje nejen jako zlo takové, ale jako osobní zlo. Sice neviditelné, zato však velmi aktivní, které využívá každé příležitosti lidem co nejvíc uškodit. Řeč papežova vyvolala hlasitou odezvu. Některé noviny a časopisy, které se najednou povýšily na teologickou literaturu, usoudily, že není třeba papeže brát vážně, vytahovat středověké mýty a klást meze pokrokové teologii, která vymezila ďáblu místo v nepatrném "kulturním" koutku. Dokonce vyšla kniha "Papež a ďábel", v níž ďábel je opravdu jen přívěskem. Hlavním tématem je služba Pavla VI. církvi a světu, doložená sice několika daty a objektivními výsledky bádání, ve skutečnosti však kniha prozrazuje naprostou neschopnost autora rozumět věcem církve. Zcela povrchním a tendenčním líčením snaží se vmlouvat se lidem a vnucovat jim své falešné názory.

Pozitivněji dopadla reakce "velkorysých teologů", kteří prohlásili, snad se zaťatými zuby, že katolík nemůže popírat existenci ďáblu, když o něm mluví bible tak zjevně. A o to právě běží. Bible k tomuto tématu má jediná co říci správného. Je až zarážející, jak Starý zákon věnuje málo místa ďáblu, ačkoliv orientální náboženství překypují naukou o démonech. Snad se svatopisci obávali, aby neoslabili monoteismus a nebo nezfalšovali problém zla. V Novém zákoně se častěji setkáváme s pojmy "démoni", "zlí duchové", "nečistí duchové", "zlo", "pokušitel". Tito "duchové" se staví proti příchodu Božího království a uvádějí lidi v pokušení jako kdysi Krista na poušti.

Podle sv. Jana je Ježíšovo utrpení jedinečným bojem proti ďáblu. Ve Skutcích apoštolů se píše, že jejich kázáním boj mezi královstvím Božím a satanovým pokračuje. Ježíš a jeho posluchači označují ďábla za původce slepoty, němoty a hluchoty, ochrnutí a duševních chorob. Ježíš neléčil tyto nemoci magickými nebo zaklínacími formulkami, nýbrž pouhým gestem. Sv. Pavel často hovoří o moci ďáblů, který pokouší různým způsobem - přeměňuje se v anděla světla, aby lépe mátl křesťany. Pavel sám se cítí poličkován andělem satanovým, kterého blíž nepopisuje. Ale neleká se, protože moc temnoty nás nemůže odloučit od lásky Kristovy. Praví, že Ježíš nás osvobodil od moci ďábla a že na konci budou křesťané soudit anděly.

Ještě barvitěji líčí demony kniha Zjevení. Popravdě řečeno, boje a vítězství andělů nad demony nelze snadno vyložit. Tato kniha poznamenala naukou o démonech první křesťanská staletí. Hovoří často o "Isti". Bůh skryl své božství v lidské přirozenosti Kristově. "Děbel to netušil a dal se chytit jako hloupá ryba na udici," praví papež Řehoř. "Chytil se jako mlsná myš do pasti kříže," říká svatý Augustin. Sv. Cyril Jeruzalémský mluví o jedu, který d'ábel polkl a který ho nutí, aby vyplivoval duše, které zajal.

Tématu svůdného a podvodného d'ábla se ujali také umělci. Vám se jejich téma, Marlove, nezamlouvá, protože jste svého Fausta nechal navěky ve spárech d'áblových. Ale docela jinak je tomu u Danta a Goetha.

U Danta nacházíme postavu exkomunikovaného Buoconta de Montefeltro, jak na něj d'ábel čeká jako na svou kořist. Ale Buoconte před smrtí dostal spásnou myšlenku. Začal vzývat Pannu Marii. Anděl se ujímá jeho duše a d'áblovi nezbylo než zavolat: "Ty tam z nebe, proč mi ho bereš?"

U Goetha je Mefisto, který se po léta snažil vyhovět mladému i starému Faustovi, také voděn za nos. V poslední chvíli sestupují andělské kůry, přemohou vojsko d'áblovo a zachrání Fausta. Mefisto rozčileně křičí: "Hanebně jste mě obrali o skvělou duši, kterou jsem měl v zástavě."

"Bůh nikoho nepodvádí", říkával Mefisto. Ale Mefisto se svou družinou nepřestává podvádět. Tímto tématem se obírali v prvních stoletích církve Otcové pouště. Poušť byla pro ně útočištěm před korupcí světa, v tichu a samotě mohl Bůh lépe promlouvat k jejich srdci. Poušť byla pro ně bojištěm, kde měřili své síly s d'áblem, aby ho odehnali, jak to udělal kdysi Ježíš. Domnívali se, že si d'ábel činí nároky na poušť jako na své pravlastní obydlí. "Táhni z našeho území!" křičeli démoni na sv. Antonína a stavěli mu do cesty stovky překážek, aby se nedostal do jejich posledního útočiště a nemohl zde zabydlit mnichy. Proslavili se nehoráznými činy, které natropili sv. Antonínovi. Byli denním chlebem každému poustevníkovi. S údivem o nich naslouchali zbožní poutníci, kteří navštěvovali Otce pouště. Např. když sv. Pachomius poklekal k modlitbě, d'ábel před ním začal kopat jámu, když pracoval, d'ábel se před něj postavil v podobě kohouta a kokrhal mu přímo před nosem, když se modlil, vyskakoval na něho s řevem vlka nebo lišky. Sv. Makarius si na cestě k pohanskému chrámu zastrkával do písku větvičky, jimiž si poznamenával zpáteční cestu. Zatím co spal, d'ábel mu je vytrhal a podložil pod jeho hlavu jako polštář.

Jednoduše řečeno: "Mnich vítězí nad d'áblem, jen když bdí a modlí se." I když nejsou příběhy v životopisech poustevníků historické, spíš poučné, někteří věřící je přesto považovali za historické a opět za výlučně legendární, což vedlo nakonec k zlehčení víry v d'ábelskou moc a lest.

Ve středověku zas připisovali d'áblovi všechny možné neplechy, jimiž sužoval hlavně lidi Bohu zasvěcené. Řeholnice uzří v bedně místo nasbíraného salátu sedět d'ábla. Řeholník se kochá zpěvem ptáka a v písni vězí d'ábel. Dokonce v obrázcích v modlitebních knihách se uhnízdil d'ábel. I v cingulu, kterým je mnich přepásán. Ba co víc! D'ábel znásilňuje panny a plodí v nich proklaté syny. Náboženství středověku často překračuje hranice únosnosti a přivádí k pověrám.

Robert I., normanský kníže, dostal přezdívku "d'ábel", protože se věřilo, že jeho válečná vášeň se zrodila z d'ábla. Přes všechny výstrahy a zákroky církve se často v dějinách spojovala víra s magií. V 16. a 17. století se dokonce ještě věřilo v čarodějnictví.

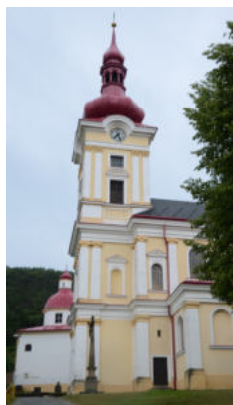
Čarodějnice prý mohou rozpoutat pekelné síly proti svým nepřátelům. Posedlé ženy, které v noci zmizely, se prý zúčastňovaly d'ábelských bohoslužeb.

Jak si to vše vysvětlit? Nebyla v tom jen lidská zloba, spíš nevědomost z nedostatku víry. Přesněji řečeno, naivita pisatelů, kteří lehkovážně přejímali nezaručené a neověřené zprávy a pověrečnými představami podkládali Boží slovo. Byly to psychologické a patologické jevy, které byly posuzovány očima víry místo vědy. Nelze však s těmito výstřelky, přehmaty a bludy odmítat všecko.

Existence d'ábla jako neviditelné bytosti není větším problémem než existence Boha a andělů. Nemusíme se obávat, že d'ábel má moc nad člověkem, který věří, že Kristus nad d'áblem zvítězil. Na kříži jeví se Kristus poražen, ve skutečnosti zvítězil. Dokázal to svým zmrtvýchvstáním. Nejsme v podobné situaci? Mnohá pokušení, zkoušky a potíže doléhají tvrdě na nás a srážejí nás k zemi. Ale s pomocí Boží můžeme zvítězit.

**FARNOST EUCHARISTII, MODLITBOU, DOBROČINNOSTÍ ŽIJE.
PROSÍM S VDĚČNOSTÍ - PAMATUJTE DAREM NA RODINU SVÉ FARNOSTI:**

**ŘÍMSKOKATOLICKÁ FARNOST PUSTIMĚŘ:
číslo účtu: 1560129309/0800**

**ŘÍMSKOKATOLICKÁ FARNOST DRYSDICE:
číslo účtu: 1560130369/0800**

**ŘÍMSKOKATOLICKÁ FARNOST PODIVICE:
číslo účtu: 1560131329/0800**

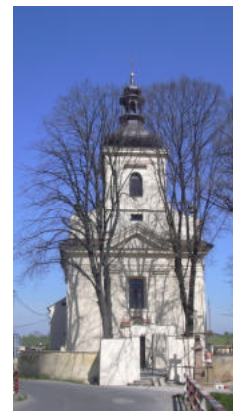
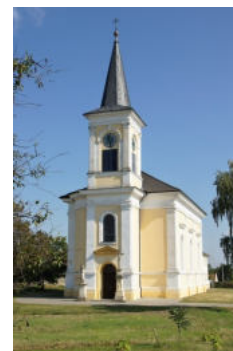

**ŘÍMSKOKATOLICKÁ FARNOST TOPOLANY:
číslo účtu: 1560196309/0800**

**SVŮJ DAR NAVÍC MŮŽETE ODEPSAT Z DANÍ!
POŽADAVEK NA POTVRZENÍ PRO ODPIS ZAŠLETE NA EMAIL:
josef.benicek@seznam.cz**

PÁN BŮH ZAPLAŤ ZA VÁŠ DAR A ŽEHNEJ VÁM!

FARNÍ INFORMÁTOR, XXIX. ročník, týdeník pro vnitřní potřebu farností PUSTIMĚŘ, DRYSDICE, PODIVICE, TOPOLANY (tel.517356351, Email: josef.benicek@seznam.cz). Vychází každou neděli díky Božímu požehnání, mému namáhání a vašemu finančnímu přispívání. Na mě pamatujte v modlitbě a na svůj příspěvek u pokladny v kostele – „Příspěvky na Farní Informátor“ označené (resp. na účet farnosti u ČS a.s., Vyškov, č.ú.: 1560129309/0800), neboť bez toho, jak každý nepochybně ví, by letošní ročník mohl být i poslední. **Díky sponzorům**
dotovaná cena: 30,-Kč/ks Tisk: MORAVIATISK spol s r.o. Ve formátu pdf na <http://www.pustimer-farnost.cz>.

"Když jsem šel k Janu Pavlu II., vždy jsem musel mít připraveny aspoň dva vtipy

TOMÁŠ KARDINÁL ŠPIDLÍK, S.J.,
čestný občan Pustiměře

I.

Sultán se rozhodne vyzkoušet, které náboženství dodává lidem nejvíc odvahy. Pozve zástupce všech náboženství na hostinu a při ní nechá ve vedlejší místnosti vypálit z děla. Všichni běží pryč - jen jeden zůstane sedět: Chaim Gurkernkern, zástupce Židů. "Alláh je veliký!", volá sultán, "a zrovna vám

Židům připisují zbabělost. Můj synu, přej si, co chceš!" - "Pane sultán, věnujou mi nové kalhoty!"

II.

Vědec povídá Bohu: „Bože, už nejsi potřebný. Věda postoupila tak daleko, že už i my vědci umíme udělat člověka z hlíny.“ „Tak to předved',“ povídá Bůh. Vědec začne nabírat ze země hlínu a Bůh na to: „Ale počkej, počkej, ber ze svojí hlíny!“

III.

Velmi nerad jsem chodíval na svatby, protože strýcové a tety mi vždy klepali na rameno a říkali: „Není už příště řada na tobě?“ Přestali s tím, až když jsem jim totéž začal říkat na pohřbech.

IV.

Na návštěvu k důchodci přišel kamarád. Sedí, povídají, manželka hostitele je obsluhuje a on pořád slyší, jak ji kamarád říká: „Ano, miláčku. Děkujeme, drahoušku. Drahá, dej nám ještě kávu.“ A tak dále. „To je úžasné, jak hezky ji po tolika letech manželství oslovuješ.“ Ten se k němu nakloní a tiše povídá: „No, víš, já jsem asi před třemi lety zapomněl, jak se jmenuje...“

V.

Vleze chlapík do vlaku a v kupé sedí dědoušek. Dají se do řeči a chlapík se ptá, kam dědoušek jede. „Ále, na sraz maturantů po 60 letech.“ „A kde ho máte?“ „Ále, jako vždycky - na Štrbském plese.“ „A kolik se vás po těch letech ještě schází?“ „No, abych řekl pravdu, posledních 8 let už jezdím jenom já.“

VI.

Víte, která je nejpříjemnější nemoc? – Jednoznačně skleróza. Nic Vás nebolí a každý den se dozvíte tolik nových věcí...!

POŘAD BOHOSLUŽEB: 24. září - 2. října 2022

DEN	LITURGIE	FARNOST	ÚMYSL MŠE SV.
SOBOTA 24. září	TOPOLANY-SOBOTNÍ MŠE SVATÁ S NEDĚLNÍ PLATNOSTÍ	TOPOLANY 18.00	za + Radka VONDRÁČKA
NEDĚLE 25. září	26. NEDĚLE V MEZIDOBÍ SVÁTOST KŘTU: HYNEK ŠTĚPÁN PETRŽELA	PODIVICE 8.00	za Boží ochranu, pomoc a požehnání pro celou rodinu
		DRYSICE - 9.30: za + Aloise ČTVRTNÍČKA, rodiče ČTVRTNÍČKOVY, ZAREMBOVY a prarodiče VYBÍRALOVY	
		PUSTIMĚŘ 11.00	za + rodinu LOUBALOVU, POSPÍŠILOVU a za živou a + rodinu NOVOTNOU
PONDĚLÍ 26. září	SV. KOSMA A DAMIÁN, MUČEDNÍCI	PUSTIMĚŘ 18.00	za + Františka POHLODKA, dvě manželky, rodiče a Boží požehnání pro rodinu
ÚTERÝ 27. září	SV. VINCENC Z PAULA, KNĚZ	PODIVICE 8.00	za Boží ochranu a požehnání pro rodinu GAJDUŠKOVU a MALÍKOVU
STŘEDA 28. září	SLAVNOST SV. VÁCLAV, MUČEDNÍK, HLAVNÍ PATRON ČESKÉHO NÁRODA	PUSTIMĚŘ 8.00	za + Ludmilu MIKULKOVOU, syna, živou a + rodinu MIKULKOVU a JURÁSKOVU
		DRYSICE 9.30	za + Annu a Vojtěcha NAVRÁTILOVY, syna a zetě
		PODIVICE 11.00	za + Václava MAREŠE a Boží požehnání pro jeho děti a rodinu
ČTVRTEK 29. září	SVÁTEK - SV. MICHAEL, GABRIEL A RAFAEL, ARCH.	PUSTIMĚŘ 18.00	za dary Ducha svatého pro ty, kdo vládnou
PÁTEK 30. září	SV. JERONÝM, KNĚZ A UČITEL CÍRKVE	PUSTIMĚŘ 18.00	za + rodinu BEDNÁŘOVU, SMEJKALOVU a ŠKOLAŘOVU
SOBOTA 1. října	SV. TEREZIE OD DÍTĚTE JEŽÍŠE, PANNA A UČITELKA CÍRKVE	PODIVICE 8.00	na poděkování Pánu Bohu za přijatá dobrodiní s prosbou o ochranu Panny Marie pro rodinu a přátele
	TOPOLANY-SOBOTNÍ MŠE SVATÁ S NEDĚLNÍ PLATNOSTÍ	TOPOLANY 18.00	za farnosti Topolany, Pustiměř, Drysice a Podivice
NEDĚLE 2. října	27. NEDĚLE V MEZIDOBÍ SVATÍ ANDĚLÉ STRÁŽNÍ PRAVIDELNÁ MĚSÍČNÍ SBÍRKA	PUSTIMĚŘ - 8.00: za + Annu a Břetislava PETŘÍČKOVY, živou a + rodinu a duše v očistci	
		DRYSICE - 9.30: za + Ludmilu a Jana RACLAVSKÝCH, Tomáše OSIKOVSKÉHO, Marii a Pavla ŠEVČÍKOVY, dar zdraví a Boží požehnání pro rodinu	
		PODIVICE - 11.00: za +Františka PIVODU, manželku, rodiče, dceru, syna, zetě a Boží požehnání pro rodinu	

POŘAD BOHOSLUŽEB: 1. - 9. října 2022

DEN	LITURGIE	FARNOST	ÚMYSL MŠE SV.
SOBOTA 1. října	TOPOLANY-SOBOTNÍ MŠE SVATÁ S NEDĚLNÍ PLATNOSTÍ	TOPOLANY 18.00	za farnosti Topolany, Pustiměř, Drysice a Podivice
NEDELE 2. října	27. NEDELE V MEZIDOBÍ SVATÍ ANDELE STRÁŽNÍ PRAVIDELNÁ MĚSÍČNÍ SBÍRKA	PUSTIMĚŘ - 8.00: za + Annu a Břetislava PETŘÍČKOVY, živou a + rodinu a duše v očistci	
		DRYSICE - 9.30: za + Ludmilu a Jana RACLAVSKÝCH, Tomáše OSIKOVSKÉHO, Marii a Pavla ŠEVČÍKOVY, dar zdraví a Boží požehnání pro rodinu	
		PODIVICE - 11.00: za +Františka PIVODU, manželku, rodiče, dceru, syna, zetě a Boží požehnání pro rodinu	
PONDĚLÍ 3. října	PONDĚLÍ 27. TÝDNE V MEZIDOBÍ	PUSTIMĚŘ 18.00	na poděkování za dar zdraví s prosbou o Boží požehnání pro rodinu GAZDÍKOVU, MAHDALOVU a LEKEŠOVU
ÚTERÝ 4. října	SV. FRANTIŠEK Z ASSISI	PODIVICE 8.00	za Boží ochranu a požehnání pro rodinu GAJDUŠKOVU a MALÍKOVU
STŘEDA 5. října	SV. FAUSTINA KOWALSKÁ, PANNA	DRYSICE 18.00	za + Stanislava BLAŽKA a duše v očistci
ČTVRTEK 6. října	SV. BRUNO, KNĚZ	PUSTIMĚŘ 18.00	na úmysl dárce
PÁTEK 7. října	PANNA MARIA RŮŽENCOVÁ	TOPOLANY 14.00	POHŘEB Anna KUDLIČKOVÁ (1921)
	SV. JUSTINA, MUČEDNICE PRVNÍ PÁTEK V MĚSÍCI	PUSTIMĚŘ 18.00	za + Bohumilu a Jana CHARVÁTOVY, rodiče, živou a +rodinu VELECKOU, MAHDALOVU a ŠUSTKOVU
SOBOTA 8. října	SOBOTNÍ PAMÁTKA PANNY MARIE	PODIVICE 8.00	za + Marii ČERNOU, manžela, čtyři sourozence a Boží požehnání pro rodinu ŠMEHLÍKOVU a POSPÍŠILOVU
	TOPOLANY-SOBOTNÍ MŠE SVATÁ S NEDĚLNÍ PLATNOSTÍ	TOPOLANY 18.00	za farnosti Topolany, Pustiměř, Drysice a Podivice
NEDELE 9. října	28. NEDELE V MEZIDOBÍ	PUSTIMĚŘ 8.00	za + Marii a Stanislava KOUTNÝCH, rodiče z obou stran a Boží požehnání pro rodinu
		DRYSICE 9.30	za +Annu a Františka KREJČÍ, děti a Boží požehnání pro rodinu
		PODIVICE 11.00	za dary Ducha svatého, pomoc Panny Marie a andělů strážných pro studující vnuky a pravnučky

*Život můj je u konce, Vás drazí cesta vede dál.
Loučím se s Vámi, stisk ruky Vám už nemohu dát,
měla jsem Vás všechny, měla jsem Vás ráda.*

*S bolestí v srdci oznamujeme všem příbuzným,
přátelům a známým, že nás opustila*

paní

Anna Kudličková

Zemřela v pátek, 30. září 2022 ve věku 101 let.

*S naší drahou zesnulou se rozloučíme
v pátek, 7. října 2022 ve 14 hodin
v chrámu Páně sv. Mikuláše v Topolanech a po smutečních obřadech
budou její tělesné pozůstatky uloženy na místním hřbitově.*

Křižanovice u Vyškova č. 49

Za veškeré příbuzenstvo

Truchlící rodina